

THE INFLIGHT MAGAZINE

your complimentary copy

168 (8) / 2024

ON AIR BULGARIA

Nuclear
Poverty

ЯДРЕН НЕДОИМЪК

Resignation
Nostalgia

НОСТАЛГИЯ ПО ОСТАВКАТА

White's
Dirty Secret

МРЪСНАТА ТАЙНА НА БЯЛОТО

CENTRAL HALL IS BACK

After an 80-year hiatus, Sofia once again has its gathering place
След 80 години пауза, София отново има своето място за събирания

OVER A
MILLION
READERS
PER YEAR!

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

f EODent @eo.dent @eodentclinic

@EODENTALCLINICBG

EO Dent
DENTAL CLINIC

Създаваме
УСМИВКИ

с любов!

We create
SMILES
with love!

0888 464 666

0888 500 522

0885 003 706

www.eo-dent.com info@eo-dent.com www.eo-implant.com www.eo-kids.com

„БЪЛГАРИЯ ЕЪР“ С ДИРЕКТНИ ПОЛЕТИ ОТ ВАРНА ДО ПРАГА И ФРАНКФУРТ

В началото на лятото националният авиопревозвач "България Еър" откри две нови директни линии от Варна - до чешката столица Прага и до Франкфурт, финансовото сърце на Европа.

Редовните полети от Варна до Прага са нова сезонна линия, която стартира от 23 юни и се изпълнява с две честоти седмично – в сряда и неделя. Удобното разписание дава възможност на жителите на Варна и Североизточна България да опознаят прелестите на Чехия, и успоредно прави българските морски курорти по-достъпни за чешки туристи. Втората сезонна линия Варна - Франк-

фурт също предлага две честоти за пътуване - в събота и понеделник, които ще се изпълняват до края на летния сезон. Директните полети започват от 6 юли. Франкфурт, един от най-богатите градове на Европа, предлага много възможности за бизнес, културни събития и туризъм.

Тарифите за едностранен билет в икономична класа започват от 130 евро. Цената включва 10 kg ръчен багаж, дамска чанта или лаптоп, безплатен check-in и кетъринг на борда с топъл сандвич, шоколадче, вода и освежаващи напитки. Повече информация - на www.air.bg

"BULGARIA AIR" OFFERS DIRECT FLIGHTS FROM VARNA TO PRAGUE AND FRANKFURT

At the beginning of the summer, the national airline "Bulgaria Air" opens two new direct routes from Varna - to the Czech capital Prague and to Frankfurt, the financial heart of Europe.

The regular flights from Varna to Prague are a new seasonal line that started on June 23 and will be operated twice a week - on Wednesdays and Sundays. The convenient schedule gives the residents of Varna and Northeast Bulgaria the opportunity to explore the charms of the Czech Republic, and at the same time makes the Bulgarian seaside resorts more accessible to Czech tourists.

The second seasonal line Varna - Frankfurt also offers two travel frequencies - on Saturdays and Mondays, which will run until the end of the summer. Direct flights start from July 6. Frankfurt, one of Europe's richest cities, offers many opportunities for business, cultural events and tourism.

Fares for a one-way ticket in economy class start at 130 euros. The price includes 10 kg of hand luggage, handbag or laptop, free check-in and on-board catering with a hot sandwich, chocolate bar, water and refreshing drinks. More information - at www.air.bg

БЕЗГРИЖНИ ПОЛЕТИ ЗА МАЛКИ МЕЧТАТЕЛИ

- С „България Еър“ самостоятелното пътуване на Вашето дете протича комфортно и безгрижно. Служител го придружава от check-in гишето до предаването му на посрещача.
- Услугата е приложима за лица на възраст от 3 до 18 години.
- Необходима е предварителна заявка минимум 14 дни преди полет.

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

За пълни подробности и условия посетете www.air.bg

**9 | BUSINESS
ECONOMY**

**24 | Ядреният
недоимък**

Източна Европа трескаво се нуждае от нови атомни електроцентрали. Въпросът е откъде ще намери парите

**35 | ANALYSIS
POLITICS**

**46 | Завърщането
на Халите**

След 80 години прекъсване, една от най-емблематичните сгради на София отново изпълнява оригиналната си функция на място за събирания

**57 | SCIENCE
TECHNOLOGY**

**62 | 10 прости начина
да сте по-здрав**

От чая и баклата до петте етажа стълби и стоенето на един крак: тези съвети са плод на най-новите изследвания

**83 | TRAVEL
LIFESTYLE**

**98 | Градът на
изобилието**

Корига, фламенко, вино и тапас, спокойни дни и безкрайни нощи - Мадрид е събрал есенцията на цяла Испани

30 | The Nuclear Beggars

10 | Числа и лица
Numbers and Faces

**12 | Какво се случва с
германския пациент?**

**14 | What About the German
Patient**

**16 | Империя на
намаленията**

20 | Discount Empire

**52 | Central hall
is back**

36 | Калейдоскоп
Kaleydoscope

**38 | Носталгия по
оставката**

40 | Resignation Nostalgia

**42 | Най-добре
платените лидери**
The Highest Paid
Leaders

**66 | Ten Simple Ways to
Be Healthier**

**58 | Ето кой уби
динозаврите**
Here's the Dinosaurs
Killer

**70 | Мрачната тайна на
бялата боя**

**74 | The Darker Secret of
White Paint**

78 | Градски тарикам
80 | City Slicker

106 | The City of Plenty

84 | Афиш
Poster

**86 | Интервю:
Семю Шилт**

**88 | Interview:
Semmy Schilt**

92 | Париж 2024
Paris 2024

**114 | Вкусът на
реабилитацията**

**116 | The Taste of
Rehabilitation**

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Константин Томов
ktomov@bulgariaonair.bg

ПРЕВОДАЧИ
Global Club

АВТОРИ
Бойко Василев
Димитър Кьосемарлиев
Емил Иванов
Ивайло Петров
Калин Ангелов
Калин Николов
Петър Йовчев

ДИЗАЙН
BRAND NEW DESIGN

ИЗДАТЕЛ
ИНВЕСТИР МЕДИА ГРУП

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
Виктория Мумкова

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС
1540 София, бул. Брюксел 1
office@bulgariaonair.bg
тел.: 02 448 40 70
www.bgonair.bg

БАНКОВА СМЕТКА

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03
BIC: CECBVBGSF
Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна
ISSN 1314-2216

Съгласно чл.7а, ал.1 от Закона за задължителното депозитиране на печатни и сродни произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги (изм. и доп.ДВ бр.94 от 13.11.2018г.) действителен собственик на дружеството издател на списание "България он еър" е "Инвестор.БГ" АД, който публично дружество по Закона за публично предлагане на ценни книжа и е под надзора на Комисията за финансов надзор.

CONTRIBUTORS АВТОРИ

БОЙКО ВАСИЛЕВ е един от най-уважаваните телевизионни журналисти в България, водещ и продуцент на "Панорама" по БНТ. Доктор по социология, възпитаник на Софийския университет, специализирал е в Хајделберг, Германия. Автор е на десетки документални филми, включително "Децата на бащите", за който получи Голямата награда "Робер Шуман" за 2007 година.

BOYKO VASSILEV is one of Bulgaria's most renowned television journalists, and the host and producer of the talk show Panorama (broadcast on the National Bulgarian Television). He holds a Ph.D. in sociology, is a Sofia University alumnus, and has specialized in Heidelberg, Germany. He has authored dozens of documentaries, including The Children of the Fathers, for which he received Bulgaria's 2007 Robert Schuman Journalism Award.

ЛЮБОМИР АСЕНОВ е собственик на агенция LAP и единственият български фотограф с перманентен достъп до Formula 1. През 2019 година бе обявен за един от 15-те най-добри спортни фотографи в света от Международната асоциация на спортните журналисти (AIPS) заради отразяването си на най-престижното състезание в голфа - Ryder Cup 2018 във Франция.

LYUBOMIR ASENOV is the owner of the LAP agency and the only Bulgarian photographer with permanent access to Formula 1. In 2019, he was named one of the 15 best sports photographers in the world by the International Association of Sports Journalists (AIPS) for his coverage of the most - the prestigious competition in golf - Ryder Cup 2018 in France.

mypos.com

Умният бизнес не пропуска плащане

- Незабавен достъп до средствата
- Без месечни такси за обслужване
- Без изисквания за минимален оборот
- Без обвързващи договори

- ◆ София - бул. Джеймс Баучер 76А, Hill Tower 1407
- ◆ Варна - Бизнес Парк Варна, сграда Б1
- ◆ Пловдив - ул. Бетовен 2
- ✉ sales.bg@mypos.com

Поискай оферта

"БЪЛГАРИЯ ЕЪР" ПОДНОВИ ПАРТНЬОРСТВОТО СИ С AIR FRANCE-KLM

Националният авиопревозвач "България Еър" възобновява кодшер партньорството си с обединението Air France-KLM. Сътрудничеството, което носи редица ползи на европейските ни пасажери, е пог формата на интерлайн споразумение за размяна на кодове върху полети, изпълнявани от „България Еър“.

Партньорството и споделянето на кодове важи за полетите София - Париж - София и София - Амстердам - София, и вече е достъпно в резервационните системи. Вследствие на договора пътуванията до Ница, Лион и Бордо могат да бъдат издадени на една бланка с тръгване от София или Варна. Пътниците, минаващи транзитно през летищата с голям избор от удобни трансферни връзки - "Шарл дьо Гол" в Париж и "Сchiphol" в Амстердам, също могат да се възползват от кодшеринга, за да продължат пътуването си до друга дестинация в

Европа или света.

„България Еър“ ежедневно изпълнява сутрешни полети от София до Париж с излитане в 7:10 и пристигане в 9:10 местно време. Връщането от френската столица също е в удобен час - 10:15, с пристигане в София в 14:00 часа. В някои дни от седмицата на разположение на пътуващите е и втори следобеден полет до Париж, с връщане до София късно вечерта.

Полетите от София до Амстердам също са на ежедневна база, с излитане в 7:10 и кацане в Амстердам в 9:00 местно време. Обратният полет излита в 10:15 и каца в София в 14:00. Пътниците в икономична класа имат право на 10 кг ръчен багаж, дамска чанта или лаптоп, като получават безплатен check-in и кетъринг на борда с топъл сангвич, шоколадче, вода и освежаващи напитки.

За повече информация: www.air.bg ■

BULGARIA AIR RENEWED ITS PARTNERSHIP WITH AIR FRANCE-KLM

The national air carrier "Bulgaria Air" resumes its codeshare partnership with the Air France-KLM association. The cooperation, which brings a number of benefits to our European passengers, is in the form of an interline agreement to exchange codes on flights operated by Bulgaria Air.

The partnership and code sharing applies to the flights Sofia - Paris - Sofia and Sofia - Amsterdam - Sofia, and is already available in the reservation systems. As a result of the contract, trips to Nice, Lyon and Bordeaux can be issued on one form with departure from Sofia or Varna. Passengers transiting through airports with a large selection of convenient transfer connections - Charles de Gaulle in Paris and Schiphol in Amsterdam - can also take advantage of codeshare to continue their journey to another destination in Europe or the world. Bulgaria Air operates daily morning flights from Sofia to Paris departing at 7:10 and arriving at 9:10 local time. The return from the French capital is also at a convenient time - 10:15, with arrival in Sofia at 2:00 p.m.

On some days of the week, there is also a second afternoon flight to Paris, returning to Sofia late in the evening.

Flights from Sofia to Amsterdam are also on a daily basis, departing at 7:10 and landing in Amsterdam at 9:00 local time. The return flight departs at 10:15 and lands in Sofia at 14:00. Economy class passengers are entitled to 10kg of hand luggage, handbag or laptop and receive free check-in and onboard catering with a hot sandwich, chocolate bar, water and refreshments.

For more information: www.air.bg ■

★★★★★

GRAND HOTEL & SPA

PRIMORETZ

SINCE 1959

DAS
Hotels & Resorts

*It will be one special day.
Very Special...*

Mr & Mrs

+359 56 8 12345

info@hotelprimoretz.bg

Burgas, Bulgaria

Play your way

SOFIA, 53, CHERNI VRAH BLV.
+359 2 8073757
SOFIA@BEOSTORES.COM
WWW.BEOSTORES.BG

D
&
B
O

16 | **ИМПЕРИЯ НА
НАМАЛЕНИЯТА**
DISCOUNT EMPIRE

24 | **ЯДРЕНИЯТ НЕДОИМЪК**
THE NUCLEAR BEGGARS

10 | **ЧИСЛА И ЛИЦА**
NUMBERS AND FACES

ЧИСЛА И ЛИЦА

FIGURES & FACES

15.2%

е спадът в емисиите на парникови газове на България за първото тримесечие на 2024, с което страната се нарежда на първо място в Европейския съюз по този показател. На второ и трето място, но с по-скромни резултати, се нареждат Германия (-6.7%) и Белгия (-6%). За разлика от държави като Австрия, Естония и Финландия, при които спадът на емисиите е съпроводен и със свиване на БВП, България отчита икономически ръст за периода.

EN

15.2% is the drop in greenhouse gas emissions of Bulgaria for the first quarter of 2024, with which the country ranks first in the European Union according to this indicator. In second and third place, but with more modest results, are Germany (-6.7%) and Belgium (-6%). Unlike countries such as Austria, Estonia and Finland, where the drop in emissions was accompanied by a contraction in GDP, Bulgaria reported economic growth for the period. ■

4.3%

е безработицата в България през Второто тримесечие на 2024 година по данни на Националния статистически институт - което е понижение от 0.3% в сравнение със същия период на миналата година. Безработните са около 130,000 души, а трайно безработните (над година) са 68,800 души.

EN

4.3% is unemployment in Bulgaria in the second quarter of 2024 according to data from the National Statistical Institute - which is a decrease of 0.3% compared to the same period last year. The unemployed are about 130,000 people, and the permanently unemployed (over a year) are 68,800 people. ■

240

млн. лева е планираната инвестиция в новия завод за соларни панели, който българската компания "Смарт Солар Технологжис" ще построи край Еленино, община Стара Загора. Предприятието ще работи основно за износ към Германия, Италия и Австрия, очаква се да бъдат разкрити 812 работни места.

EN

BGN 240 million is the planned investment in the new plant for solar panels, which the Bulgarian company "Smart Solar Technologies" will build near Elenino, Stara Zagora municipality. The enterprise will work mainly for export to Germany, Italy and Austria, 812 jobs are expected to be created. ■

29.5

лекари на всеки 100,000 жители е произвела България през 2022 година, показват данни на Eurostat. Това е най-високият показател в целия Европейски съюз, почти двойно по-висок от средния за общността. В ЕС годишно се дипломират 15.5 лекари на 100,000 души. Малта, Латвия, Румъния и Ейре са единствените държави, които са сравнително близо до постижението на България. Най-малко лекари завършват в Словения (11.4 на 100,000) и Естония (12.2). При дипломираните зъболекари челната тройка е Румъния, Португалия, България.

EN

Bulgaria produced 29.5 doctors for every 100,000 inhabitants in 2022, according to Eurostat data. This is the highest indicator in the entire European Union, almost double the average. In the EU, 15.5 doctors per 100,000 people graduate annually. Malta, Latvia, Romania and Ireland are the only countries that are relatively close to Bulgaria's achievement. The fewest doctors graduate in Slovenia (11.4 per 100,000 people) and Estonia (12.2). Among graduated dentists, the top three countries are Romania, Portugal, Bulgaria. ■

AtelierM - легло, изработено от различни материали и финиши, които се преплитат като в дизайнерска рокля от висшата мода.
Подписът на Flou върху металната основа подчертава уникалността на това легло.

www.flou.it

Flou

essenza мебели
осветление

Пловдив, ул. Авксентий Велешки 36

СЪВЪРШЕНИЙТ
ИТАЛИАНСКИ
ИНТЕРИОР

V E R S U S

София, бул. Симеоновско шосе 120

Selamore Group | www.selamoredesign.com

КАКВО СЕ СЛУЧВА С ГЕРМАНСКИЯ ПАЦИЕНТ?

Икономиката на главния търговски партньор на България влезе в траен застои

Текст РАДОСЛАВА НИКОЛОВА / Фотография ISTOCK

Германската икономика е в застои. След като брутният вътрешен продукт (БВП) изненадващо се сви през второто тримесечие, икономисти, интервюирани от Bloomberg очакват съвсем слаб растеж през 2024 - едва 0.1%, като предишните оценки бяха за 0.2% растеж. Международният валутен фонд запази прогнозата си за 0.2% през юли, но при есенния си доклад с глобалните прогнози вероятно ще я ревизира.

ГЕРМАНИЯ Е НАЙ-ГОЛЯМАТА ИКОНОМИКА в еврозоната и дълго време беше определяна за неин локомотив заради силната ѝ индустрия. Все по-често обаче медиите ѝ лепят етикета „болният човек на Европа“, именно защото индустрията и по-конкретно преработваща-

та промишленост се свиват. Германия пострада много заради санкциите срещу Русия, тъй като беше много зависима от руска енергия.

В 11 от последните 12 месеца германското индустриално производство отчита свиване. Енергийно интензивната индустрия нараства на годишна база през април, май и юни, но все още е много далеч от нивата през нахлуването на Русия в Украйна. Вносът от Русия се е свил от близо 5 млрд. евро (половината

11.84

миларда лева е бил българският износ към Германия през 2023 година, по данни на НСИ. Това е спад от 9.5% спрямо предишната година.

от които са газ и петрол) по време на пика си в началото на 2022 до около 160 млн. евро през май тази година.

Всъщност загхващата се германска икономика сякаш действително губи позиции в еврозоната. Изненадващото свиване на БВП през второто тримесечие (-0.1% на годишна база) не успя да попречи на еврозоната като цяло да отчете ръст. Най-силната експанзия беше в Испания (+2.9%) и Португалия (+1.5%) - със сигурност с подпомагане от туристическата индустрия в началото на лятото.

Данните за летните месеци ще дойдат с обичайното закъснение, затова германският Статистически институт (Destatis) разработи и публикува ежедневно индекс, който отчита изминатия километраж на камиони по германските магистрала. Икономистите в Destatis са установили, че индексът е в правопрпорционална зависимост с индустриалното производство. За жалост през юли и август този индикатор продължава да спада и остава под средните нива за 2021 (с 5% надолу).

THE ECONOMIST ПОСОЧВА, ЧЕ В ПОМОЩ на „германския пациент“ могат да бъдат заложените в бюджета мерки за насърчаване на растежа под формата на данъчни облекчения за инвестиции и увеличаване на предлагането на работна ръка. Освен това понижаването на лихвите от страна на Европейската централна банка ще раздвижи кредитирането. ЕЦБ понижи лихвите само веднъж това лято, а процесът по разхлабване на паричната политика зависи до голяма степен от устойчивото овладяване на инфлацията в еврозоната - а ръстът на цените все още е далеч от заложените като цел 2%. През последните шест месеца инфлацията в еврозоната се движи между 2.4 и 2.6%. А и понижаването на лихвите и поевтиняването на кредитите далеч не значи автоматично съживяване на германската икономика. 80-милионното германско население е пословично пестеливо и консервативно, така че дори среда на съществено по-ниски лихви едва ли би предизвикала рязка експанзия на потреблението.

Застоят в Германия е лоша новина и за България, за която федералната република в последните години бе основен търговски партньор - и една от малкото страни, с които имаме положително търговско салдо напоследък. ■

Кетопрофен АБР

Кетопрофен

50 мг прах за перорален разтвор в саше

Празнувай живота
БЕЗ БОЛКА!

СТАВНИ И МУСКУЛНИ БОЛКИ

ГЛАЗОВОЛИЕ И НЕВРАЛГИЯ

МЕНСТРУАЛНА БОЛКА

ЗЪБОБОЛ

 antibiotic

Лекарствен продукт без лекарско предписание за възрастни и юноши на възраст над 16 години.

Съдържа Кетопрофен. Преди употреба прочетете листовката. КХП към Рег.№20230146; РУ № ВГ/МА/МР – 62964/12.07.2023; ИАП-3135/22.01.2024 г.

WHAT ABOUT THE GERMAN PATIENT?

The economy of Bulgaria's main trading partner has entered a standstill

By RADOSLAVA NIKOLOVA / Photography iSTOCK

The German economy is at a standstill. After gross domestic product surprisingly shrank in the second quarter, economists polled by Bloomberg expect very weak growth in 2024 at just 0.1%, down from previous estimates of 0.2%. The International Monetary Fund kept its forecast for 0.2% in July, but is likely to revise it in its autumn global outlook report.

GERMANY IS THE LARGEST ECONOMY in the Eurozone and has long been identified as its engine because of its strong industry. Increasingly, however, the media is labelling it the "sick man of Europe" precisely because industry, and specifically manufacturing, is shrinking. Germany suffered a lot because of the sanctions against Russia, as it was very dependent on Russian energy.

In 11 of the last 12 months, German industrial production reported contraction. The energy-intensive industry rose year-on-year in April, May and June, but is still a long way from the levels before Russia's invasion of Ukraine. Imports from Russia have shrunk from nearly €5 billion (half of which is gas and oil) during their

peak in early 2022 to around €160 million in May this year.

In fact, the gasping German economy seems to be actually losing ground in the Eurozone. The surprise contraction in GDP in the second quarter (-0.1% year-on-year) failed to prevent the euro area as a whole from posting growth. The strongest expansion was in Spain (+2.9%) and Portugal (+1.5%) - certainly helped by the tourism industry at the beginning of the summer. Data for the summer months will come with the usual delay, so the German Statistical Institute (Destatis) has developed and publishes a daily index that reports the mileage travelled by trucks on German highways. Economists at Destatis have found that the index is directly proportional to industrial production. Unfortunately, in July and August, this indicator continues to fall and remains below the average levels for 2021 (down 5%).

BGN 11.84

was Bulgarian exports to Germany before 2023, according to NSI data. This is a decrease of 9.5% compared to the previous year.

THE ECONOMIST POINTS OUT that the "German patient" could be helped by the budget's measures to promote growth in the form of tax breaks for investment and an increase in labour supply. In addition, the lowering of interest rates by the European Central Bank will stimulate lending. The ECB cut interest rates only once this summer, and the process of easing monetary policy is largely dependent on sustained inflation in the Eurozone - and price growth is still far from the 2% target. In the last six months, inflation in the Eurozone has been moving between 2.4 and 2.6%. Besides, the potential lowering of interest rates and the cheapening of loans do not mean an automatic revival of the German economy. Germany's population of 80 million is proverbially thrifty and conservative, so even an environment of substantially lower interest rates would be unlikely to spark a major expansion in consumption.

The stagnation in Germany is also bad news for Bulgaria, for which the Federal Republic has been the biggest trading partner in recent years - and one of the few countries with which we have a positive trade balance recently. ■

VISA СТИМУЛИРА ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА НА МСП ЧРЕЗ ПРОГРАМАТА „БЪЛГАРИЯ БЕЗБРОЙ“

Малките, независими предприятия са в основата на европейската икономика, като формират повече от половината от брутен вътрешен продукт (БВП) на Европа и осигуряват работа на близо 100 милиона души. В България броят на малките и средните предприятия (МСП) се е увеличил с 9% през 2023 г. в сравнение с 2022 г. .

През последните няколко години малките предприятия се сблъскаха с трудни икономически условия и променящо се потребителско поведение. Инфлационният натиск поставя нови предизвикателства и е от решаващо значение МСП да получат подкрепа, от която се нуждаят, за да се развият. Visa се стреми да предоставя най-високо ниво на платежни услуги на малките предприятия, за да им помогне да проспират. Програмата „България БезБрой“ се осъществява в партньорство с български банки, финансови институции, правителствени и неправителствени организации от декември 2022 г. Тя предлага нови възможности за МСП, които търсят начини да се възстановят от икономическата нестабилност и да се адаптират към бързо променящата се дигитална среда. Основната ѝ цел е да улесни приемането на дигитални плащания и да стимулира дигитализацията на бизнеса в България. Програмата е стъпка към модернизация и повишаване на конкурентоспосо-

бността на малките и средните предприятия в страната.

Делът на търговците в България, които са дигитализирали дейността си чрез програмата на Visa „България БезБрой“ през 2023 г., е 60%. Една трета (33%) от всички нови POS терминали са инсталирани при търговци, привлечени чрез програмата, а 61% от всички нови терминали на банките-партньори на програмата са инсталирани при търговци, които участват в нея, сочат данните на Visa.

През декември 2023 г. 5% от всички активни POS терминали в България се използват от търговци, участващи в „България БезБрой“. Трите водещи пазарни сегмента по дял от обемите, генерирани от търговци, привлечени чрез програмата са ресторантите за бързо хранене - 7%, следвани от професионалните услуги - 4%, и ресторантите – 3%. „България БезБрой“ е не само мярка за справяне с настоящите икономически предизвикателства, но е и инвестиция в бъдещето на бизнеса и икономическия растеж на страната. Чрез предоставяне на преференциална такса от 1% или по-малко от стойността на трансакцията, както и безплатни SIM карти за разплащателни терминали (при необходимост), програмата създава стимул за МСП да навлязат в света на дигиталните разплащания. По този начин те не само улесняват

платежните процеси за своите клиенти, но и подобряват ефективността на собствените си операции,” каза Красимира Райчева, мениджър на Visa България.

Програмата „България безБрой“ предоставя подкрепа в три стратегически области, които са от решаващо значение за икономическото възстановяване на България:

- Предоставяне на възможност на малките фирми да се възползват от предимствата на дигиталните разплащания. Visa работи с редица партньори, за да увеличи броя на местата, където потребителите могат да плащат с карта или мобилен телефон, и ще помогне на всички фирми, които искат да се развият чрез дигитална търговия.
- Насърчаване на потребителите да подкрепят малките предприятия: Проучванията показват, че потребителите ценят своите местни и независими предприятия и биха искали да ги подкрепят, когато това е възможно
- Даване на възможност на малките и средните предприятия да изградят онлайн присъствие. Ето защо Visa работи с партньори, за да даде възможност на малките фирми бързо да изградят дигитално присъствие, като предоставя необходимите инструменти, ресурси и съвети.

България
БезБрой

Програма „България БезБрой“

Поддържа малките, средните и микропредприятията (МСП), които не са приемали кредитни плащания през последните 12 месеца, да ги направят част от своите методи за плащане.

VISA

ИМПЕРИЯ НА НАМАЛЕНИЯТА

Историята на Тети, новия интернет феномен, който е на път да преобрати правилата за безмитен внос в ЕС

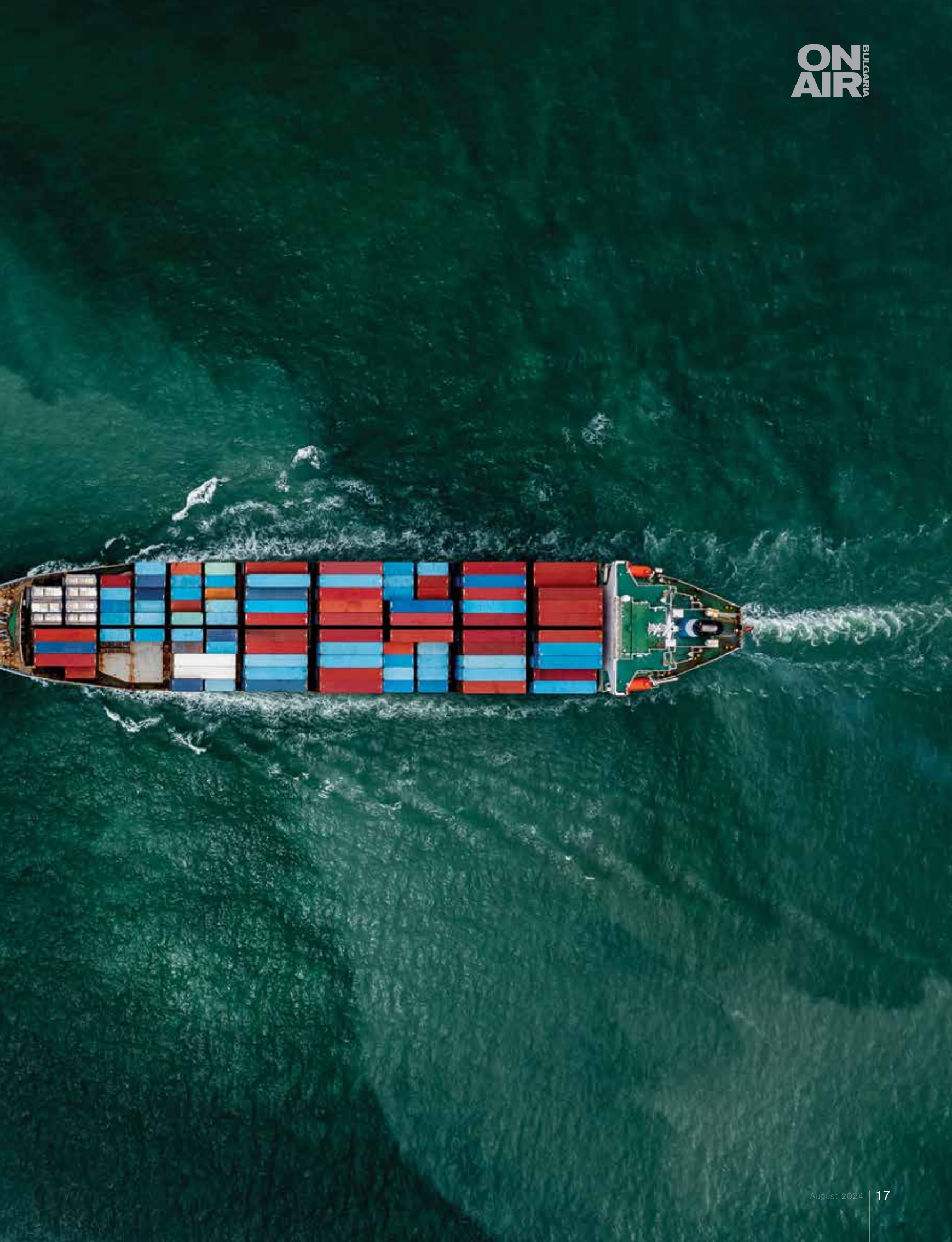
Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография iSTOCK

Само преди десетина години той бе без работа, без ясна идея с какво иска да се занимава, плановете му - осуетени от здравословен проблем. Днес Хуан Джан - или Колин Хуан, както е популярен по света - е официално най-богатият човек в Китай, а шансът да сте се сблъскали с някоя реклама на актуалния му бизнес в последните няколко часа е над 50%.

ВЪПРОСНИЯТ БИЗНЕС СЕ НАРИЧА ТЕМУ (правилното произношение е "тиму") и е най-бързо растящата платформа за електронна търговия на планетата. Ниските цени и агресивната реклама превърнаха Тети в глобален феномен, печелещ клиенти от България до Съединените щати. А в последното издание на класацията Bloomberg Billionaires Index, състоянието на Хуан е оценено на 48.6 милиарда долара, с което той измества от върха в Китай Джон Шъншън, магната на минералните води. Междувременно в

Брюксел и Вашингтон усилено умуват дали да не прибернат до безпрепятствени ходове, за да спрат експанзията на Тети - го такава степен този бизнес, напълно непознат само преди три години, се възприема като заплаха за Запада.

ИСТОРИЯТА НА ХУАН ДЖАН Е КИТАЙСКАТА МЕЧТА такава, каквато си я представя държавното ръководство в Пекин. Той не е син на висши партийни функционери или военни; не е натрупал състоянието си с непотизъм или държавни поръчки. Роден е през 1980 в семейство на скромни фабрични работници от Хангжоу, рогиня град на днешния голям конкурент Alibaba. От малък проявява математически талант и усърдие в ученето. Печели медали в детски олимпиади по математика, което му осигурява място в най-елитната гимназия за чужди езици в града. Завършва с отличие и записва информатика в местния университет. Успоредно ►

► започва като стажант в китайския офис на Microsoft ("Заплатата ми там като стажант бе по-голяма от заплатата на майка ми", спомня си по-късно Хуан). После печели стипендия от американска фондация и заминава да следва в Америка, в Университета на Уисконсин. Наблюдаващият професор, сам утвърдено име в областта, е толкова впечатлен от способностите на Хуан, че му дава препоръка до трите водещи работодателя в технологичния сектор тогава: Microsoft, Oracle и IBM. И от трите места идват привлекателни предложения за работа. Но Хуан избира четвърти вариант през 2004: да се посвети на едва проходащата като публична компания Google. Изборът се оказва правилен: за няколко години Google са нарежда между гигантите, а пакетът от опции върху акции, получени от Хуан при цена 85 долара парчето, поскърпват го над 500 долара. "Това ми даде една базова финансова свобода", казва предприемачът, цитиран от South China Morning Post.

ХУАН, ВЕЧЕ ПРИЕЛ АНГЛИЙСКОТО ИМЕ КОЛИН, се връща в Китай да ръководи бизнеса на Google в страната. Но постепенно постоянните полети до Америка и микромедийният от страна на основателите на компанията Лари Пеиж и Сергей Брин започва да му належава. Чашата прелива, когато е повикан в Калифорния, за да може шефовете лично да одобрят... промяна на цвета и размера на шрифта в китайската версия на търсачката. Хуан напуска гиганта и скоро след това основава първата си компания за онлайн търговия (с електронни устройства), продадена през 2010 за 2.2 милиона долара. После разработва приложения, отварящи китайските търговски платформи за чуждестранни компании, и създава ново студио за видеоигри. Но здравословни проблеми го принуждават да изостави всичко през 2013 и да си почива вкъщи близо година, обмисляйки следващия си ход.

В резултат на този дълъг размисъл през 2015 се появява Pinduoduo (PDD). На пръв поглед - просто поредният скромен конкурент на гиганти като Alibaba. Но новата платформа има и някои скрити козове.

КАТО НАПРИМЕР ВЪЗМОЖНОСТТА да получи много съществена отстъпка от цената, ако направите "групова покупка" - тоест купите даден продукт заедно с още някого. Това кара клиентите да убеждават приятели и роднини, и дори да се съюзяват с непознати хора, само и само да получат по-изгодната цена. За платформата това е начин за привличане на нови клиенти, много по-ефективен и евтин от всяка рекламна кампания. Има и друго: PDD събира огромно количество данни за потребителските на-

гласи: какво търсят клиентите на платформата, кои продукти привличат по-лесно вниманието, дори какви цветове и шрифтове работят най-добре. Всички онлайн платформи събират подобна информация, разбира се. Но Amazon я продава на производителите на относително висока цена, докато PDD им я предоставя безплатно. Има и още една разлика: докато останалите китайски търговски платформи се фокусират основно върху позабогателите жители на водещите икономически центрове, PDD се цели в хората от т. нар. "градове второ ниво", за които високите доходи от места като Шанхай или Шънджен са само мечта. Самият Хуан го обяснява така в едно интервю за списание Caijing: PDD "не е, за да даде на хората в Шанхай парижки начин на живот, а за да гарантира, че хората в Анхуй имат достъп до кухненска карттия и пресни плодове". Резултатите не закърняват: само за три години, Pinduoduo натрупва над 300 милиона потребители. В началото на 2021 състоянието на Хуан вече надхвърля 71 ми-

лиарда долара, по изчисления на Bloomberg.

НО ПОЛИТИКАТА ЗА "НУЛЕВ COVID" в Китай бързо задушава краткотрайния бум в онлайн търговията, и превръща огромните състояния в прах. Богатството на Хуан се стопява с 87% за една година. През 2020 той се оттегля като главен изпълнителен директор, а през 2021 - и като председател на борда, цитирайки в официалното писмо до акционерите желание да преследва "лични интереси... в областта на прехраната и науките за живота". За мнозина анализатори PDD вече изглежда като типичния пример за бързо израснал, но и бързо прецъфтял интернет бизнес. Но после нещата придобиват изненадваща посока: Тети, поделението на PDD за търговия извън границите на Китай, започва да преуспява. Угарените от инфлацията потребители по цял свят са привлечени от агресивния маркетинг и необикновено ниските цени на китайската платформа. Тети е лансирана в Съединените щати едва през есента на 2022 година,

а през 2023 е вече един от водещите онлайн търговци в страната. Приходите скачат с 90% само за година, достигайки 35 милиарда долара. През 2023 платформата стъпва в повечето страни от ЕС, включително и в България, в Австралия, в Латинска Америка. Порасналите мащаби водят и до промени в рекламната политика: разчитала отначало основно на реклама в социалните мрежи, тази пролет Тети плати огромна цена, за да излъчи пет рекламни клипчета по време на Super Bowl, финала на шампионата в NFL и най-скъпото телевизионно време на планетата. Но инвестицията се изплати бързо: в седмиците след финала, китайската платформа надхвърли границата от 100 милиона потребители само в САЩ.

КАКВА Е ТАЙНАТА? ТЕМИ НА ПРАКТИКА предлага на китайските производители на най-различни стоки, притиснати от свиването на вътрешното потребление, достъп до световните пазари. Елиминирането на веригата от търговци позволява по-ниски

крайни цени - но успоредно с това платформата притиска самите производители да намаляват цените си. В случаите, когато една и съща стока се предлага от няколко производителя, Тети разпространява само продукцията на онзи, предложил най-ниска цена. Тази политика предизвика някои открити бунтове и протести на производители в Китай. Протести имаше и заради политиката на компанията към работната ръка - вариация на прословутата схема "996", която китайските власти се опитват да елиминират в последните години. "996" означава работно време от 9 сутрин-

та до 9 вечерта, 6 дни в седмицата (само че в случая с Тети, работното време е от 11 до 11).

Има и немалко обвинения, че Тети използва силните си маркетингови инструменти, за да пласира залежала и некачествена продукция. В началото на този август южнокорейските власти откриха токсични съставки в предлагани от платформата продукти, и то в количества много над максимално разрешените. Става дума за съединения като фталати, формалдехид и олово, срещани в продукти в целия диапазон от лак за нокти до обувки и детски играчки. Компанията обяви, че започва вътрешно разследване. По-рано тази година, асоциацията на европейските производители на играчки (TIE) закупи 19 различни играчки от Тети и установи, че 18 от тях не отговарят на европейските стандарти за безопасност.

НО НАЙ-СЕРИОЗНИЯТ ПРОБЛЕМ, който САЩ и ЕС имат с китайските търговски платформи, е икономически. Европейските и американските производители се оплакват, че китайският внос ги прави неконкурентни. А митническите режими и на двете места оставят широко отворени врати за играчки като Тети, Shein или Alibaba. В ЕС вносът от трети страни е необлагаем, ако е на стойност под 150 евро. В САЩ - ако е под 800 долара. Повечето продукти, предлагани от Тети, са по-евтини от това. При нужда компанията разделя поръчките на отделни пратки, за да избегне облагането. По данни на Европейската комисия, през 2023 в съюза са внесени от трети страни над 2.3 милиарда различни пратки под границата от 150 евро. През 2024 ще са значително повече. Затова комисията работи върху варианти как да премахне необлагаемия праг, твърди The Financial Times, цитирайки три независими източника. Но това няма да е лесна задача - не е сигурно, че капацитетът на митническите служби, бездруго работещи на предела на силите си, може да поеме такава промяна. Същото важи и за САЩ, където има все по-гърмки призови необлагаемият праг при вноса да се смъкне драстично до 10 долара.

Междувременно Колин Хуан се е оттеглил от активното управление на гиганта, който създаде, и намали своя дял в компанията до 29.4%, дарявайки по-голямата част от останалите си акции на различни благотворителни организации. През 2021 Hurun China Philanthropy List го обяви за най-големия филантроп в страната, оценявайки общата стойност на даренията му на 1.85 милиарда долара. Ако Тети продължава да се развива със същите темпове, Хуан скоро ще може да надмине това постижение. ■

	Приходите на PDD (млрд. \$) PDD Revenues (\$ bn)	
2020		8.79
2021		14.53
2024		19.19
2023		34.80

DISCOUNT EMPIRE

The story of Temu, the new Internet phenomenon that is about to put an end the the duty-free imports into the EU

By KALIN ANGELOV / Photography iSTOCK

Ten years ago, he was unemployed, without a clear idea of what he wanted to do, his plans thwarted by a health problem. Today, Huang Zhang - or Colin Huang, as he is known around the world - is officially the richest man in China, and the chance that you have come across an advertisement for his current business in the last few hours is over 50%.

THE BUSINESS IN QUESTION IS CALLED TEMU (correct pronunciation is "teemoo") and it is the fastest-growing e-commerce platform on the planet. Low prices and aggressive advertising have turned Temu into a global phenomenon, winning customers from Bulgaria to the United States. In the latest edition of the Bloomberg Billionaires Index ranking, Huang's fortune is estimated at \$48.6 billion, with which he displaces Zhong Shanshan, the mineral water magnate, from the top in China. Meanwhile, in Brussels and

Washington, politicians are thinking hard about whether to resort to reckless moves to stop the expansion of Temu - to such an extent is this business, completely unknown only three years ago, perceived as a threat to the West.

Huang Zhang's story is the Chinese dream as imagined by the state leadership in Beijing. He is not the son of high party or military functionaries; he did not amass his fortune through nepotism or government procurement. He was born in 1980 to a family of humble factory workers from Hangzhou, the hometown of today's big competitor Alibaba. From an early age, he showed mathematical talent and diligence in learning. He won medals in children's mathematics olympiads, which earned him a place in the most elite high school for foreign languages in the city. He graduated with honours and enrolled in computer science at the local university. In parallel, he started as an intern at Microsoft's China of-

fice ("My salary there as an intern was higher than my mother's," Huang later recalled). Then he won a scholarship from an American foundation and went to study in the United States, at the University of Wisconsin. The supervising professor, himself an established name in the field, was so impressed by Huang's abilities that he recommended him to the three leading employers in the technology sector at the time: Microsoft, Oracle and IBM. Attractive job offers come from all three places. But Huang chose a fourth option in 2004: to devote himself to the newcomer Google that has just gone public. The choice turned out to be correct: in several years time, Google already ranked among the giants, and the package of options on shares received by Huang at a price of 85 dollars a piece increased in value to more than 500 dollars. "It gave me a basic financial freedom," said the entrepreneur, quoted by the South China Morning Post. ▶

Централна
Кооперативна
Банка
Важният си ти.

ссб **BONUS**

ВСИЧКИ ТВОИ ОТСТЪПКИ

► **HUANG, WHO THEN ADOPTED THE ENGLISH**

NAME Colin, returned to China to lead Google's business in the country. But gradually the constant flights to America and micromanagement by the company's founders, Larry Page and Sergey Brin, began to weigh on him. The last straw was when he was summoned to California to have the bosses personally approve... changing the colour and font size of the Chinese version of the search engine. Huang left the giant and soon after founded his first online trading company (for electronic devices), sold in 2010 for 2.2 million dollars. He then developed applications that opened up China's trading platforms to foreign companies and created a new video game studio. But health problems forced him to abandon everything in 2013 and rest at home for nearly a year, considering his next move.

As a result of this long reflection, Pinduoduo (PDD) appeared in 2015. At first glance, it was just another modest competitor of giants like Alibaba.

But the new platform also had some hidden trump cards. Such as the possibility of receiving a very substantial discount on the price if you make a "group purchase" - that is, buy a product together with someone else. This leads customers to persuade friends and relatives, and even to ally with strangers, just to get a better price. For the platform, this is a way to attract new customers, much more effective and cheaper than any advertising campaign. There's more: PDD collects a huge amount of data about user attitudes: what customers are looking for on the platform, which products attract attention more easily, and even what colours and fonts work best. All online platforms collect similar information, of course. But Amazon sells it to manufacturers at a relatively high price, while PDD provides it to them for free. There is also another difference: while the rest of China's trading platforms mainly focus on the wealthy residents of the leading economic centres, PDD is aimed at people from the so-called "second-tier cities", for whom the high incomes of places like Shanghai or Shenzhen are only a dream. Huang himself explained it this way in an interview with *Caijing* magazine: PDD "is not to give the people of Shanghai a Parisian lifestyle, but to ensure that the people of Anhui have access to kitchen paper and fresh fruit". The results came in fast: in just three years, Pinduoduo has accumulated over 300 million users. At the beginning of 2021, Huang's fortune already exceeded 71 billion dollars, according to Bloomberg calculations.

BUT CHINA'S "ZERO-COVID" POLICY QUICKLY STIFLED the short-lived boom in online commerce, turning vast fortunes into dust. Huang's wealth melted by 87% in one year. He stepped down as CEO in 2020 and as chairman in 2021, citing in the official letter to shareholders a desire to pursue "personal interests... in food and life sciences." To many analysts, PDD already looked

Коллин Хуан
Colin Huang

Потребители на Тему в САЩ (млн.)	
Temu users in the US (mn)	
10.2022	5.8
01.2023	36.7
04.2023	73.3
09.2023	82.4
02.2024	102.7

like the quintessential example of a fast-growing but also fast-fading Internet business. But then things took a surprising turn: Temu, PDD's overseas trading arm, started to thrive. Inflation-hit consumers around the world have been lured by the Chinese platform's aggressive marketing and unusually low prices. Temu was launched in the United States in the fall of 2022, and in 2023 it was already one of the leading online retailers in the country. Revenue jumped 90% in just one year, reaching \$35 billion. In 2023, the platform entered most EU countries, including Bulgaria, and also Australia and Latin America. The increased scale also led to changes in advertising policy: Relying primarily on social media advertising at first, this spring Temu paid a huge price to air five commercials during the Super Bowl, the NFL championship final and the most expensive television time of the planet. But the investment paid off quickly: in the weeks following the final, the Chinese platform surpassed the 100 million user mark in the US alone.

WHAT'S THE SECRET? TEMU EFFECTIVELY offers Chinese producers of a variety of goods, squeezed by shrinking domestic consumption, access to global markets. Eliminating the chain of merchants allows lower final prices - but at the

same time, the platform pressures the producers themselves to lower their prices. In cases where the same product is offered by several manufacturers, Temu distributes only the product of the one who offered the lowest price. This policy has caused some open revolts and protests by manufacturers in China. There were also protests over the company's labour policy, a variation on the notorious "996" scheme that Chinese authorities have been trying to eliminate in recent years. "996" means business hours 9am to 9pm, 6 days a week (only in Temu's case, business hours are 11am to 11pm).

There are also quite a few accusations that Temu is using its strong marketing tools to market stale and substandard products. At the beginning of this August, South Korean authorities found toxic ingredients in products offered by the platform, and in quantities well above the maximum allowed. These are compounds such as phthalates, formaldehyde and lead found in products ranging from nail polish to shoes and children's toys. The company said it was launching an internal investigation. Earlier this year, the European Toy Manufacturers Association (TIE) bought 19 different toys from Temu and found that 18 of them did not meet European safety standards.

BUT THE MOST SERIOUS PROBLEM the US and EU have with Chinese trading platforms is economic. European and American manufacturers complain that Chinese imports make them uncompetitive. In both places, customs regulations leave the door wide open for players like Temu, Shein or Alibaba. In the EU, imports from third countries are tax-free if they are worth less than €150. In the US - if it's under \$800. Most products offered by Temu are cheaper than this. If necessary, the company splits orders into separate shipments to avoid taxation. According to data from the European Commission, in 2023 more than 2.3 billion different shipments under the limit of 150 euros were imported into the Union from third countries. In 2024, they will be significantly more. The commission is therefore working on options to remove the tax-free threshold, *The Financial Times* claims, citing three independent sources. But this will not be an easy task - it is not certain if the capacity of the customs services, already working at the limit of their strength, can take such a change. The same is true in the US, where there are growing calls for the tax-free threshold on imports to drop dramatically to \$10.

Meanwhile, Colin Huang has stepped back from active management of the giant he created and reduced his stake in the company to 29.4%, donating most of his remaining shares to various charities. In 2021, the *Hurun China Philanthropy List* named him the country's largest philanthropist, estimating the total value of his donations at \$1.85 billion. If Temu continues to develop at the same pace, Huang will soon be able to surpass this achievement. ■

Инвестирайте днес и осигурете бъдещето им утре!

Защо да изберете Компас Инвестиционен План (КИП) за Вашето дете?

Подходяща алтернатива за Вашите спестявания

Отлична алтернатива на спестовен продукт с **очаквана висока доходност**

Достъп до средствата – теглите и внасяте по всяко време

Вноските се инвестират в дялове на **ДФ „Компас Глобъл Трендс“** и/или **ДФ „Компас Евро Облигации“**

Възможност за постигане на **по-добра доходност при минимален риск** чрез закупуване на дялове на различна цена

Максимално достъпен с **минимална вноска от 40 лв.** на месец

Индивидуално решение според Вашите цели. Възможност за инвестиция във **фондове с различен рисков профил.**

Без данък върху дохода

Професионален екип с международен опит и над **480 млн. лв.** под управление

Свържете се с нас на: ☎ **02 | 4219517** или на ✉ **clients@compass-invest.eu**

Настоящият текст е маркетингов материал и не представлява препоръка за инвестиране. Информацията е валидна към датата на издаване на маркетинговия материал и може да се промени в бъдеще. Информацията за представянето на финансовите инструменти в миналото не е надежден показател за бъдещи резултати. Препоръчително е да се запознаете с проспекта и Основния информационен документ преди вземане на окончателно инвестиционно решение. Може да намерите тези документи, на български, на интернет страницата на „Компас Инвест“ АД – www.compass-invest.eu, както и при поискване може да получите хартиено копие безплатно в офиса на управляващото дружество на адрес: гр. София, ул. Алабин № 36, ет. 4 всеки работен ден от 9 до 17 ч. Информираме Ви, че УД „Компас Инвест“ АД може да вземе решение да прекрати предлагането на фондовете на територията на Република България. Резюме на правата като инвеститори е достъпно на следния линк: https://compass-invest.eu/investor_rights.

ЯДРЕНИЯТ НЕДОИМЪК

От България до Полша, Източна Европа трескаво се нуждае от нови атомни електроцентрали. Въпросът е откъде ще намери парите за тях

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография ISTOCK

Една много популярна в мрежата карикатура изобразява две врати. Над близката, водеща право към пропастта, има надпис "Прости, но грешни решения". Над далечната, водеща към стълба към небето, пише "Сложни, но правилни решения". Тази карикатура отлично обобщава и трансформацията във възгледите на политиците - особено европейските политици - за атомната енергия.

СЛЕД АВАРИЯТА ВЪВ ФУКУШИМА европейските правителства масово побързаха да зачеркнат бъдещите планове за ядрени централи. Някои, като Германия, изобщо обявиха отказ от атомната енергетика. Дори и в България отгласът бе достатъчен да даде повод на тогавашното управляващо мнозинство повторно да спре проекта за втора атомна електроцентрала в Белене (за радост на руските доставчици на газ). Реакциите след Фукушима бяха един от най-ярките примери за политиката в епохата на Facebook: политика, която прави не онова, което е необходимо, а онова, което се харесва на публиката (Чърчил някога казвал: най-добрият аргу-

мент срещу демокрацията е 5-минутен разговор с обикновения гласоподавател).

Десет години по-късно Европа изведнъж се сеца за онова, което по-здравомислещите експерти възразяваха още тогава: че отказът от ядрена енергетика е окончателен отказ и от енергийна независимост за най-бедния на природни ресурси континент. И че амбициозният Зелен преход е напълно невъзможен без атомни електроцентрали. Съответно Европа започва трескаво да проектира нови - и се сблъсква с не една, а с цели две тухлени стени: цената и кадрите.

ФАТАЛНОТО ЗАМРАЗЯВАНЕ НА АТОМНАТА ЕНЕРГИЯ след 2011 разреши доста участниците в този сектор. Много от водещите компании в него бяха принудени драстично да свият дейността си, или направо изчезнаха. За дълъг период строителството на ядрени централи бе оставено основно на Русия и Китай. Сега внезапно разгорелият се отново интерес към атомната енергия е изправен пред намалено предлагане, ограничени кадрови ресурси и, като естествена последица, постоянно ескалиращи ▶

► **цени.** Преди десетилетие България получи оферта за 3.97 милиарда евро за изграждането на изцяло нова централа в Белене. Сега добавянето на два блока към вече съществуващата АЕЦ в Козлодуй се оценява на близо 15 милиарда евро, или около 16% от Брутния вътрешен продукт на страната. Словакия навремето започна строителството на новата мощност в Моховце при планирана цена 2 милиарда евро. Сега Полша планира своите първи ядрени мощности при очаквана цена над 30 милиарда евро.

ФИНАНСИРАНЕТО НА АТОМНИ ЕЛЕКТРО-ЦЕНТРАЛИ винаги е било сложен процес, защото сумите са огромни и защото намесата на фактори като националната сигурност не очарова особено частните инвеститори. Пируетите на политиците след 2011 го направиха почти невъзможно: коя компания би заровила десетки милиарди при съвсем реалния шанс утре законодателите да решат, че ядрената енергетика е опасна? Очертаващият се атомен ренесанс очевидно ще се реализира с парите на данъкоплатците. Това не е чак такава трудност за страни като Франция, Швеция или Финландия. Но е проблем за държавите от Източна Европа, които имат най-голяма нужда от атомната енергия, след като Зелената сделка ги лишава от възможността им, а конфликтът в Украйна - от евтиния руски газ.

ДВЕ ДЪРЖАВИ ОТ РЕГИОНА И В МОМЕНТА СТРОЯТ ядрени мощности: Словакия довършва тази в Моховце, Унгария тепърва започва в Пакс, с инвестиция на "Росатом". Почти всички останали - от Естония и Полша до България - имат подобни проекти. Bloomberg наскоро изчисли общата стойност на всички ядрени планове в Източна Европа на колосалната сума от 130 милиарда евро. Големият въпрос е, разбира се, откъде ще дойдат те. "Финансирането е най-сериозният проблем", коментира икономистът от Агенцията по ядрена енергетика Ян Хорст Кеплер, цитиран от Bloomberg. След голямото "ядрено осъзнаване" през 2022, Европейският съюз вече отделя средства за нови мощности в програмите си. Но и конкуренцията за тези пари е все по-ожесточена - както и за осъдените кадри в тази област. Само решението на Еманюел Макрон да обнови ядрения капацитет на Франция може да погълне целия наличен ресурс на континента (впрочем Макрон, пословичен майстор на обръщанията на 180 градуса, също бе твърдо против атомната енергия допреди няколко години). Извън Европа, положението не е много по-добро: Китай е зает да увеличава собствен си ядрен капацитет 204%, добавяйки 118,000 мегавата мощности. Индия планира да учетвори инсталирания си капацитет.

Русия, Великобритания и Турция също имат големи планове.

Затова не е чудно, че повечето ядрени проекти в Източна Европа са обгърнати от несигурност. Полша очаква да започне строителството на първия 1000-мегаватор реактор от Westinghouse в Лубятово-Копалино през 2026, и да го завърши през 2033, но съдбата на другите два планирани реактора е неясна. За Чехия приближава времето да подмени остарелите си технологии в Темелин и Дуковани, до края на август трябва да бъде определен гоставащият поне на първия нов реактор. Румъния иска да добави два реактора в единствената си атомна електроцентрала в Черна вода, но още уточнява финансирането.

КАКВО СТАВА С БЪЛГАРИЯ? През последния четвърт век бяхме свидетели на множество танцови стъпки (по системата една напред, две назад) за планираната още през 80-те години втора централа в Белене. Друг е въпросът дали някой от замесените български политици изобщо някога е смятал този проект за нещо повече от инструмент за изсмукване на средства от

държавата. В крайна сметка проектът Белене бе окончателно изоставен в полза на добавянето на два нови 1000-мегаватови реактори тип AP-1000 от Westinghouse в Козлодуй. Самата АЕЦ "Козлодуй" вече прехвърли нужния терен на специално създаденото си гъщерно дружество, и започна процедура по оценка на ефекта върху околната среда. През април тази година Westinghouse Electric Company подписа меморандуми със 17 основни български гоставащи на оборудване. А през лятото окончателно се изясни, че главен изпълнител на проекта ще е корейската Hyundai Engineering & Construction (гъщерна компания на еднотименния автомобилен гигант), след като останалите кандидати - Bechtel и китайски фирми - отпаднаха. Корейците даже се ангажираха с краен срок за строителството - 2032 година. Всичко изглежда чудесно, с изключение на една малка подробност: откъде ще дойдат парите. А също и на едно дело, заведено от природозащитни организации, което ще се гледа на 21 октомври и в което ищците твърдят, че целият проект за нови мощности е базиран на доклад на министъра на енергетиката, който никога не

Словакия довършва АЕЦ в Моховце, Унгария тепърва започва в Пакс. Почти всички останали - от Естония и Полша до България - имат подобни проекти. Bloomberg наскоро изчисли общата стойност на всички ядрени планове в Източна Европа на колосалната сума от 130 милиарда евро. Големият въпрос е, разбира се, откъде ще дойдат те

е виждал.

Впрочем мисията на природозащитниците не е лесна - общественото мнение за атомната енергия се промени в последните години, и то не само в България.

Дори в Германия нагласите се обърнаха и през 2023 едно проучване показва, че гдетрети от гражданите вече не одобряват решението да се затворят атомните централи.

В ТОВА ИМА ЛОГИКА: като цяло ужасът, който изпитваме от ядрените аварии, не съответства много на действителните поражения от тях. Официалният брой на жертвите от Чернобил, най-страшната ядрена катастрофа в историята, е 78 души - с 22 по-малко, отколкото са загиналите по българските пътища само през ноември 2021 година. Официалният брой на жертвите от Фукушима - аварията, която на практика блокира развитието на ядрената енергетика - е... един. Всъщност доста повече хора са загинали от грешки при лъчева терапия в болници, отколкото от ядрени аварии. Естествено, тук не се включват потенциалните жертви на радиационното

замърсяване: ООН преди време пресметна, че аварията в Чернобил ще причини преждевременната смърт на около 4,000 души в рамките на 30 години след 1986. Но и това не обяснява степента на ужаса ни: в края на краищата само през 2023 година над 170,000 души са загинали във въоръжени конфликти по света. Повечето от тях са в Украйна и в Газа, но има и войни, за които не сте чували, но които са също толкова смъртоносни - в Мианмар, Судан, Сомалия, Буркина Фасо...

Това не прави атомната енергия напълно безопасна, разбира се. Но в днешната геополитическа ситуация изборът ни е ограничен: или да се върнем към възлищата и да зачеркнем целия напредък по т. нар. "Зелен преход", или да заложим на по-екологични източници, но на цена, която вероятно окончателно би направила европейската промишленост неконкурентна. Атомната енергия изглежда като разумния трети път. Тя няма парникови емисии и, въпреки огромната цена на една централа, всъщност произвежда доста евтино електричество. Да, построяването на атомни електроцентрали в никакъв случай не е просто решение. Но поне има потенциал да се окаже правилно. ■

НОВА ЕКСПЕРТНА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА В ПОМОЩ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

„AML АСИСТЕНТ“

съвместен продукт на адвокатско съдружие „Ърнст и Янг“/ЕУ/ и „АПИС Европа“

Законът за мерките срещу изпирането на пари поставя пред задължените да го изпълняват субекти задачата да разработят собствена политика за превенция, контрол и предотвратяване на опити, съмнителни операции и сделки, целящи укриване на незаконно придобити имуществото и пари, както и техните източници. Адвокатско съдружие „Ърнст и Янг“ (ЕУ) и „АПИС Европа“ разработиха съвместен информационен продукт - „AML Асистент“, който да бъде в помощ на ползващите го да изпълняват изискванията на законодателството в областта на мерките срещу изпирането на пари, борбата с тероризма и противодействието на корупцията.

Основната нормативна база, върху която се изгражда съдържанието на модула, включва европейски и български актове: Директива (ЕС) 2015/849 (известна като Четвърта Директива), изменена и допълнена с Директива (ЕС) 2018/843 (Петта), Закон за мерките срещу изпирането на пари, Закон за мерките срещу финансирането на тероризма и Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество. Информационната система „AML АСИСТЕНТ“ може да се ползва в web и десктоп версия. Тя осигурява на потребителя:

- **достъп до действащата правна рамка** в България и ЕС; указания, образци и други документи на компетентните български институции;
- **насоки, указания и практики** на международни организации с резюмета на български език;
- **експертни авторски статии**, анализи и коментари на високо професионално ниво, осигурено от специалистите на „Ърнст и Янг“;
- **пакет от примерни образци на документи**, които помагат на задължените лица да изградят собствена политика и контрол за постигане на съответствие с изискванията на законодателството. Сред предвидените образци на документи са примерни вътрешни правила, процедура за извършване на комплексна проверка на клиентите, въпросник „Опознай своя клиент“ и др. Документацията има общ характер и при ползването ѝ всеки потребител трябва да вземе предвид спецификите на своята дейност, правноорганизационна, административна и управленска структура.
- **интерактивни форми**, които насочват потребителя какви дейности следва да се предприемат в съответната организация за изпълнение на задълженията и отчетността. Въз основа на отговорите, получени от „Въпросника за самооценка на съответствието“ клиентът може да стигне до обосновав извод за постигнатата степен на съответствие с изискванията на законодателството;
- **връзка с модул за „Идентификация на клиента“**

„Идентификация на клиента“ е самостоятелен модул, разработен от АПИС по поръчка на български банки, въз основа на информация и функционалности, съдържащи се в продукта „Апис Регистър+“. Информацията в него се базира върху данните от публичните декларации по чл. 35, ал. 1 от ЗПКОНПИ.

Целта на модула е да предоставя информация дали дадено лице е:

- видна политическа личност по смисъла на чл. 36, ал. 2 от ЗМИП;
- лице, заемащо висша публична длъжност по смисъла на чл. 6, ал. 1 от ЗПКОНПИ;
- „Свързано лице“ по смисъла на чл. 36, ал. 5 от ЗМИП с горните две категории лица, като информация за свързаността се извлича от декларациите по чл. 35, ал. 1 от ЗПКОНПИ и от данните за търговците в Търговския регистър.

Продуктът „AML АСИСТЕНТ“ е динамичен, с възможности за лесно и удобно търсене на информация, която е свързана чрез хипер линкове. Връзката с модула за идентификация на клиента позволява на потребителя да прави индивидуални заявки за конкретно лице, ако иска да провери дали то попада в някоя от посочените по-горе категории, както и да поиска да бъде известен автоматизирано за промени в статуса на дадена група, на всички свои клиенти или контрагенти по отношение на принадлежността им към някоя от посочените категории лица. Повече информация за „AML АСИСТЕНТ“ можете да намерите на www.apis.bg.

АТОМНАТА ЕНЕРГЕТИКА NUCLEAR ENERGY

ДЕЙСТВАЩИ МОЩНОСТИ OPERATING CAPACITY

1. САЩ / United States	102,475
2. Франция / France	64,040
3. Китай / China	58,134
4. Русия / Russia	28,576
5. Южна Корея / South Korea	27,071
6. Канада / Canada	14,629
7. Украйна / Ukraine	13,835
8. Япония / Japan	11,608
9. Индия / India	7,540
10. Испания / Spain	7,408
11. Швеция / Sweden	7,184
12. Великобритания / UK	6,534
13. ОАЕ / United Arab Emirates	5,668
14. Финландия / Finland	4,622
15. Чехия / Czechia	4,164
...	
21. България / Bulgaria	2,080

В мегавати. Данни на Global Energy Monitor
In megawatts. Global Energy Monitor data

ПЛАНИРАНИ МОЩНОСТИ PLANNED CAPACITY

1. Китай / China	118,424 (33,904)
2. Индия / India	31,700 (5,900)
3. Русия / Russia	20,569 (4,212)
4. Великобритания / UK	15,340 (3,440)
5. Турция / Turkey	14,700 (4,800)
6. Полша / Poland	14,412 (0)
7. Франция / France	11,550 (1,650)
8. Иран / Iran	7,414 (6,357)
9. САЩ / United States	7,355 (0)
10. Южна Корея / South Korea	5,600 (2,800)
11. Чехия / Czechia	4,800 (0)
12. Египет / Egypt	4,800 (4,800)
13. Украйна / Ukraine	4,678 (0)
14. Кения / Kenya	4,000 (0)
15. Индонезия / Indonesia	3,500 (0)
...	
22. България / Bulgaria	2,000 (0)

В мегавати. В скоби са вече строящите се проекти
In megawatts. Projects already under construction are in parentheses

АТОМНАТА ЕНЕРГИЯ В БЪЛГАРИЯ ATOMIC ENERGY IN BULGARIA

1955: България подписва спогодба с СССР за обучение на специалисти в атомната енергетика.

1961: Първата ядрена реакция в България е осъществена в експерименталната база в София.

1966: Сключена е спогодба с СССР за строителство на атомна електроцентрала. Избрана е площадка в Козлодуй, на река Дунав.

1969: Започва строителството на първите два блока ВВЕР-440 в Козлодуй.

1974: Строежът е завършен и Блок 1 е свързан с енергийната мрежа през юли. Блок 2 е включен година

по-късно.

1980: Централата в Козлодуй е разширена с още два 440-киловатова реактора, влезли в експлоатация съответно през 1980 и 1982.

1981: Взето е решение за строителство на втора атомна електроцентрала, избрана е площадка в Белене.

1987: Приключва 7-годишното строителство на Блок 5 в Козлодуй - 1000-мегаватов съветски реактор от ново поколение и първият, инсталиран извън СССР.

1988: Започва строителството на втората АЕЦ в Белене.

1990: Строителството на АЕЦ Белене е спряно заради дълговата криза.

1991: Към мрежата е присъединен и блок 6 в Козлодуй, отново с реактор ВВЕР-1000.

1993: България сключва споразумение за финансова помощ от ЕБРР за рехабилитация на блок 5 и 6 в Козлодуй. В замяна старите блокове 1-4 трябва да бъдат спрени след завършването на ПAVEЦ „Чаира“.

2002: Спрени са реактори 1 и 2 в АЕЦ "Козлодуй".

2002: Правителството на Симеон Сакскобурготски обявява намерение

да поднови строителството в АЕЦ Белене.

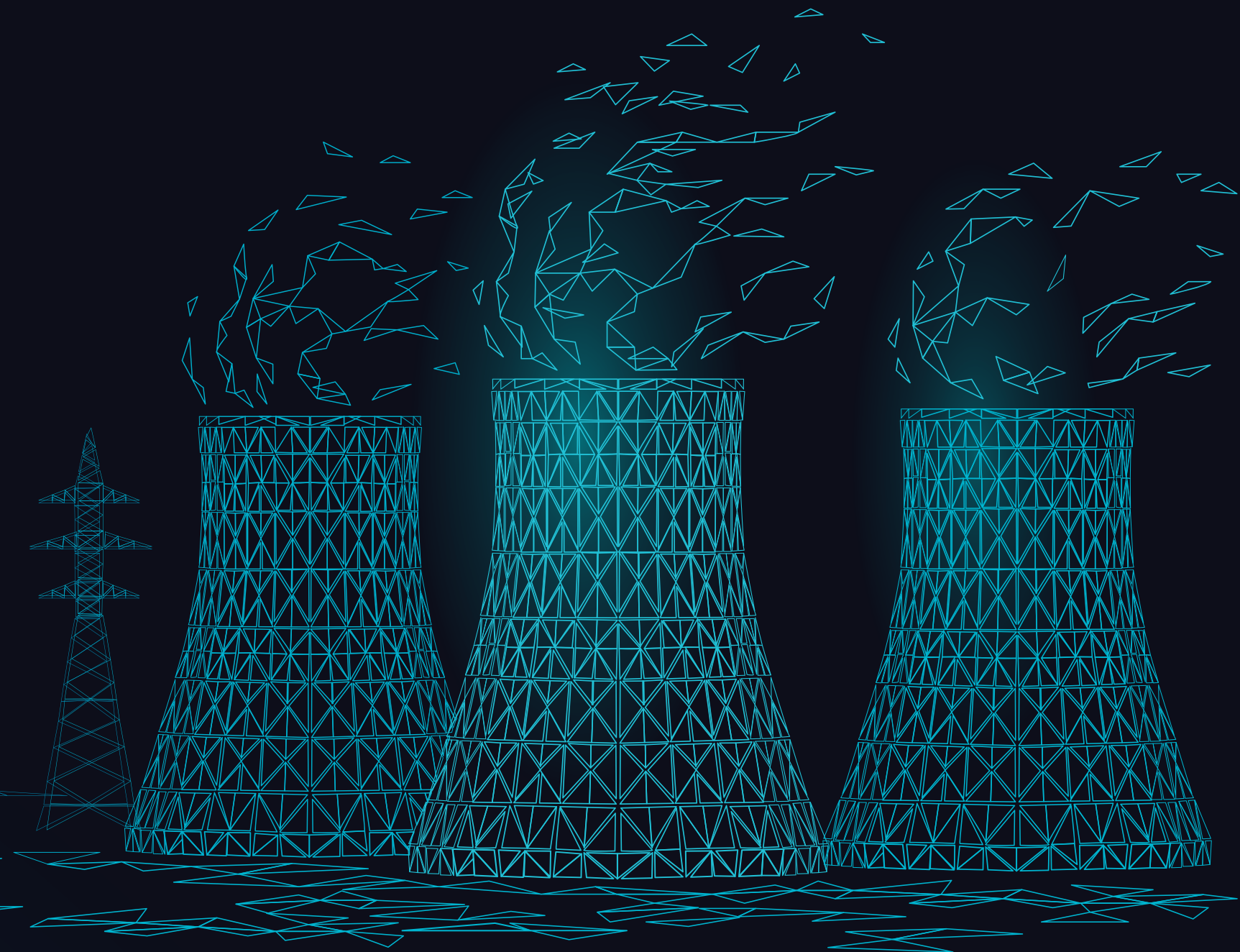
2006: Спрени са реактори 3 и 4 в АЕЦ "Козлодуй".

2006: Руската "Атомстройекспорт" е избрана за изпълнител на АЕЦ Белене.

2012: Правителството на ГЕРБ спира проекта "АЕЦ Белене". Решението е потвърдено от парламента. Вместо това е решено да се изградят два нови блока в Козлодуй.

2023: Правителството решава да строи двата нови блока в Козлодуй по технология на Westinghouse.

1955: Bulgaria signs an agreement with

the USSR for the training of nuclear power specialists.

1961: The first nuclear reaction in Bulgaria was carried out at the experimental base in Sofia.

1966: An agreement was concluded with the USSR for the construction of a nuclear power plant. A site was chosen in Kozloduy, on the Danube river.

1969: Construction of the first two VVER-440 units in Kozloduy began.

1974: Construction was completed and Unit 1 was connected to the power grid in July. Unit 2 was

commissioned a year later.

1980: The Kozloduy plant was expanded with two more 440-kilowatt reactors, commissioned in 1980 and 1982, respectively.

1981: A decision was made to build a second nuclear power plant, a site in Belene was chosen.

1987: The 7-year construction of Unit 5 at Kozloduy, a 1,000-megawatt new-generation Soviet reactor and the first to be installed outside the USSR, was completed.

1988: Construction of the second NPP in Belene began.

1990: Construction of the Belene NPP

was halted due to the debt crisis.

1991: Unit 6 in Kozloduy was added to the network, again with a VVER-1000 reactor.

1993: Bulgaria concluded an agreement for financial assistance from the EBRD for the rehabilitation of blocks 5 and 6 in Kozloduy. In return, the old units 1-4 were to be shut down after the completion of the Chaira pumped storage hydro electric plant. 2002: Reactors 1 and 2 at the Kozloduy NPP were shut down.

2002: The government of Simeon of Saxe-Coburg announced its intention

to resume construction in Belene.

2006: Reactors 3 and 4 at the Kozloduy NPP were shut down.

2006: The Russian "Atomstroyexport" was selected as the contractor for the Belene NPP.

2012: The GERB government suspended the Belene NPP project.

The decision was confirmed by the parliament. Instead, it was decided to build two new blocks in Kozloduy.

2023: The government decided to build the two new blocks in Kozloduy using Westinghouse technology.

THE NUCLEAR BEGGARS

1974 was the year of failed leaders - but also of leaders who took responsibility. Where is responsibility 50 years later?

By BOYKO VASILEV / Photography iSTOCK

A very popular cartoon on the web depicts two doors. Above the closer one, leading straight to the chasm, there is an inscription "Simple but wrong solutions". Above the far one, leading to the ladder to heaven is written "Complicated but right solutions". Of course, the queue is next to the first door. This cartoon also perfectly summarises the transformation in the views of politicians - especially European politicians - about atomic energy.

AFTER THE ACCIDENT IN FUKUSHIMA, European governments rushed en masse to cancel future plans for nuclear power plants. Some, such as Germany, have announced the abandonment of nuclear power altogether. Even in Bulgaria, the backlash was enough to give the then-ruling majority a reason to once again stop the project for a second nuclear power plant in Belene (to the delight of Russian gas suppliers). The reactions after Fukushima were one of the most striking examples of politics in the age of Facebook: politics that do not what is necessary but what the public likes (Churchill once said: the best argument against democracy

is a five-minute conversation with the average voter).

Ten years later, Europe suddenly remembered what the more sane experts objected to even then: that the blocking of nuclear energy is a de facto rejection of energy independence for the poorest continent in terms of natural resources. And that the ambitious Green transition would be impossible without nuclear power plants. Accordingly, Europe began to frantically design new ones - and faced not one, but two brick walls: the price and the personnel.

THE FATAL FREEZE ON NUCLEAR POWER AFTER 2011 washed away quite a few players in this sector. Many of the leading companies were forced to drastically curtail their activities - or simply disappeared. For a long period, the construction of nuclear power plants was left mainly to Russia and China. Now, the sudden resurgence of interest in nuclear power is faced with reduced supply, limited human resources and, as a natural consequence, ever-escalating prices. Years ago, Bulgaria received an offer for 3.97 billion euros for the construction of a completely new plant in Belene. Now the addition of

two units to the already existing plant in Kozloduy is estimated at nearly 15 billion euros, or about 16% of the country's Gross Domestic Product. Slovakia at the time started the construction of the new capacity in Mohovce at a planned cost of 2 billion euros. Poland is now planning its first nuclear power plants at an estimated cost of over €30 billion.

FINANCING NUCLEAR POWER PLANTS has always been a complicated process because the sums are huge and because the interference of factors such as national security does not particularly appeal to private investors. Politicians' pirouettes since 2011 have made it nearly impossible: What company would sink tens of billions into the very real chance that lawmakers would decide tomorrow that nuclear power is dangerous? The looming nuclear renaissance will obviously be realized with taxpayers' money. This is not such a difficulty for countries like France, Sweden or Finland. But it is a problem for the countries of Eastern Europe, which need nuclear power the most, after the Green Deal deprives them of their coal and the conflict in Ukraine deprives them of cheap Russian gas. ►

FOUNDERS TODAY

събитие на investor.bg

10.10. | 13:30
Inter Expo Center

INVESTOR
MEDIA **PRO**

ГЕНЕРАЛЕН ПАРТНЪОР:

► **TWO COUNTRIES FROM THE REGION** are currently building nuclear facilities: Slovakia is finishing the one in Mohovce, Hungary is just starting in Paks, with investment from "Rosatom". Almost all others - from Estonia and Poland to Bulgaria - have similar projects. Bloomberg recently estimated the total cost of all pipelined nuclear plans in Eastern Europe at a whopping 130 billion euros. The big question is, of course, where will the money come from. "Funding is the most serious problem," commented Jan Horst Keppler, an economist from the Nuclear Energy Agency, quoted by Bloomberg. After the big "nuclear revelation" of 2022, the European Union is already allocating funds for new capacities in its programs. But the competition for this money is increasingly fierce - as well as for the scarce staff in this field. Emmanuel Macron's decision to renew France's nuclear capacity could absorb all of the continent's available resources (by the way, Macron, a proverbial master of U-turns, was also staunchly opposed to nuclear power until a few years ago). Outside Europe, the situation is not much better: China is busy increasing its own nuclear capacity by 204%, adding 118,000 megawatts. India plans to quadruple its installed capacity. Russia, Great Britain and Turkey also have big plans.

IT IS THEREFORE NO WONDER that most nuclear projects in Eastern Europe are shrouded in uncertainty. Poland expects to start construction on the first 1,000-megawatt Westinghouse reactor at Lubiatovo-Kopalino in 2026, and complete it in 2033, but the fate of the other two planned reactors is unclear. The time is approaching for the Czech Republic to replace its outdated technologies at Temelin and Dukovany, by the end of August the supplier of at least the first new reactor must be determined. Romania wants to add two reactors at its only nuclear power plant at Cerna Voda but is still finalizing financing.

WHAT IS HAPPENING WITH BULGARIA? In the last quarter of a century, we have witnessed many dance steps (usually one forward, two back) for the second plant in Belene, which was planned back in the 1980s. Another question is whether any of the Bulgarian politicians involved ever considered this project to be more than a tool to siphon funds from the state. In the end, the Belene project was finally abandoned in favor of the addition of two new 1,000-megawatt AP-1000 reactors from Westinghouse at Kozloduy. The Kozloduy NPP itself has already transferred the necessary terrain to its specially created subsidiary company, and has begun a procedure for assessing the effect on the environment. In April of this year, Westinghouse

Electric Company signed memorandums with 17 major Bulgarian equipment suppliers. And in the summer, it finally became clear that the main contractor of the project will be the Korean Hyundai Engineering & Construction (a subsidiary of the automotive giant of the same name), after the other candidates - including Bechtel and Chinese companies - dropped out. The Koreans even committed to a deadline for construction - 2032. Everything looks great, except for one small detail: where the money will come from. There is also a lawsuit filed by environmental groups, which will be heard on October 21. The plaintiffs claim that the entire project for new capacity is based on a report by the Secretary of Energy that no one has seen.

HOWEVER, THE ENVIRONMENTALISTS' MISSION is not easy - public opinion about nuclear energy has changed in recent years, and not only in Bulgaria. Even in Germany, attitudes have reversed, and in 2023 a survey showed that two-thirds of citizens no longer approve of the decision to close nuclear plants. There is logic in this: in general, the horror we feel from nuclear accidents does not correspond very well to the actual damage caused by them. The official death toll from Chernobyl, the worst nuclear disaster in history, is 78 people - 22 less than the number of people who died on Bulgarian roads in Novem-

ber 2021 alone. The official death toll from Fukushima - the accident that effectively shut down the development of nuclear power - is... one person. In fact, far more people have died from errors in radiation therapy in hospitals than from nuclear accidents. Of course, this does not include the potential victims of radiation pollution: the UN estimated some time ago that the Chernobyl accident would cause the premature death of about 4,000 people within 30 years after 1986. But even this does not explain the extent of our horror: in 2023 alone, over 170,000 people died in armed conflicts around the world. Most of them are in Ukraine and Gaza, but there are also wars that you have not heard of, but which are just as deadly - in Myanmar, Sudan, Somalia, Burkina Faso...

THAT DOESN'T MAKE NUCLEAR POWER completely safe, of course. But in today's geopolitical situation, our choices are limited: either go back to coal and erase all progress on the so-called "Green Transition", or bet on greener sources, but at a price that would probably make the European industry non-competitive. Nuclear power seems like the sensible third way. It has no greenhouse emissions and, despite the huge cost of a plant, actually produces quite cheap electricity. Yes, building nuclear power plants is by no means a simple solution. But at least it has the potential to turn out right. ■

UNLEASHING THE POWER OF CONNECTED CARE WITH MEDREC:M

Imagine a future where patients can easily and securely connect with the best doctors and medical professionals, no matter where they are. With the help of telemedicine, this future is not a far-fetched idea. By integrating telemedicine into hospitals, clinics and individual practices, healthcare services can be accessed in a new and convenient way and, most importantly, delivered with the same quality and timeliness as face-to-face appointments. Hospitals are implementing telemedicine solutions to provide specialist consultations, emergency care and follow-up visits, improving patient outcomes and reducing readmissions. Clinics and individual practices also benefit from telemedicine by

extending their reach to rural and underserved areas, offering convenience to patients and optimising practice efficiency.

To address this trend, Sirma Medical Systems has developed the innovative Medrec:M telehealth platform, a mature technology ecosystem for comprehensive digital healthcare. It is designed to transform patient engagement and provide hospitals and clinics with the tools they need to succeed in the digital healthcare era. Medrec:M is part of Sirma's product portfolio. The platform aims to empower hospitals and assist them in improving patient care. With its comprehensive features, easy-to-use interface and secure architecture, the platform enables

hospitals to optimise clinical workflows for healthcare providers by offering centralised patient records, efficient appointment scheduling, integrated telemedicine, e-prescribing and mobile access. This streamlines processes, reduces paperwork, enhances patient care, improves communication, minimises errors and provides data-driven insights for better patient outcomes. The Medrec:M suite provides various healthcare services, including consultations, prescriptions and referrals. It enables patients to access medical advice and treatment without travelling to a healthcare facility while streamlining administrative tasks and improving patient engagement. Through features like chat connectivity, medical document sharing and medication tracking, doctors and patients can communicate and benefit from the convenience of digital health applications.

The platform comprises three applications, all working together to provide a holistic approach to digital healthcare.

- **Medrec:M App:** It aims to improve patient access to high-quality health services while playing a critical role in prevention by providing tools for continuous monitoring, early detection and personalised health management. This patient-centric app empowers people to actively manage their health through symptom and vitals tracking, medication reminders, and personalised health insights.
- **Medrec:M Clinic (web-based):** This robust platform for physicians offers seamless video consultations, secure document sharing, real-time chat, and efficient prescription management.
- **Medrec:M Clinic app:** This mobile companion for physicians provides on-the-go access to patient information, schedules, and clinical tools.

Mobile health apps are essential to modernising and digitising healthcare institutions. Discover the powerful Medrec:M suite of apps designed to extend the reach of your medical services and increase patient engagement. Sirma's technology and healthcare experts can recommend the best telehealth solution for your hospital, clinic or practice. For more information, please visit <https://medrec-m.com/clinic.html>

Take your practice to the digital age.

„ФИНАНСИ: УРАВНЕНИЯ И РЕШЕНИЯ“ - СЪБИТИЕ, КОЕТО ФИНАНСОВИТЕ ЛИДЕРИ НЕ ТРЯБВА ДА ПРОПУСКАТ

Дискусионният форум с участието на водещи финансови експерти ще се проведе на 21 октомври в София

През последното десетилетие станахме свидетели на трансформации, които промениха пейзажа на глобалните финанси. От кризата през 2008 г. до безпрецедентните икономически сътресения, причинени от COVID-19, финансовият сектор премина през лабиринт от предизвикателства и иновации. Видяхме възхода на финтех, волатилността на криптовалутите и променящите се парадигми на паричната политика. Но ако сме научили нещо от последните години, то това е, че когато става въпрос за финанси, никога нищо не е сигурно – защото всичко е въпрос за точни уравнения и решения – те определят тласъка на държави и икономики.

Но какви са тези уравнения и решения, когато говорим за България, къде е мястото на страната ни в глобалната картина, какво бъдеще очаква банковата индустрия и каква роля ще има изкуственият интелект в него? Тези и още въпроси ще бъдат във фокуса на едно от важните финансови събития, което предстои тази есен.

„Финанси: Уравнения и решения“ е ключово за финансовия сектор събитие, което се организира от телевизия Bulgaria ON AIR и

Bloomberg TV Bulgaria. На 21 октомври от 13:30 часа в “София Балкан Палас” събитието ще събере изтъкнати експерти от висок ранг, които ще анализират политиките на централните банки, курсът на България през 2025 г., иновациите в платежните системи и развитието на изкуствения интелект. В рамките на два дискусионни панела представители на финансови институции, ръководители на банки и уважавани икономисти и анализатори ще разглеждат макроикономическите, монетарните, регулативните, фискалните и технологичните предизвикателства пред България.

Дискусиите ще обхванат политиките на Европейската централна банка, стабилността и инфлацията, както и нови политики, насочени към подкрепа на икономически растеж с ниска инфлация. Първият панел ще разгледа и нарастващите разходи за софтуер, ролята на банките за постигане на финансова стабилност и въздействието на генеративния изкуствен интелект върху банковите операции. Експертите ще обсъдят още политиките за финансиране на частния бизнес, очакваните тенденции в лихвените нива по креди-

тите и депозитите, както и трансформацията, предизвикана от ESG (екологични, социални и управленски) политики.

Вторият дискусионен панел ще разгледа отблизо платежният и инвестиционен пазар, като се фокусира върху финтех иновациите, капиталовия пазар като инвестиционна алтернатива на банковото кредитиране и възможностите за развитие на пазара на държавни ценни книжа за гражданите. Експертите ще обсъдят стратегии за печалба чрез активно управление на парите, индустриите, които генеративният AI вече променя, и критичния въпрос за киберсигурността във финансите. Дискусиите ще подчертае също така ролята на златото като сигурна инвестиция във времена на икономически промени. Точни ли са уравненията и какви са решенията във финансите ни – ще стане ясно на 21 октомври. Събитието е с ограничен брой места. Пълната програма можете да откриете на Investor Media PRO. „Финанси: уравнения и решения“ ще се излъчи на 28 октомври от 19:30 часа по Bulgaria ON AIR и на 03 ноември от 20:00 часа по Bloomberg TV Bulgaria.

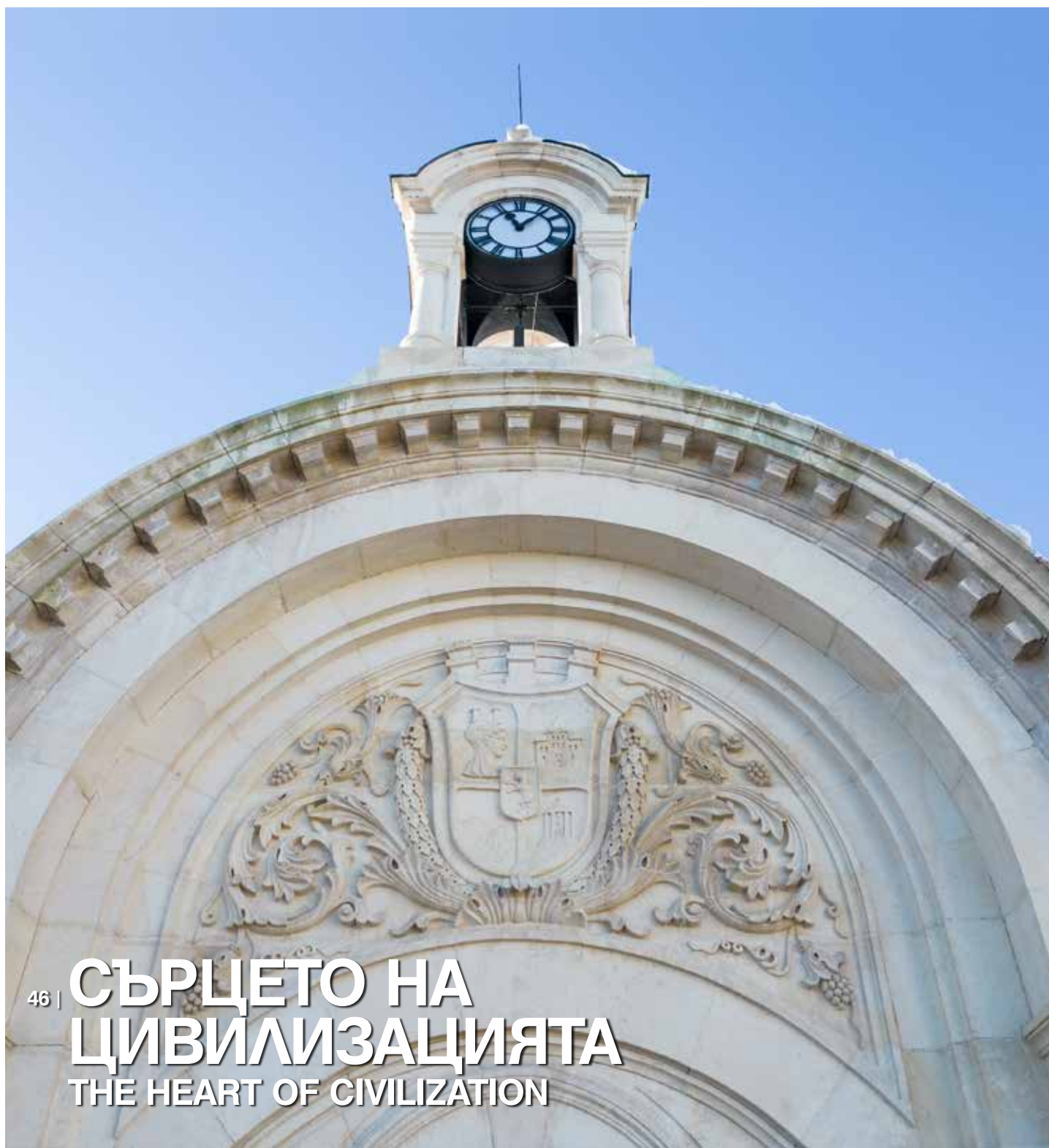

ФИНАНСИ:
УРАВНЕНИЯ И РЕШЕНИЯ

ексклузивно събитие
21.10. | 13:30 | Sofia Balkan Palace

ON AIR
Bloomberg TV Bulgaria
INVESTOR MEDIA PRO

investormediapro.bg/tv-discussions

46 | **СЪРЦЕТО НА
ЦИВИЛИЗАЦИЯТА**
THE HEART OF CIVILIZATION

38 | **НОСТАЛГИЯ ПО ОСТАВКАТА**
RESIGNATION NOSTALGIA

42 | **НАЙ-ДОБРЕ ПЛАТЕНИТЕ ЛИДЕРИ**
THE HIGHEST PAID LEADERS

ЗАБРАВЯТ ЛИ БЪЛГАРИТЕ ДА ЧЕТАТ КНИГИ?

ARE BULGARIANS FORGETTING HOW TO READ?

България, една от най-четящите нации в Европа през 80-те години (поне ако вярваме на възхновената статистика от социалистическата ера), сега постепенно се превръща в една от най-малко четящите. Последното изследване в тази област на Eurostat, боравещо с данни от 2022, показва, че вече близо две трети от хората не пипват дори и една книга в годината. Ако през 2007 над 52% от българите са прочели поне по една книга, през 2011 процентът е вече 48.2, а през 2022 - едва 37.7%. Делът на хората, прочели над 10 книги, е паднал от 9.2% преди десетилетие до 7.9% сега. Все пак страната е успяла да се изкачи една позиция нагоре: през 2011 е била 24-а в ЕС, изпреварвайки само Румъния и Португалия. Сега е 23-а, като зад нас по дял на четящите хора са Италия, Кипър и Румъния.

От изследваните държави най-много четат хората в Швейцария, където 80.6% от населението на възраст 16-64 години е прочело поне една книга за годината, а 28.6% са прочели над 10 книги. Останалите лидери в класацията са Люксембург, Дания, Норвегия и Естония.

Единствената успокоителна новина от статистическия доклад е, че младите хора в България започват да четат повече. При тези на възраст до 29 години процентът на четящите е 50.4, а 9.2% са чели над 10 книги. Тази тенденция се забелязва навсякъде в Европейския съюз - след младите хора процентът на четящите е най-голям, средно 60.1%. Най-малко четат пенсионерите над 65-годишна възраст.

Другият любопитен извод на Eurostat е, че жените (60.5%) като цяло четат гостя поечте от мъжете (44.5%).

Bulgaria, one of the most reading nations in Europe in the 1980s (at least if we believe the inspired statistics from the socialist era), is now gradually becoming one of the least reading. The latest research in this field by Eurostat, dealing with data from 2022, shows that already nearly two-thirds of people do not touch even one book a year. If in 2007 over 52% of Bulgarians had read at least one book, in 2011 the percentage was down to already 48.2, and in 2022 - just 37.7%. The proportion of people who have read more than 10 books has fallen from 9.2% a decade ago to 7.9% now. Still, the country managed to climb one position: in 2011 it was 24th in the EU, ahead of only Romania and Portugal. It is now 23rd, with Italy, Cyprus and Romania behind us in terms of readership.

Of the countries studied, people read the most in Switzerland, where 80.6% of the population aged 16-64 read at least one book in the year, and 28.6% read more than 10 books. The other leaders in the ranking are Luxembourg, Denmark, Norway and Estonia.

The only reassuring news from the statistical report is that young people in Bulgaria are starting to read more. For those aged up to 29, the percentage of readers is 50.4, and 9.2% have read more than 10 books. This trend is noticeable everywhere in the European Union - among young people, the percentage of readers is the highest, on average 60.1%. Pensioners over the age of 65 read the least.

The other curious conclusion of Eurostat is that women (60.5%) generally read much more than men (44.5%).

СЪРБИЯ НЕ ИСКА СОБСТВЕНИЯ СИ ЛИТИЙ

SERBIA DOESN'T WANT ITS OWN LITHIUM

Сърбия е страната с най-сериозни и лесни за добив залежи на литий в Европа, но плановете на правителството в тази посока предизвикаха бурни протести в столицата Белград в последните седмици.

Правителството отгаде обещаващите находища край град Лозница на концесия на англо-австралийския гигант Rio Tinto. Общественото недоволство и притесненията за екологичните последици доведоха до блокиране на проекта през 2022. През юли обаче съдът обяви решението за спиране на концесията за противоконституционно, и правителството съжви проекта. Президентът Вучич подписа и меморандум с ЕС за гоставка на литий - ключов метал за производство на батерии и за електрификация на транспорта.

Serbia is the country with the most serious and easy-to-extract lithium deposits in Europe, but the government's plans in this direction have caused violent protests in the capital Belgrade in recent weeks.

The government gave the promising deposits near the city of Loznitsa a concession to the Anglo-Australian giant Rio Tinto. Public outcry and concerns about environmental consequences led to the project being blocked in 2022. In July, however, a court declared the decision to suspend the concession unconstitutional, and the government revived the project. President Vučić also signed a memorandum with the EU for the supply of lithium - a key metal for the production of batteries and for the electrification of transport. ■

ЦКБ Сила
пенсионноосигурително
акционерно дружество

С грижа за Вас!

ИЗБЕРИ ПОАД „ЦКБ-СИЛА“:

**ПЪРВОТО УЧРЕДНО В БЪЛГАРИЯ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1994 Г.
КЪМ 30.06.2024 Г. – С НАД 409 ХИЛЯДИ КЛИЕНТИ И НАД 2.2 МИЛИАРДА ЛВ. УПРАВЛЯВАНИ
НЕТНИ АКТИВИ В ПЕНСИОННИТЕ ФОНДОВЕ (ДАННИ НА КФН: WWW.FSC.BG).
ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ОТ МАРТ 1996 Г.,
ОТ 2019 Г. ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ПРОФЕСИОНАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД,
ОТ ОКТОМВРИ 2021 Г. ИЗПЛАЩА ПОЖИЗНЕНИ ПЕНСИИ И РАЗСРОЧЕНИ ПЛАЩАНИЯ
НА ОСИГУРЕНИ ЛИЦА В УНИВЕРСАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД.**

**Посочените резултати нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати.*

НОСТАЛГИЯ ПО ОСТАВКАТА

1974 бе годината на провалилите се лидери - но и на лидерите, които носеха отговорност. Къде е тя 50 години по-късно?

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография ISTOCK

Уж светът вървеше на добре, а изведнъж дойде шокът.

Близкият изток се разтресе. Първо арабите свариха Израел неподготвен, после Израел отговори с контраатака и победа. Страните-износители на петрол наложиха ембарго и бензинът поскъпна. Изток и Запад воюваха във Виетнам; западните общества се тресяха от протести и разделения. 1974 започна с тревожни очаквания.

ЩЕ КАЖЕТЕ, И ПРЕДИ ПОЛОВИН ВЕК СВЕТЪТ не беше кой знае колко различен. И все пак, имаше една съществена разлика.

На 11 април 1974 министър-председателката на Израел Голда Меир подаде оставка. Крайната победа не бе измила първоначалния провал, трябваше да се поеме вината. Месец по-късно се оттегли и най-чаровният германски политик, звездата на социалдемократите Вили

Бранг; секретарят му бил шпионин на източногерманските комунисти. На 9 декември оставка подаде и премиерът на Япония Какуей Танака. Обвиненията в корупция бяха предизвикали парламентарно разследване и за един истински японски лидер нямаше друг изход.

НО НАЙ-ВАЖНАТА ОСТАВКА ДОЙДЕ на 9 август 1974. С кулминацията на аферата "Уотъргейт" и с надвиснал импийчмънт се оттегли американският президент Ричард Никсън. Година по-рано оставка бе подал и неговият вицепрезидент Спиро Агню. Престижът на управляващата Републиканска партия изглеждаше спасяем. Година на кризи, последвана от година на оставки. Политическите лидери поемаха отговорност. Очевидно това днес не е на мода.

Не че на онези много им се искаше да си тръгват. Никсън докрай не можа да разбере защо трябваше да го стори. Бе пе-

челил избори два пъти. Изненада руснаците, като оправи отношенията с Китай. Преговаряше, за да сложи край на войната с Виетнам, която започнаха неговите противници, демократите. Нали той изкова термина "голямото тихо мнозинство"? Те, добрите американци, бяха с него. Кой смееше да е "против"? Небръснатите хипита, гадните журналисти, няколко объркани студенти и разбира се, врагът, Демократическата партия. Какво като негови хора бяха подслушвали офиса им на "Уотъргейт"? Това голямо прегрешение ли е? На стария противник, покойния Кенеди, му прощаваха всичко. И женските истории, и поражението в "Залива на прасетата", и корупцията по ирландски. Това справедливо ли е?

ТАКА РАЗСЪЖДАВАШЕ НИКСЪН. Срещу него обаче се изправиха разкритията на The Washington Post и упоритостта на журналистите Боб Удуърд и Карл Бърн-

стийн, както и смелостта на онзи, който гарантираше разкритията. А той всъщност бе "тя" - издателката на Post Катарин Греъм. Главният прокурор на Никсън Джон Мичъл каза на Бърнстийн: "Цицата на Кейти Греъм ще бъде стисната в голяма дебела преса за пране, ако това се публикува". Вестникът обаче го публикува, заедно с леко редактирания цитат на Мичъл.

Скандалът предизвиква разследване. Даже мнозина от републиканците са разколебани. В крайна сметка, Никсън отстъпва.

ЗАБЕЛЯВАТЕ ЛИ КОЛКО НЕЩА НЕ СА СЪЩИТЕ? Журналистиката вече не сваля президенти. Вече не ѝ вярват – или поне не ѝ вярват привържениците на тези, които разследва. Наричат я пристрастна, продажна, платена. И наистина, нейните собственици все повече се сговарят с властта, вместо да се борят докрай.

Всяка от страните в политическото разделение има не просто свои виждания, има свои факти. А конфликтът между демократи и републиканци е толкова голям, че те обитават различни квартали, гледат различна телевизия, живеят различен живот. Осем процента от американците не приемат политическия противник за човешко същество.

Много по-малко са консенсусните теми. Днес мнозинството съпартийци нямаше да гаде на Никсън да отстъпи.

Нищо, че англосаксонската традиция отдавна е легитимирала оставката като изход от скандал (британският премиер Макмилън след шпионско-любовния скандал "Профумо"), като признание за поражение (Аскуит в Първата световна, Чембърлейн във Втората, Игън след Суецката криза, Тачър след неуспех в лидерската битка) и след влошено здраве (Чърчил). Оттам този политически ход е възприет, макар и с неудоволствие от

европейците (Де Гол), руснаците (Елцин), дори от балканците (Бериша, Жан Виденов).

И ОСТАВКАТА ОБАЧЕ ВЕЧЕ НЕ Е СЪЩАТА. Социалните мрежи я допускат все по-рядко. Тези, които те лайкват там, ще те накарат да упорстваш в заблудата. Затова малцина очакваха Джо Байдън да се оттегли от американската президентска надпревара. Но въпреки това демократите през 2024 намериха сили да постъпят като републиканците през 1974: убедиха обречения да направи крачка назад. Това може да не ги спаси, както не спаси навремето и Републиканската партия, загубила изборите през 1976. Като цяло обаче, има надежда. Особено, когато светът уж тръгне напред, а шокът дойде изведнъж, рязко, с гръм и трясък. Тогава идва времето на онези, които знаят кога да настъпят и кога да отстъпят. Времето на лидерите. ■

RESIGNATION NOSTALGIA

1974 was the year of failed leaders - but also of leaders who took responsibility. Where is responsibility 50 years later?

By BOYKO VASILEV / Photography iSTOCK

Allegedly, the world was going well - and suddenly the shock came. The Middle East trembled. First, the Arabs caught Israel off guard, and then Israel responded with a counterattack and victory. Oil-exporting countries imposed an embargo and gasoline prices rose. East and West fought in Vietnam; protests and divisions rocked Western societies. 1974 began with anxious expectations.

YOU MIGHT SAY THE WORLD WAS NOT THAT DIFFERENT half a century ago. Yet, there was one crucial difference.

On April 11, 1974, Israel's Prime Minister Golda Meir resigned. The final victory had not washed away the initial failure: the blame had to be taken. A month later, Germany's most charming politician, the star of the Social Democrats, Willy Brandt, also resigned; his secretary turned out as a spy for the East German Communists. On December 9, Prime Minister of Japan Kakuei Tanaka also resigned. Allegations of corruption had sparked a parliamentary inquiry, and for a true Japanese leader, there was no other way out.

BUT THE MOST IMPORTANT RESIGNATION came on August 9, 1974. With the culmination of the "Watergate" affair and impeachment looming, American President Richard Nixon walked out. A year earlier, his vice president, Spiro Agnew, had also resigned. The prestige of the ruling Republican Party seemed unsalvageable.

A year of crises followed by a year of resignations. Political leaders took responsibility. Obviously, this is not fashionable today.

Not that they really wanted to leave. Nixon could never understand why he had to do it. He had won elections twice. He surprised the Russians by mending relations with China. He negotiated to end the Vietnam War, which his opponents, the Democrats, had started. Did he coin the term "the great silent majority"? They, the good Americans, were with him. Who dared to be "against"? The unshaven hippies, the nasty journalists, a few confused students, and of course, the enemy, the Democratic Party.

What if his people had bugged the enemy's office at Watergate? Was this a major transgression? The old adversary, the late Kennedy, was forgiven

everything: women affairs, the Bay of Pigs defeat, the Irish-style corruption. Was that fair?

THAT'S HOW NIXON REASONED. Against him, however, stood the revelations of The Washington Post and the persistence of journalists Bob Woodward and Carl Bernstein, as well as the courage of the one who guaranteed the revelations. And 'the one' was actually a lady - Post publisher Katharine Graham. Nixon's Attorney General John Mitchell told Bernstein, "Katie Graham is gonna get her tit caught in a big fat wringer if this gets published." However, the newspaper published it, along with Mitchell's slightly redacted quote.

The scandal prompted an investigation. Even many Republicans were hesitant. Eventually, Nixon caved.

DO YOU NOTICE HOW MUCH THINGS ARE NOT THE SAME? Journalism no longer brings down presidents. Journalism is no longer believed - or at least not by the supporters of those it investigates. They call it biased, venal, paid. And indeed, its owners are increasingly negotiating with the authorities instead of fighting to the end. Each side of the political divide has not just its own views, it has its own facts. And the conflict between Democrats and Republicans is so great that they live in different neighbourhoods, watch different TV, and live different lives. Eight per cent of Americans do not consider their political opponent a human being.

There are far fewer consensus topics. Today, the majority of party members would not allow Nixon to back down.

Never mind that the Anglo-Saxon tradition has long legitimized resignation as a way out of a scandal (British Prime Minister Macmillan after the "Profumo" espionage-love scandal), as an admission of defeat (Asquith in the First World War, Chamberlain in the Second, Eden after the Suez crisis, Thatcher after a failure in the leadership battle) and after failing health (Churchill). From there, this political move was accepted, albeit with displeasure by the Europeans (De Gaulle), the Russians (Yeltsin), and even the Balkans (Berisha, Zhan Videnov).

RESIGNATION ITSELF, HOWEVER, is no longer the same. Social networks allow it less and less. Those who like you there will make you persist in delusion. Therefore, few expected Joe Biden to withdraw from the US presidential race. Nevertheless, the Democrats in 2024 found the strength to do what the Republicans did in 1974: they convinced the doomed to take a step back. This may not save them, as it did not save the Republican Party, which lost the election in 1976.

Overall, though, there is hope. Especially when the world supposedly moves forward, and the shock comes suddenly, with a bang. Then comes the time of those who know when to advance and when to retreat. The time of true leaders. ■

бяхме деца.

*Бяхме, но времето лети.
Планирай бъдещето с пенсионноосигурителна
компания „Съгласие“*

Професионален фонд
Универсален фонд
Доброволен фонд

 СЪГЛАСИЕ
ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНА КОМПАНИЯ

С ПОГЛЕД КЪМ ТВОЕТО БЪДЕЩЕ!

НАЙ-ДОБРЕ ПЛАТЕНИТЕ ДЪРЖАВНИ ГЛАВИ

Американският президент не попада дори в челната тройка

Традиционно скептичните българи трудно биха повярвали, че някой гържавен глава по света може да живее само от заплатата си. Но въпреки това последните данни за възнагражденията на националните лидери показват някои любопитни тенденции.

НАЙ-ДОБРЕ ПЛАТЕНИЯТ гържавен глава в света е Лорънс Уонг, министър-председателят на Сингапур, който получава над 1.6 милиона щатски долара годишно заедно с бонусите. На второ място е изпълнителният директор на Хонконг Джон Ли Ка-Чу, с годишно възнаграждение 695,000 долара. Третото място е за президента на Швейцария Виола Амхерд, която печели по 530,000 долара годишно. Американският президент Джо Байдън остава едва четвърти в подредбата с 400,000 долара. В челната десетка попадат още австралийският премиер, германският канцлер, президентът на Еврокомисията Урсула фон дер Лайен (макар реално да не е гържавен глава), австрийският канцлер и премиерът на Канада.

Като цяло логиката диктува, че лидерите на най-богатите гържави получават и най-високи заплати. Има и изключение, разбира се - преди няколко години президентът на Камерун например получаваше 620,000 долара годишно, с 50% повече от американския си колега. В тазгодишната класация обаче не е включен поради липса на актуални данни.

КЪДЕ Е БЪЛГАРИЯ? Според международната класация българският президент Румен Радев получава по 79,000 долара годишно, което го нарежда в златната среда, с по-ниска заплатата от гръцкия и словашкия му колеги, но малко над тази на румънския и наполовина под тази на турския.

Най-бедни са гържавните глави на страни като Еритрея (6,000 долара годишно), Хаити (3782 долара) и Сао Томе и Принсипе (2930 долара). Разбира се, това не включва лидери като иранския аятолах и папата, гържавен глава на Ватикана, които не получават заплатата. ■

THE HIGHEST PAID HEADS OF STATE

The American president is not even in the top three

Traditionally skeptical Bulgarians would hardly believe that any head of state in the world can live only on his salary. But even so, recent figures on the remuneration of national leaders show some curious trends.

THE BEST PAID Head of State in the world is Lawrence Wong, the Prime Minister of Singapore, who earns over \$1.6 million a year, including bonuses. In second place is Hong Kong Chief Executive John Lee Ka-chiu, with an annual salary of \$695,000. Third place goes to Swiss President Viola Amherd, who earns \$530,000 a year. US President Joe Biden remains only fourth in the ranking with \$400,000. The Australian prime minister, the German chancellor, the president of the European Commission Ursula von der Leyen (although she is not actually a head of state), the Austrian chancellor and the prime minister of Canada also fall into the top ten.

In general, logic dictates that the leaders of the richest countries also receive the highest salaries. There are exceptions, of course - a few years ago the president of Cameroon, for example, received \$620,000 a year, 50% more than his American counterpart. However, Cameroon is not included in this year's ranking due to a lack of up-to-date data.

WHERE IS BULGARIA? According to the international ranking, Bulgarian President Rumen Radev receives \$79,000 a year, which places him in the golden mean, with a lower salary than his Greek and Slovak counterparts, but slightly above that of Romania.

The poorest are the heads of state of countries such as Eritrea (\$6,000 a year), Haiti (\$3,782) and Sao Tome and Principe (\$2,930). Of course, this does not include leaders such as Iran's Ayatollah and the Pope, head of state of the Vatican, who do not receive a salary. ■

MAZDA CX60

ДИЗЕЛ 3.3 L , 6 ЦИЛИНДЪРА, М-HYBRID 48V
254+17 КС, 550+153Nm, 8- СТЕПЕНЕН АВТОМАТИК

8000 ЛВ. ЕКО БОНУС ОТ MAZDA ДО 31 ОКТОМВРИ 2024

mazda.bg

CRAFTED IN JAPAN

DRIVE TOGETHER

НОВИНИТЕ ON AIR

Чисти факти без излишен шум

следете
всеки ден

**ON
AIR**
БЪЛГАРИЯ

bgonair.bg

DAY OFF: SCHOOL TIME

събитие на dnes.bg

14.09. | 10:00 | HIT MAX МЛАДОСТ

INVESTOR
MEDIA **PRO**

ОСНОВЕН ПАРТНЬОР

В ПАРТНЬОРСТВО С

ЗАВРЪЩАНЕТО НА ХАЛИТЕ

След 80 години прекъсване, една от най-емблематични сгради на София отново изпълнява оригиналната си функция на място за събираня

Текст КАЛИН НИКОЛОВ / Фотография STUDIO BLENDА

В съвременния гръцки език думата "агора" (ἀγορά) означава пазар. Но оригиналното ѝ значение в древногръцки е малко по-различно: място за събираня (от ἀγορεύω - събирам). Още Омир описва агората като главния признак на цивилизация - според него обществата, които си нямат място за събиране, са беззаконни.

ДОРИ И ДВАЙСЕТ И ОСЕМ СТОЛЕТИЯ ПО-КЪСНО, това не се е променило съществено. В зората на XXI век всеки голям европейски град си имаше своята

"агора", своето място за събираня и търговия. Всеки, освен София. Най-различни обстоятелства през годините за дълго оставиха затворени Централните хали - същинската софийска "агора". Но от май 2024 те най-сетне са върнати към живот по начин, който създателят им вероятно щеше горещо да одобри. И основната заслуга тук е не на държавата, местната власт или гражданското общество, а на германската търговска верига "Кауфланг". Връзката между сърцето на обществения живот и търговията на гребно може

да ви се струва необичайна, но всъщност е съвсем естествена: местата, където се събират хората, са и местата, които привличат търговците. Още в древните Атина и Коринт агората, обособена отначало за събираня на гражданите и за сбор на войската, бързо се превръща и в пазарище (оттам - и промененото значение на думата в съвременния гръцки). Не е по-различен и случаят със София: тук Централните хали възникват върху мястото на някогашно тържище и са замислени именно като покрит пазар, където да има повече контрол над качеството

на храните. Но всъщност историята на това място в сърцето на София като център на обществения живот галеч надхвърля 113-те години от откриването на халите - надхвърля ги с почти две хилядолетия.

ПОСЕТИТЕЛИТЕ НА СОФИЯ, които проявят любопитство към историята, бързо научават, че по тези места има човешки селища вече почти осем хиляди години. Комбинацията от приятен климат, изобилие от лечебни минерални извори и разположение на един от

основните търговски пътища е привличала всевъзможни заселници и завоеватели: от гревното тракийско племе серди (дало старото название Сердика), през римляните, славяните и прабългарите, османците... Още в средата на I век след Христа тук е основана римска колония, която постепенно расте и при царуването на Траян е обявена за римски град с името Улпия Сердика (по фамилието име на императора). В края на II век Марк Аврелий и Комод укрепяват града, а в края на III век при Аврелиан Сердика е вече столица на цяла рим-

ска провинция. Прославлените лечебни извори привличат император Галерий, който именно оттук (може би под благодворното влияние на софийската минерална вода) издава знаменития Едикт за толерантността, който за пръв път разрешава официално изповядването на християнството в империята. Почитател на минералните бани на Сердика е и приемникът му Константин Велики, който според някои извори дори обмислял да премести тук имперската столица, преди в крайна сметка да спре избора си на малкото пристанище Византион ▶

► на проливите. По времето на Константин Сердика има пет или шест "терми" - римски бани. Една от тях е именно на мястото, където днес са Централните хали. След реконструкцията, археологическите останки от нея са показани в сутерена на сградата. Именно термите са мястото, където римските граждани - независимо от провинцията - се събират да общуват, да разменят клюки и дори да вземат важните политически решения.

СЛЕД РУХВАНЕТО НА РИМ, СЕРДИКА ОСТАВА в границите на Източната Римска империя. През VI век Юстиниан Велики построява нови стени и укрепява още повече града - но недостатъчно, за да попречи на войските на хан Крум два века по-късно (809 година) да превземат града и да го направят част от Първата българска империя. Преименуван на Средец, той остава с преобладаващо българско население до 1382, когато стените падат под натиска на друг завоевател - османските турци. Крепостта е съборена, с камъните се строят джамии. Местните хора все по-често започват да наричат града си София - в чест на църквата "Света София", издигната още по времето на император Константин. На мястото на някогашните римски терми се появява живописен ориенталски пазар. След Освобождението на България през 1878 той постепенно се превръща в онова, което и до днес познаваме като Женския пазар. Производители от цялото Софийско поле идват тук да предлагат стоките си на жителите на новата столица - и на посетители от Виена и дори Прага, както свидетелства хронистът Георги Каназирски-Верин. Но амбициозната градска управа иска да придаде малко по-цивилизован - и хижиначен - вид на централните градски части. През 1907 година е избран окончателният проект за строителство на Централните хали, дело на архитект Наум Торбов.

КОГАТО СОФИЯ, ДОНЯКЪДЕ НЕОЧАКВАНО, е избрана за столица на България през 1879, тя има по-малко от 12,000 жители, само две училища и около 3300 къщи. Преобразяването на това ориенталско градче в модерна европейска столица отначало е поверено на западноевропейски архитекти, основно от Австро-Унгария, като Виктор Румпелмайер (проектирал Националната художествена галерия, резиденцията Евксиноград), Петер Паул Бранг (сградата на Конституционния съд), Фридрих Грюнандер (Духовната семинария, софийската

синагога, Централна минерална баня, Богословския факултет на СУ), Лудвиг Рихтер (италианското посолство), Фердинанд Фелнер и Херман Хелмер (Народния театър "Иван Вазов"). Но в зората на XX век България вече има своето първо поколение собствени архитекти, образувани в чужбина. Наум Торбов е една от най-ярките фигури на това поколение. Наум Торбов е роден през 1880 в Гопеш - село в планината Бигла, недалеч от Битоля. По-късно семейството му се премества в Оряхово, а самият Наум завършва архитектура в Букурещ, в Института за изящни изкуства. През 1904 е вече в София като служител в Министерството на обществените сгради, а скоро след това става директор на архитектурния отдел към Столична община. Негови са някои емблематични сгради, като някогашното казино - днес Софийска градска художествена галерия, домът на Димитър Станишев (сега приютил мюфтийството), Дюлгерското здание, хотел "Париж" (чиято реставрация най-после е на дневен ред след десетилетия разруха). Но най-прочутата му творба си остават халите.

ЗА НОВОТО ПОКРИТО ТЪРЖИЩЕ ТОРБОВ решава да съчетае два стила: толкова модерния във Виена сецесион, и романтичния неовизантийски стил, тръгнал от Франция в средата на XIX век (със сгради като марсилската катедрала и "Сакре Кьор" в Париж). Използвани са най-модерните за епохата материали: гранитен цокъл, керамична и варовикова облицовка. Художникът Харалампи Тачев създава изящния релеф на герба на София, поставен над главния вход. За кулата е поръчан един от най-модерните часовници за онова време. Германската фирма "Херман Арон" печели обявения търг и през 1915 доставя и инсталира часовника, с три 1.2-метрови циферблата и две бронзови камбани. Няколко поколения столичани сверяват собствените си часовници по него, докато през 1988 не е демонтиран за планирания ремонт на сградата. Днес механизмът му е реставриран от ижн. Георги Милчев и отново отброява часовете и минутите, точно както и преди 111 години.

ЧАК НЕ Е ЗА ВЯРВАНЕ, НО СТРОЕЖЪТ продължава само две години - точно кол-

"Инвеститорът пречупи своята концепция в интерес на това, че става дума за паметник на културата. Изцяло се съобразяваме с примера, даден от архитект Торбов: да освободим цялото пространство, за да наблегнем на уникалната метална конструкция, поръчана и произведена в работилницата на Айфел"

Арх. Мария Попмаркова

кото е планиран - и Централните хали са открити тържествено през 1911. Отзивите за работата на Торбов са възторжени. "Софийското закрито тържище... както по външния си изглед, тъй и по своите размери и по модерното си вътрешно разпределение, съперници и дори надминава много европейски тържища от моя род", възкликва през 1911 списание "Съвременна илюстрация", като наброява в халите "160 продавници, от които 88 месарски, 28 за зеленчуци, 5 овощарски, 5 за клани птици. 22 масларски и сиренарски, 14 рибарски и 2 помещения за ръчна продажба". Петър Мирчев в своята "Книга за София" (1979) описва вдъхновено неподражаемия шум в това сборище на всевъзможни търговци, майстори и занаятчии.

ШУМОТЕВИЦАТА ОБАЧЕ РЯЗКО СЕКВА с влизането на България във Втората световна война. През 1943 започват съюзническите бомбардировки над София - общо 11 въздушни атаки до 17 април 1944. Много сгради в съседство с халите са разрушени - хилядагодишната църква "Свети Спас" (където днес

е "Уникредит Булбанк"), Френското католическо училище, Археологическият музей, гори ротондата "Свети Георги", най-старата сграда в София. Халите избягват прякото попадение, но сградата е тежко пострадала от пожарите и ударните вълни. Бомба разрушава и архитектурното бюро на Наум Торбов, с целия му архив.

Разрушенията през войната обаче имат и положителна страна за халите: при последвалата реставрация през 50-те години са разкрити първите археологически останки в основите им. Самите хали са превърнати в магазин за хранителни стоки. През 1955 сградата най-после е призната за културен паметник, макар и само с местно значение. През 1971 на мястото на старите полуразрушени мазета е изградено ново сутеренно ниво. Под ръководството на археолога Магдалина Станчева са разкрити и изложени в сутерена част от римските терми. През 1988 се решава работата да се довърши при предстоящия основен ремонт на сградата. Пагането на тоталитарния режим и началото на прехода обаче са трудно време за културни проекти.

Финансовите средства са оскъдни; през 1992 археолозите, вместо поисканите 140 дни за проучвания, получават... 9 дни. Дори и за това абсурдно кратко време обаче е свършена впечатляваща работа. Разкрити са 18 метра от крепостната стена на древната Сердика.

ЕПИЧНО ПРОТОЧИЛИЯТ СЕ РЕМОНТ на сградата най-сетне приключва през 2000 година. Но дотогава халите, построени от Столична община, вече са в частни ръце, внесени като апортна вноска от общината в смесено дружество с регистрирана в Нидерландия компания. Има обвинения, че халите са оценени много по реалната им стойност, стига се до съдебни дела. Две десетилетия по-късно "Кауфланг" откупва отдавна приватизирания имот за 34.8 милиона лева, за да придобие имота и да започне същинската реконструкция на Централните хали.

ПРОЕКТЪТ ЗА РЕСТАВРАЦИЯТА Е ПРЕДСТАВЕН през 2021 с участието на арх. Мария Попмаркова ("Инт Арх"), инж. Георги Колчаков ("Бета Консулт") и Umdasch The Store Makers. Идеята е да се възстанови изцяло външният вид на сградата, да се създаде бутикова концепция за търговия с хранителни стоки вътре, да се отдели пространство за археология и култура, и, не на последно място, да се върне отдавна загубеният дух на халите като място за събиране и общуване. "Инвеститорът пречупи своята концепция в интерес на това, че става дума за паметник на културата", обясни тогава арх. Попмаркова пред БНТ. "Изцяло се съобразяваме с примера, даден от архитект Торбов: да освободим цялото пространство, за да наблегнем на уникалната метална конструкция, поръчана и произведена в работилницата на Айфел". Целият проект е съобразен с препоръките на Националния институт за недвижимо културно наследство и Министерството на културата. Възстановен е замисленият от Торбов фонтан като център на пространство за срещи и общуване. Занемареният преди сутерен, пълен с боклуци и останки от фризьорски салони, сега е модерно, интерактивно място за култура, което разказва историята на Сердика и дава сцена за всевъзможни културни събития (афишът за август включва театрални спектакли, детски работилници, куклен театър). След 80 години прекъсване, София отново има своята агора. Както подобава на всяко общество, което не желае да го смята за беззаконно. ■

ЗЕЛЕНЧУЦИ

РИБА

КАШКАВАЛ

ПРОМОЦИЯ

ДЕ
МЛ
КИСЕ

Централни хали – история, архитектура, култура и модерен пазар

С инвестиция от 50 млн. лева Kaufland България възстановиха блясъка на една от най-вмематичните столични сгради – паметници на културата. Разположена в идеалния център на града, в историческото и административното сърце на българската столица, сградата привлича посетители с впечатляващата си архитектура в нео-ренесансов стил от началото на XX век. Вътрешността ѝ е изградена от автентична стоманена конструкция, отлята в леярните на Густав Айфел. В сутерена, резултат от колаборацията на РИМ - София и архитектурно студио "HORA", са разположени останки от римската история на града, наричан в древността Улпия Сердика. В Експозиционната зала на Централни хали се намират добре запазени части от защитната градска стена (I-IV в.) и от една от градските терми, превърнали малкото по онова време градче, в любим курорт на Константин Велики. Пространството около разкопките е социализирано по модерен и атрактивен начин и около тях са поместени 6 експозиции, които разкриват любопитни факти за историята на града и за бита на неговите граждани. Прекрасно допълнение към историческата разходка, представяна в Централни хали, е специално изработената виртуална реалност (VR), която като с „машина на времето“ пренася посетителите в римската епоха. Наред с всичко това, Централни хали днес е предпочитано място за пазар и срещи. В търговската площ са разположени най-големият магазин за хранителни стоки в центъра на София, както и множество места за почивка и отгъх – кафене, сладкарница, пizzeria, вурстхаус и суши бар. В близост до археологическите разкопки в сутерена се намира и най-голямата детска книжарница в България.

Работното време на Централни хали е 07-23.00 ч. Вход: свободен

Central hall - history, architecture, culture and a modern market

With an investment of BGN 50 million, Kaufland Bulgaria restored the splendor of one of the capital's most emblematic buildings and cultural monuments. Located in the ideal center of the city, in the historical and administrative heart of the Bulgarian capital, the building attracts visitors with its impressive architecture in neo-renaissance style from the beginning of the 20th century. Its interior is built from an authentic steel structure cast in Gustave Eiffel's foundries. In the basement there are remains of the Roman history of the city, called Ulpia Serdica in ancient times. In the Exhibition Hall of the Central Halls there are well-preserved parts of the protective city wall (I-IV centuries) and of one of the city baths, which turned the then small town into a favorite resort of Constantine the Great. The space around the excavations has been socialized in a modern and attractive way and 6 expositions are placed around them, which reveal curious facts about the history of the city and the life of its citizens. A wonderful addition to the historical walk presented in the Central Halls is the custom-made Virtual Reality (VR) which, like a "time machine", transports visitors to the Roman era. Along with all this, Central Market Hall is now a preferred place for shopping and meetings. Here is located the largest grocery store in the center of Sofia, as well as numerous places for rest and relaxation - a cafe, a pastry shop, a pizzeria, a wurst house and a sushi bar. Near the archaeological excavations in the basement is the largest children's bookstore in Bulgaria.

The opening hours of the Central Halls are 07:00-23:00. Admission: free

CENTRAL HALL IS BACK

After an 80-year hiatus, one of Sofia's most iconic buildings once again fulfills its original function as a gathering place

By KALIN NIKOLOV / Photography STUDIO BLEND A

In modern Greek, the word "agora" (ἀγορά) means marketplace. But its original meaning in ancient Greek was a little different: a gathering place (from ἀγείρω - gather). Even Homer describes the agora as the main sign of civilization - according to him, a society that does not have places to gather is lawless.

TWENTY-EIGHT CENTURIES LATER, this has not changed significantly. At the dawn of the 21st century, every large European city had its "agora", its place for gathering and trading. Every single one but Sofia. Various circumstances over the years have left the Central Market Hall - the real "agora" of Sofia - closed for a long time. But as of May 2024, the place has finally been brought back to life in a way its creator would probably warmly approve of. The main credit here does not go to the state, local authority or civil society, but to the German trade chain "Kaufland".

The connection between the heart of public life and retail may seem unusual to you, but it is perfectly natural: the places where people gather are also the places that attract merchants. Even in ancient Athens and Corinth, the agora, initially designated for the gatherings of citizens and the assembly of the troops, quickly became a marketplace (hence the changed meaning of the word

in modern Greek). Sofia is no different: the Central Market Hall here is located on the site of a former marketplace and was designed precisely as a covered market, where there is more control over the quality of food. However, the history of this place in the heart of Sofia as a centre of public life far exceeds the 1 years since the opening of the Market Hall - actually, it exceeds them by almost two millennia.

VISITORS TO SOFIA who are curious about history quickly learn that these places have been inhabited for almost eight thousand years. The combination of a pleasant climate, an abundance of healing mineral springs and the location on one of the main trade routes has attracted all kinds of settlers and conquerors: from the ancient Thracian tribe Serdi (which gave it the old name Serdika), through the Romans, the Slavs and the proto-Bulgarians, the Ottomans... In the middle of the 1st century AD, a Roman colony was founded here, which gradually grew and during the reign of Trajan it was declared a Roman city with the name Ulpia Serdica (after the emperor's family name, Ulpian). At the end of the 2nd century, Marcus Aurelius and Commodus fortified the city, and at the end of the 3rd century, under Aurelian, Serdika was already the

capital of an entire Roman province. The famous healing springs attracted the emperor Galerius, who was in Serdika when he issued the famous Edict of Tolerance, officially allowing the practice of Christianity in the empire. (perhaps under the beneficial influence of the Sofia mineral water). His successor Constantine the Great was also an admirer of the mineral baths of Serdika and, according to some sources, even considered moving the imperial capital here, before finally settling on the small port of Byzantium on the straits. At the time of Constantine, Serdika had five or six "thermae" - Roman baths. One of them was exactly where the Central Halls are today. After the reconstruction, the archaeological remains of it are displayed in the basement of the building. It was the baths where Roman citizens - regardless of province - gathered to socialize, exchange gossip and even make important political decisions.

AFTER THE DEMISE OF ROME, Serdika remained within the Eastern Roman Empire. In the 6th century, Justinian the Great built new walls and fortified the city even more - but not enough to prevent the troops of Khan Krum two centuries later (809) from capturing the city and making it part of the First Bulgarian Empire. Renamed Sredets, it remained predominantly in Bulgarian rule until ►

Оригиналният часовник, доставен от реномираната германска фирма "Херман Арон", е реставриран изцяло и отново оглася със звъна си центъра на София, както и през 1915 година. The original clock, supplied by the renowned German company "Hermann Aron", has been completely restored and once echoes the center of Sofia with its bell, as it did in 1915.

Гербът върху фасадата е по проект на художника Хараламби Тачев. Майсторските орнаменти са дело на прочутия каменоделец Георги Киселинчев, близък приятел на архитект Торбов

The coat of arms on the facade was designed by the artist Haralambi Tachev. The masterful ornaments are the work of the famous stonemason Georgi Kiselinchev, a close friend of architect Torbov

► 82, when the walls fell under the pressure of another conqueror - the Ottoman Turks. The fortress was destroyed, mosques were built with the stones. The local people increasingly began to call their city Sofia - in honour of the church "Saint Sophia", erected during the time of Emperor Constantine. A picturesque oriental market has appeared on the site of the former Roman baths. After the Liberation of Bulgaria in 1878, it gradually became what we still know today as the Women's Market (Zhenski Pazar). Producers from all over the Sofia region came here to offer their goods to the residents of the new capital – and to visitors from Vienna and even from Prague, as the chronicler Georgi Kanazirski-Verin testifies. But the ambitious city government wanted to give the centre parts of the city a little more civilized and hygienic look. In 1907, the final project for the construction of the Central Market Hall was chosen, the work of architect Naum Torbov.

WHEN SOFIA, SOMEWHAT UNEXPECTED, was chosen as the capital of Bulgaria in 1879, it had fewer than 12,000 inhabitants, only two schools and about 3,300 houses. The transformation of this oriental town into a modern European capital was initially entrusted to Western European architects, mainly from Austria-Hungary, such as Viktor Rumpelmayer (who designed the National Art Gallery, the Euxinograd residence), Peter Paul Brang (the Constitutional Court building), Friedrich Grünanger (the Seminary, the Sofia Synagogue, the Central Mineral Bath, the Theological Faculty of Sofia University), Ludwig Richter (the Italian Embassy), Ferdinand Fellner and Herman Helmer (the Ivan Vazov National Theater). But at the dawn of the 20th century, Bulgaria already had its first generation of architects educated abroad. Naum Torbov was one of the brightest figures of this generation.

Torbov was born in 1880 in Gopesh, a village in the Bigla Mountains, not far from Bitola. Later, his family moved to Oryahovo, and Naum himself graduated in architecture in Bucharest, at the Institute of Fine Arts. In 1904, he was already in Sofia as an employee in the Ministry of Public Buildings, and soon after he became the director of the architectural department of the Metropolitan Municipality. Some emblematic buildings are his, such as the former casino - today Sofia City Art Gallery, the home of Dimitar Stanishev (now the home of the mufti), the Carpenter's Building, the Paris Hotel (whose restoration is finally on the agenda after decades of ruin). But his most famous work remains the Market Hall.

FOR THE NEW COVERED MARKET, TORBOV decided to combine two styles: Seces-

sion, so fashionable in Vienna, and the romantic neo-Byzantine style that came from France in the middle of the 19th century (with buildings such as the cathedral in Marseille and the "Sacre Coeur" in Paris). The most modern materials for the era were used: granite plinth, ceramic and limestone cladding. The artist Haralampi Tachev created the exquisite relief of the coat of arms of Sofia, placed above the main entrance. One of the most modern clocks of its time was commissioned for the tower. The German firm Hermann Aron won the tender and in 1915 supplied and installed the clock, with three 1.2 meter dials and two bronze bells. Several generations of the capital's residents set their watches to it, until in 1988 it was dismantled for the planned renovation of the building. Today, its mechanism has been restored by Georgi Milchev, and it counts the hours and minutes again, as it did 111 years ago.

BELIEVE IT OR NOT, BUT CONSTRUCTION

lasted only two years - exactly as planned - and the Central Market Hall was inaugurated in 1911. Reviews of Torbov's work were ecstatic. "Sofia's indoor market... both in its external appearance, its dimensions and its modern interior layout, rivals and even surpasses many European markets of its kind," exclaims the "Contemporary Illustration" magazine in 1911, counting "160 shops, of which 88 butcher shops, 28 for vegetables, 5 fruit shops, 5 for butchered birds, 22 butter and cheese shops, 14 fish shops and 2 premises for manual sales". Petar Mirchev in his "Book of Sofia" (1979) inspiredly describes the inimitable noise in this gathering of all sorts of merchants, craftsmen and artisans.

HOWEVER, THE NOISE FALTERED

with the entry of Bulgaria in World War II. In 1943, the Allied bombing of Sofia began - a total of 11 air attacks lasting until April 17, 1944. Many buildings adjacent to the halls were destroyed - the thousand-year-old church "Sveti Spas" (where Unicredit Bulbank is today), the French Catholic school, the Archaeological Museum, and even St. George Rotunda, the oldest building in Sofia. The Market hall escaped a direct hit, but the building was badly damaged by the fires and shock waves. A bomb also destroyed the architectural office of Naum Torbov, with his entire archive.

However, the destruction during the war also had a positive side for the Market Hall: during the subsequent restoration in the 1950s, the first archaeological remains were discovered in the foundations. The Market Hall itself has been converted into a grocery store. In 1955, the building was finally recognized as a cultural monument, and a new basement level was built in place of the old storage cellars. Under the guid-

ance of archaeologist Magdalina Stancheva, the remains of the Roman baths were uncovered and exhibited in the basement. In 1988, it was decided to complete the work during the upcoming major renovation of the building. However, the fall of the totalitarian regime and the beginning of the transition were difficult times for cultural projects. Funds were scarce; in 1992, archaeologists, instead of the requested 140 days for research, received... 9 days. Even in this absurdly short time, however, an impressive amount of work has been done. 18 meters of the fortress wall of ancient Serdika have been uncovered.

THE EPICLY LONG RENOVATION

of the building was finally completed in 2000. But by then, the Market Hall built by the Metropolitan Municipality was already in private hands, given by the municipality as a contribution to a joint venture with a company registered in the Netherlands. There were accusations that the Market Hall was valued far below its true value, leading to lawsuits. Two decades later, "Kaufland" itself bought the privatized property for BGN 34.8 million to begin the actual reconstruction of the building.

The restoration project was presented in 2021 with the participation of arch. Maria Popmarkova ("Int Arch"), Eng. Georgi Kolchakov ("Beta Consult") and Paul Holzer (Umdasch The Store Makers). The idea was to completely restore the exterior of the building, create a boutique grocery concept inside, dedicate space for archaeology and culture, and, last but not least, bring back the Market Hall's long-lost spirit as a place for gathering and communication.

"THE INVESTOR SHAPED HIS CONCEPT

in the interest of the fact that it is a cultural monument," explained arch. Popmarkova to the BNT. "We fully comply with the example given by the architect Torbov: to free up the entire space to emphasize the unique metal structure ordered and produced in the Eiffel Workshop". The entire project complies with the recommendations of the National Institute for Immovable Cultural Heritage and the Ministry of Culture. The fountain conceived by Torbov as the centre of a space for meetings and communication has been restored. The previously neglected basement, full of junk and remnants of hairdressing salons, is now a modern, interactive cultural space that tells the story of Serdika and provides a stage for all kinds of cultural events (August's line-up includes theatre performances, children's workshops, puppet theatre shows). After an 80-year hiatus, Sofia has its agora again. As befits any society that does not wish to be seen as lawless. ■

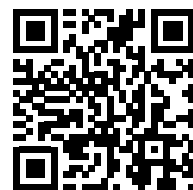
Забравете света и открийте своя...

Лятото продължава и през септември.
От 09.09 до края на сезона ще получиш **-20% отстъпка**
за твоео бягство в райския залив на Къмпинг Градина.
Наслади се на последните златни слънчеви мигове
в разкошно бунгало на метри от брега.

*Отстъпката не важи за бунгала Sea View Deluxe

Виж повече на:

За повече информация и резервации:

+359 888 77 33 44

office@campinggradina.com

reservations@campinggradina.com

www.campinggradina.com

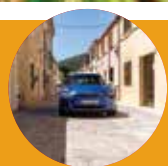
62 | **10 ПРОСТИ НАЧИНА
ДА СТЕ ПО-ЗДРАВИ**
TEN SIMPLE WAYS TO BE HEALTHIER

70 | **МРАЧНАТА ТАЙНА НА БЯЛАТА БОЯ**
THE DARKER SECRET OF WHITE PAINT

78 | **ГРАДСКИ ТАРИКАТ**
CITY SLICKER

ЕТО КОЙ УБИ ДИНОЗАВРИТЕ

HERE'S THE DINOSAURS KILLER

Злодеят, който преди 66 милиона години заличи динозаврите от лицето на Земята и отвори вратите към глобалното господство на бозайниците, най-сетне е идентифициран. Учени от американския Southwest Research Institute твърдят, че вече знаят със сигурност какво небесно тяло е причинило прословутия кратер Чиксулуб на полуостров Юкатан в Мексико - планетарна катастрофа, предизвикала ядрена зима на планетата и довела до гибелта на господстващите дотогова видове.

Според изследванията на експертите, става дума за метеорит от типа на въглеродните хондрити - изключително разпространени в ранните дни на Слънчевата система, но рядко срещани днес. Въпросният хондрит е дошъл някъде отвъд орбитата на Юпитер, и е бил с диаметър около 10 километра - колкото съвременен средноголям град. Високото съдържание на въглерод в небесното тяло е влошило ситуацията след удара, защото е осигурило допълнително количество сажди във въздуха, блокиращи слънчевите лъчи.

Теорията, че динозаврите са убили от метеорит, а не от вулканична активност или някаква друга глобална катастрофа, стана доминираща в науката от 80-те години насам, и окончателно бе приета след откриването на кратера Чиксулуб през 90-те.

The villain who wiped the dinosaurs off the face of the Earth 66 million years ago and opened the door to global mammal dominance has finally been identified. Scientists from the American Southwest Research Institute claim that they now know for sure what celestial body caused the infamous Chicxulub crater on the Yucatan Peninsula in Mexico - a planetary catastrophe that caused a nuclear winter on the planet and led to the death of the then-dominant species.

According to the experts' research, it was a meteorite of the type of carbonaceous chondrites - extremely common in the early days of the Solar system, but rare today. The chondrite in question came from somewhere beyond the orbit of Jupiter, and was about 10 kilometres in diameter - about the size of a modern medium-sized city. The high carbon content of the celestial body worsened the situation after the impact because it provided an additional amount of soot in the air, blocking the sun's rays.

The theory that the dinosaurs were killed by a meteorite, rather than volcanic activity or some other global catastrophe, has become dominant in science since the 1980s, and was universally accepted after the discovery of Chicxulub Crater in the 1990s. ■

ПОЛЗАТА ОТ КОТЕШКИТЕ ТОАЛЕТНИ

THE BENEFITS OF CAT TOILETRIES

Паразит, който се среща в замърсени котешки изпражнения, може би крие ключа към лечението на синдромите на Алцхаймер, Паркинсън и още няколко не-лечими понастоящем болести. Учени от университета в Глазгоу са използвали модифицирана форма на *Toxoplasma gondii* - често срещан паразит при котките - за да поставят протезни в мозъка на мишка. Най-голямата пречка в лечението на неврологични заболявания на мозъка е как медикаментите да преодолеят кръвно-мозъчната бариера при човека и да намерят точната си дестинация в невроните. Котешкият паразит специално е еволюирал така, че да преодолява бариерата, и представлява риск за бременни жени, на които се препоръчва да стоят далеч от котешки тоалетни. Използването му като транспортно средство за лекарства е новаторска, но много логична идея.

A parasite found in contaminated cat faeces may hold the key to treating Alzheimer's, Parkinson's and several other currently incurable diseases. Scientists at the University of Glasgow used a modified form of *Toxoplasma gondii* - a common parasite in cats - to insert proteins into the brain of a mouse. The biggest obstacle in the treatment of neurological diseases of the brain is how drugs can cross the blood-brain barrier in humans and find their precise destination in the neurons. The feline parasite has specifically evolved to cross the barrier and poses a risk to pregnant women who are advised to stay away from cat litter. Using it as a transport vehicle for drugs is an innovative but very logical idea. ■

DETELINA'S

nuts and dried fruits

detelina.com

10 ПРОСТИ НАЧИНА ДА СТЕ ПО-ЗДРАВИ

От чая и баклата до петте етажа стълби и стоенето на един крак: тези съвети са плод на най-актуалните научни изследвания

Текст МАРИНА МАРТИНОВА / Фотография iSTOCK

Качеството на медицината и разбирането ни как функционират телата ни се подобряват от година на година - но успоредно с това се увеличават и рисковите фактори като промишлено обработена храна, замърсяване на околната среда, стрес. Ето десет полезни съвета, базирани на научни изследвания от последните една-две години, които ще ви помогнат да сте по-зdravi и да живеете по-дълго.

ПИЙТЕ ПОВЕЧЕ ЧАЙ. В България наричаме "чай" всяка напитка, направена чрез запарване на изсушени листа. Но тук става дума за растението чай - *Camellia Sinensis*. Регулярната му консумация (поне три чаши на ден) понижава чувствително рисковете от рак на черния дроб,

простата и гърдата, както и вероятността да развиете диабет тип 2. Зеленият чай е най-полезен, но и черният върши достатъчно добра работа. Освен това в чая има много полифеноли, благоприятни за сърцето и кръвоносните съдове. Накрая, но не по важност, чаят е богат на теанин - аминокиселина, която не се среща естествено в човешкото тяло. Няколко проучвания доказват, че хората, които приемат големи количества теанин, имат по-добра концентрация, по-неподатливи са на стрес и като цяло са в по-добро настроение. При пиенето много чай рискът от депресия е с над една трета по-нисък.

Като изключим теанина, повечето полезни вещества в чая се срещат и в кафето, а полифенолите са дори повече (става дума за прясносмляното кафе, ▶

► не за модерните химически обработени капсули). Най-здравословният тип кафе е турското, приготвено в джезве и толкова популярно в България до началото на 90-те години, преди модерните еспресо машини да го пратят в забвение.

ИЗКАЧВАЙТЕ ПО ПЕТ ЕТАЖА НА ДЕН.

Не е нужно да прекарвате часове във фитнеса, за да поддържате сърцето и мускулите си в прилична форма. Едно от най-мощните проучвания по темата, включващо 480,000 души, бе проведено от Норичкия университет и показва, че хората, които ежедневно изкачват поне пет етажа стълби, имат с 24% по-нисък риск от смърт в сравнение с онези, които не го правят, и с 39% по-нисък риск да умрат от болести на сърцето. Алтернативно проучване отвъд океана показва приблизително сходни резултати - изкачването на стълби намалява сърдечносъдовите заболявания средно с над една пета.

Едно друго изследване, на медуци от Университета на Масачусетс в САЩ, показва подобни благоприятни резултати, ако просто се постараете да удължите крачките си, докато се разхождате. Всеки 1% увеличение на дължината на крачката води със себе си 0.7% ръст в разхода на енергия от тялото - и съответно изгаря повече калории.

ПОГРИЖЕТЕ СЕ ЗА "ДОБРИТЕ БАКТЕРИИ".

Значението на стомашната микрофлора - тоест на бактериите, обитаващи червата ви - за общото здравословно състояние на организма е известно отдавна. Но едва в последните години започваме наистина да осъзнаваме колко голямо е то. От състоянието на тези микроорганизми зависи всичко: от умствената ни форма и психическото ни състояние до това колко застрашени сме от косопад.

За жалост все още не знаем напълно как да се грижим подобаващо за тези "приятелски" бактерии - отчасти и защото те са различни при всеки човек. Но все пак в последните години научихме немало. Ако в храната ви липсват фибри, това е убийствено за микрофлората (примерно ако сте избрали някоя модерна вископротеинова диета). Както и честата употреба на антибиотици.

Добрата новина от последните изследвания е, че микрофлората много бързо се възстановява, ако се погрижите за нея. В какво се изразява грижата ли? В разнообразно хранене, богато на т. нар. пробиотици и пребиотици. Пребиотиците се откриват в богати на фибри сурови храни - плодове, зеленчуци, ядки,

Бързото ходене - да речем, с темпо стотина крачки в минута - има неочаквано благотворен ефект върху костите ви. Особено върху онези, които отслабват и стават податливи на счупвания с възрастта

варица. Те осигуряват добра хранителна среда за чревната микрофлора. Пробиотиците са ферментирани храни - българско кисело мляко, кисело зеле, кимчи, кефир, боза. Това са директни източници на "добри бактерии". Ако изпъстрите диетата си с тези две групи, можете да разчитате на силна микрофлора. Само имайте предвид, че многобройните хранителни добавки с про- и пребиотици изобщо не вършат същата работа като

естествените източници в храната.

СТАНЕТЕ ВЕГАНИ... ЗА ДВА МЕСЕЦА.

Много хора се отнасят с насмешка и презрение към диетата, отхвърляща храните от животински произход. Но няколко актуални научни изследвания показват, че временното прибягване към растителна диета може да забави процеса на стареене чувствително. Последното такова проучване, резултатите от кое-

на толкова хора да запазят разсъдъка си, да преодолеят комплексите си или даже да се задомят. Но в последните години се трупат убедителни доказателства, че дори съвсем умерени количества алкохол вредят на здравето и съкращават живота. Различните здравни служби в развития свят препоръчват седмични дози между 8 и 14 единици алкохол - което ще рече 6 чаши вино, до 7 малки ракии или 8-9 малки бутилки бира. Някои експерти обаче настояват, че дори и това е твърде много, и уверяват, че едно питие дневно е достатъчно да повиши риска от сърдечносъдови заболявания и от деменция - особено у жените.

ЯЖТЕ БАКЛА. Наричана на други места по света "фава" и "широк боб" (broad beans), баклата се отглежда по българските земи още от времето на древните траки, които вероятно са я пренесли от Гърция. В наши дни обаче не се радва на кой знае каква популярност. И напразно, защото не само е богата на белтъчини (до 35%) и желязо, но и на едно вълшебно вещество, наречено "леводопа". Това вещество е прекурсор към ключовите невротрансмитери допамин и адреналин. Специално допаминът, прочут като "хормон на щастието" (макар че "хормон на мотивацията" е може би по-правилно), има ключова роля в борбата с депресията. В психиатрията медикаменти, съдържащи леводопа, се изписват на пациенти, страдащи от ахедония - невъзможност да се изпитва удоволствие и радост. А освен всичко това, баклата може да бъде и много вкусна.

СПРЕТЕ ПУШЕНЕТО. Повече от половин век знаем какви рискове носи тютюнопушенето за сърцето, кръвоносните съдове и белия дроб. Но в последните години се натрупаха доказателства, че цигарите значително повишават и риска от деменция. Тютюневият дим предизвиква така наречения оксидативен стрес в организма, който е разрушителен за клетките и директно отваря вратите към състояния като Синдрома на Алцхаймер. При хората, които пушат интензивно на средна възраст, рискът от развитие на деменция е над два пъти по-висок, отколкото при непущачите.

ОПИТАЙТЕ РЕЖИМА 5:2. Нашумяла като средство за борба с наднорменото тегло, тази диета неочаквано показва доста по-съществени ползи за организма. В какво се състои тя ли? Името го подсказва ясно: в пет дни през седмицата се храните без ограничения (но и без да прекалявате). В оставащите

два трябва да ограничите приема на калории до 600 за мъжете и 500 за жените. Това лято германски медуци завършиха продължителни проучвания на ефектите от диетата. Оказа се, че тя съществено намалява риска от появата на диабет тип 2, и също така подобрява значително състоянието на вече страдащите от него, като премахва нуждата от някои по-вредни медикаменти.

ХОДЕТЕ БЪРЗО И СТОЙТЕ НА ЕДИН КРАК. Бързото ходене - да речем, с темпо стотина крачки в минута - има неочаквано благотворен ефект върху костите ви. Особено върху онези, които отслабват и стават податливи на счупвания с напредването на възрастта, като шийката на бедрената кост в тазобедрената става. Финландски учени наскоро завършиха едногодишно проучване на 300 възрастни хора и установиха, че при онези, които ходят бързо поне 20 минути на ден, отслабването на костите е значително забавено. Колкото до стоенето на един крак, то е добър тест за здравословното ви състояние, твърди публикация в British Journal of Sports Medicine. Целта на упражнението е да застанете на един крак, гледайки напред и с прибрани към тялото ръце. Ако загубите равновесие в първите десетина секунди, това означава почти двойно по-висок риск от смърт в рамките на следващото десетилетие, твърдят авторите. Успокояващото е, че упражнения, насочени към подобряване на баланса, намаляват обратно и риска.

МОРКОВИ ВМЕСТО ТАБЛЕТКИ. Каротеноидите са органични пигменти, които се съдържат в морковите, тиквата и сладките картофи, и им придават характерния оранжево-жълт цвят. Попаднали в тялото, те се превръщат от организма във витамин А, жизненоважен за борба с възпаленията и за подкрепа на сърцето. Мощната индустрия на хранителните добавки отдавна ни увещава да разчитаме на техните таблетки и сашета, за да си набавим витамин А. Но това лято екип учени от Самфърдския университет в Алабама направи проучване и показа, че при хола, вземали мултивитаминови с уж високо съдържание на витамин А, нивото на каротеноиди не се променя, докато при онези, похапвали по 8-12 беби морковчета дневно, то расте с 11%. Още едно доказателство, че е най-добре да се придържаме към философията "първо храната, после таблетките". ■

мо бяха публикувани в авторитетното BMC Medicine, погложиха на експеримент 21 двойки идентични близнаци. Единият от близнаците бе помолен да се храни два месеца с нормална диета, включваща месо, яйца и млечни продукти. Другият мина на изцяло веган меню. След два месеца втората група показа значително подобро състояние на сърцето, черния дроб и метаболизма като цяло. Провелите експеримента учени твърдят, че за толкова кратък срок биологичният часовник на веганите (измервано чрез метилацията на ДНК) се е върнал с 0.63 години назад. Може би си струва едно лято на патлаждани, зелен фасул и тиквички?

НАМАЛЕТЕ АЛКОХОЛА. Щом прочетох за вредата от пиенето, се отказах от четенето, казваше големият комик Хени Йънган. Не сме от хората, които с лека ръка биха зачеркнали алкохола, помогнал

ВАРНА ЛЕТИ ДО ПРАГА И ФРАНКФУРТ

За пръв път – директни полети от Варна до красивата Прага и бизнес центъра на Германия – Франкфурт!

Резервирай своя полет сега и започни своето европейско приключение от Варна с до два директни полета седмично!

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

За повече информация и резервации посети www.air.bg

ОЧИТЕ И ОБЩОТО ЗДРАВЕ: КАКВО РАЗКРИВАТ ОЧИТЕ ВИ?

„Очите са огледало на душата и отразяват всичко, което изглежда скрито.“

Паулу Коелю

Очите предоставят уникална възможност да надникнем във вътрешния свят на организма, за да предотвратим или лекуваме не само на очни, но и системни заболявания. Зрителното увреждане засяга качеството на живот и оказва негативно социо-икономическо влияние върху индивида и обществото.

Офталмологията е технологична специалност, развиваща се стремително в две направления: хирургическата техника и диагностиката и взаимовръзката на целия организъм с окоето.

В окоето се отразява цялата патология на организма. По състоянието на очните структури може да се открият диабет, заболявания на щитовидната жлеза, хипертония, тумор в мозъка, аутоимунни заболявания и още много други системни заболявания. Понякога окоето „подказва“

Акад. д-р Петя Василева
Специализирана
очна болница
„Акад. Пашев“,
гр. София

Prof. Petja Vassileva
Specialized
Eye Hospital "Acad.
Pashev",
Sofia

за риск от настъпване на животозастрашаващи инциденти като инсулт. Превантивните стратегии в офталмологията са от голямо значение за запазване

на зрението и пълноценен социален и професионален живот във всяка възраст. Очният преглед при специалист-офталмолог е от изключителна важност за запазване на зрението и общото здраве.

Специализирана очна болница „Акад. Пашев“ е водещо лечебно заведение в България. Диагностиката и лечението се извършват от опитни офталмолози, сертифицирани от Европейския Борд по Офталмология, и обхващат целият спектър от очни заболявания, включително рядко срещани очни патологии. Клиниката разполага със съвременна апаратура за цялостна очна диагностика, лазерно лечение, хирургия на катаракта и глаукома. В болницата успешно се извършват и трансплантация на роговица и витреоретинарна хирургия на световно ниво.

Дори и да не се нуждаете от корекция на зрението, редовните очни прегледи ще помогнат на очите ви — и на цялото ви тяло.

EYES AND GENERAL HEALTH: WHAT YOUR EYES SAY ABOUT IT?

“The eyes are the mirror of the soul and reflect everything that seems to be hidden.”

Paulo Coelho

Eyes provide a unique opportunity to glimpse into the inner workings of the body and to prevent and manage major eye diseases and systemic health problems. Vision impairment severely impacts quality of life and has negative social and economic impact on each individual and society.

Technological advances in ophthalmology offer new developments in surgical techniques and in advanced diagnostics where correlations between the entire organism with the eye are progressively revealed.

Every major body system is reflected in the eye. The anatomical and physiological condition of the eye may reveal diabetes, thyroid problems, hypertension, brain tumours, autoimmune diseases and many other systemic diseases. Sometimes the eye may prompt us for the risk of an urgent, life-threatening incidents such as stroke.

Preventive strategies in ophthalmology are of great importance for the preservation of vision and a fulfilling social and professional life at any age. Regular eye checks are in fact vital

for preserving eye health and vision as well as for general health.

Specialized Eye Hospital “Acad. Pashev” is one of the leading ophthalmological hospitals in Bulgaria. Diagnosis and treatment are carried out by experienced ophthalmologists certified by The European Board of Ophthalmology, and covers the whole range of ocular diseases, in-

cluding rare and complex cases. The hospital's state-of-the-art equipment offers cutting-edge methods for complete ocular diagnosis, laser treatment, cataract and glaucoma surgery, corneal transplantation and vitreoretinal surgery. Even if you don't need vision correction, get your eyes checked! This can help your eyes — and whole body.

10 SIMPLE WAYS TO BE HEALTHIER

From tea and broad beans to five flights of stairs and standing on one leg: these tips are the result of the latest scientific research

By MARINA MARTINOVA / Photography iSTOCK

The quality of medicine and our understanding of how our bodies work is improving year by year - but along with that, risk factors such as processed food, environmental pollution and stress are also increasing. Here are ten helpful tips, based on research from the last year or two, that will help you be healthier and live longer.

DRINK MORE TEA. In Bulgaria, we call any drink made by steaming dried leaves "tea". But here we are talking about the tea plant - *Cameilia Sinensis*. Its regular consumption (at least three cups a day) significantly lowers the risks of liver, prostate and breast cancer, as well as the likelihood of developing type 2 diabetes. Green tea is the most beneficial, but black tea also does a good enough job. In addition, there are many polyphenols in tea that are good for the heart and blood vessels. Last but not least, tea is rich in theanine, an amino acid that does not occur naturally in the human body. Several studies have shown that people who consume high amounts of theanine have better concentration, are less prone to stress and are generally in a better mood. Heavy tea drinkers have a more than a third lower risk of depression. With the exception of theanine, most of the beneficial substances in tea are also found in coffee, and the polyphenols are even more there (we're talking about freshly ground coffee, not the modern chemically processed capsules). The healthiest type of coffee is Turkish, prepared in a cezve and so popular in Bulgaria until the early 1990s, before modern espresso machines sent it into oblivion.

CLIMB FIVE FLOORS A DAY. You don't have to spend hours in the gym to keep your heart and muscles in decent shape. One of the largest studies on the subject, involving 480,000 people, was conducted by the University of Norwich and showed that people who climbed at least five flights of stairs every day had a 24% lower risk of death compared to those who did not, and a 39% lower risk of dying from heart disease. An alternative study overseas showed roughly similar results - climbing stairs reduced cardiovascular disease by more than a fifth on average. Another study, by doctors from the University of Massachusetts in the US, shows similar beneficial results if you simply try to lengthen your steps while walking. Every 1% increase in stride length brings with it a 0.7% increase in ener-

gy expenditure by the body - and accordingly burns more calories.

TAKE CARE OF THE "GOOD BACTERIA". The importance of the gut microflora - that is, the bacteria inhabiting your intestines - for the overall health of the body has been known for a long time. But only in recent years have we really begun to realize just how big this importance is. Everything depends on the state of these microorganisms: from our brain performance and our mental state to how much we are at risk of hair loss.

Unfortunately, we still don't fully know how to properly care for these "friendly" bacteria - in part because they are different for each person. But still, we have learned quite a bit in recent years. If your food lacks fibre, it is deadly for the microflora (for example, if you have chosen a modern high-protein diet). Equally deadly is the frequent use of antibiotics.

The good news from recent research is that the microflora recovers very quickly if you take care of it. What does 'taking care' mean? Most of all, eating a varied diet, rich in so-called probiotics and prebiotics. Probiotics are found in fibre-rich raw foods - fruits, vegetables, nuts, and legumes. They provide a good nutritional environment for the intestinal microflora. Probiotics are found in fermented foods - Bulgarian yogurt, sauerkraut, kimchi, kefir, and boza. These are direct sources of "good bacteria". If you diversify your diet with these two groups, you can count on a strong microflora. Just keep in mind that many dietary supplements with pro- and prebiotics do not do the same job at all as the natural sources in food.

GO VEGAN... FOR TWO MONTHS. Many people treat a diet that rejects animal-sourced foods with derision and disdain. However, several recent scientific studies show that temporarily resorting to a plant-based diet can significantly slow down the ageing process. The latest such study, the results of which were published in the authoritative BMC Medicine, put 21 pairs of identical twins to the test. One of the twins was asked to eat a normal diet of meat, eggs and dairy for two months. The other switched to an all-vegan menu. After two months, the second group showed a significantly improved condition of the heart, liver and metabolism in general. The scientists who conducted the experiment claim that in such a short period of ▶

Надеждни куриерски услуги за страната и чужбина

Доставяме пратки навсякъде
в България на следващия
работен ден, за по-малките
населени места - по график.

Заедно с **GLS** доставяме колетни
пратки навсякъде в Европа.

► time, the biological clock of vegans (measured by DNA methylation) went back 0.63 years. Maybe a summer of eggplant, green beans and zucchini is worth it?

CUT DOWN THE ALCOHOL. As soon as I read about the harm of drinking, I gave up reading, said the great comedian Henny Youngman. We are not the kind of people who would lightly write off alcohol, which has helped so many people keep their sanity, overcome their complexes or even get a partner. But in recent years, convincing evidence has been accumulating that even moderate amounts of alcohol harm health and shorten life. Various health services in the developed world recommend weekly doses of between 8 and 14 units of alcohol - that is, 6 glasses of wine, up to 7 small brandies or 8-9 small bottles of beer. However, some experts insist that even this is too much, and say that one drink a day is enough to increase the risk of cardiovascular disease and dementia - especially in women.

EAT BROAD BEANS. Called 'bakla' in Bulgaria and 'fava' elsewhere, broad beans has been cultivated on Bulgarian lands since the time of the ancient Thracians, who probably brought it from Greece. However, it is not very popular these days. And in vain, because it is not only rich in proteins (up to 35%) and iron, but also in a magical substance called "levodopa". This substance is a precursor to the key neurotransmitters dopamine and adrenaline. In particular, dopamine, known as the "happiness hormone" (although "motivation hormone" is perhaps more correct), has a key role in the fight against

depression. In psychiatry, medications containing levodopa are prescribed to patients suffering from anhedonia - an inability to experience pleasure and joy. And besides all that, bakla can be very tasty.

STOP SMOKING. We have known for more than half a century what risks smoking brings to the heart, blood vessels and lungs. But in recent years, evidence has accumulated that cigarettes significantly increase the risk of dementia. Tobacco smoke causes so-called oxidative stress in the body, which is destructive to cells and directly opens the door to conditions such as Alzheimer's Syndrome. People who smoke heavily in middle age are more than twice as likely to develop dementia as non-smokers.

TRY THE 5:2 MODE. Buzzed as a means of fighting excess weight, this diet unexpectedly showed much more substantial benefits for the body. What does it consist of? The name suggests it clearly: on five days of the week you eat without restrictions (but also without overdoing it). In the remaining two, you should limit your calorie intake to 600 for men and 500 for women. This summer, German doctors completed long-term studies of the effects of the diet. It turned out that it significantly reduces the risk of developing type 2 diabetes, and also significantly improves the condition of those already suffering from it, eliminating the need for some more harmful medications.

WALK FAST AND STAND ON ONE FEET. Brisk walking—say, at a pace of a hundred steps per

minute—has an unexpectedly beneficial effect on your bones. Especially on those that weaken and become prone to breaking with age, such as the neck of the femur in the hip joint. Finnish scientists recently completed a year-long study of 300 elderly people and found that in those who walked briskly for at least 20 minutes a day, bone loss was significantly slowed.

As for standing on one leg, it's a good test of your health, claims a publication in the British Journal of Sports Medicine. The purpose of the exercise is to stand on one leg, looking forward and with your hands close to your body. If you lose your balance in the first ten seconds, that means your risk of death within the next decade is almost double the average, the authors say. Reassuringly, exercises aimed at improving balance also reduce the risk.

CARROTS INSTEAD OF PILLS. Carotenoids are organic pigments found in carrots, squash and sweet potatoes that give them their characteristic orange-yellow colour. Once in the body, they are converted into vitamin A, vital for fighting inflammation and supporting the heart. The powerful supplement industry has long urged us to rely on their tablets and sachets to get our vitamin A. But this summer, a team of scientists at Samford University in Alabama conducted a study and showed that in people who took multivitamins supposedly high in vitamin A, the level of carotenoids did not change, while in those who ate 8-12 baby carrots daily, it increased by 11%. Yet another proof that it's best to stick to the "food first, pills later" philosophy. ■

ВЕНОЗЕН ЛАЗЕРЕН ЦЕНТЪР

Воден от убеждението си, че всеки пациент заслужава най-доброто, д-р Ангел Рагев създава най-голямата клиника в България за съвременно лечение на разширени вени, козметични вени и капилляри - Varix Clinic – венозен лазерен център

Как се рогидеята да основете самостоятелна специализирана клиника за лечение на венозни заболявания?

Обикаляйки по света и трупайки опит от едни от най-големите имена в сферата на венозните заболявания, реших че трябва да създам структура, предлагаща медицина на световно ниво и перфектна организация, защото смятам, че всеки наш пациент заслужава най-добрите постижения на съвременната медицина. Мечтата ми бе да създам клиника, в която пациентите да бъдат лекувани по най-съвременните европейски и световни стандарти в сферата на венозните заболявания, тъй като при голяма част от тях провежданото лечение масово продължава да бъде неправилно и неефективно. Радвам се, че успяхме да създадем такава атмосфера и среда, в която пациентът не изпитва класическото потискащо усещане, свързано с посещението и престоя в болница.

Как и на какво залагате в развитието на висококачествена медицина във Varix Clinic – венозен лазерен център?

Като бутикова специализирана клиника за нас е изключително важно да не се прави компромис с качеството. Затова непрекъснато инвестираме в съвременна апаратура и обучения на екипа, даващи висока добавена стойност на медицинските ни услуги. Важен елемент от качеството на услугите, които предлагаме, е внедряването и на добавената реалност в лечението на пациентите ни, която вече е неразделна част от ежедневната ни дейност и спомага за отличните финални резултати при лечението. От изключителна важност и задължителни за нас са добрите отношения и доверието между лекар и пациент.

Защо е важно да се прилагат съвременните безкръвни методи за лечение на вени? Безкръвните методи са световният „златен стандарт“, като при тях няма оперативни разрези, шевове и обезобразяващи белези. Няма необходимост и от прилагането на обща или спинална упойка. Сравнени със старото оперативно лечение

рискът от сериозни усложнения е значително по-нисък. Голямо предимство на съвременни методи е и липсата на болничен престой, като повечето ни пациенти още на следващия ден могат да се върнат на работа.

Какъв съвет бихте дали на хората, страдащи от разширени вени?

Съветът ми към тях е да потърсят навременно решение на проблема си, без да се страхуват и без да го отлагат във времето с риск от потенциални усложнения на заболяването. Важно е да знаят, че разширените вени вече не са равни на операция.

Д-р Ангел Рагев е специалист по ангиология и флебология. Магистър е и по здравен мениджмънт. През 2019 г. основава най-голямата в България специализирана клиника за безкръвно лечение на разширени вени „Varix Clinic – венозен лазерен център“. Създател е на метода склеротерапия с добавена реалност и тумесцентна анестезия (методът TASAR

Сгуо). Има проведени множество специализации в САЩ, Германия, Австралия, Великобритания, Швейцария, Австрия, Латвия и Унгария. През 2022 г. след специализация в престижната Miyake Clinic в Сао Паоло, Бразилия, въвежда в България криолазерната криосклеротерапия (методът CLaCS) – метод номер 1 в света за лечение на козметични вени и капилляри. През 2024 г. успешно завършва специализация в най-авторитетната верига венозни клиники във Великобритания – The Whiteley Clinics по програмата Fellowship in Endovenous Surgery под ръководството на световнопризнатия венозен експерт prof. Mark Whiteley. Д-р Рагев е член на American Vein and Lymphatic Society и на The College of Phlebology, United Kingdom.

МРАЧНАТА ТАЙНА НА БЯЛАТА БОЯ

Международен шпионаж, затвор, самоубийство: как бяха опазени секретите на привидно най-простия цвят

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография ISTOCK

Анес белият цвят е възможно най-прозаичният в автомобилния свят: повечето производители дори ще ви го дадат безплатно, за разлика от по-интересните отсенки. В България го свързваме най-вече с полицейските "Астри" и обикновено, щом мернем бяла кола край пътя, започваме да се оглеждаме за залегнал в храстите другар с камера за скорост.

НО БЯЛОТО НЕВИНАГИ Е БИЛО ТОЛКОВА пролетарско. Преди да стане символ на органите на реда и предпочитан избор за корпоративните флотилии, в продължение на много десетилетия то всъщност е било най-мъчно постижимият цвят в индустрията. Откриването на решение за

дилемата е създало бизнес за милиарди, а опитите да бъде разгадана тайната на това решение са стигнали до няколко откровени случая на международен шпионаж, приключили с присъди и затвор.

В наши дни, когато компании като Rolls-Royce разполагат с над 44,000 цвята в каталога си (и са склонни да разработят нови специално за вас), вече сме забравили колко трудно е било постигането на някои определени цветове госкоро. Начело в този списък е бялото. Чисто бели коли на практика не са съществували чак до 1952 година - когато Лили Иванова е била на 13.

ХИМИЧЕСКИЯТ ПРОБИВ, ПОЗВОЛИЛ на автомобилите да станат чисто бели, се ►

► дължи на вещество, което е навсякъде около нас: в белия пълнеж на бисквитките Огео, в пастата ви за зъби, в луксозната хартия за визитни картички, в корпусите на милиардерските яхти. Това вещество е титанов диоксид - съединение на титана, което добре познавате под кода E171 в хранителните продукти. То се среща естествено в природата, а първият патент за употребата му като оцветител датира още от 1916.

През 1920 вече се правят опити да се използва титанов диоксид за боядисването на автомобили. Ранните състезателни модели на Mercedes се стремят към белия цвят, както и някои модели на Cord отвъд океана (плюс един Duesenberg Model J, влязъл в историята на Холивуд с Джинджър Роджърс зад Волана). Но всички тези опити са обречени на провал: колкото и титанов диоксид да се добавя в базираните на масла бои от онази ера, с течение на времето те пожълтяват. Освен това съединението реагира зле с цинк, олово и други пигменти, особено при високи температури.

РЕШЕНИЕТО Е ИЗНАМЕРЕНО ЕДВА В КРАЯ НА 40-ТЕ години от американския концерн DuPont. Химическият гигант вече е направил една революция в автоиндустрията през 20-те години с иновативното лаково покритие Duro, което може да се полага като спрей и което

преобразява автомобилното боядисване. През 1948 идва втората революция: специален хлориден процес, който произвежда ослепително бяла боя, непотъмняваща с времето. Това е най-яркото, най-светло и най-силно отразяващо покритие в онзи момент, и бързо печели производителите - като се започне от Chevrolet и Volkswagen, и се свърши с Jaguar. Първата изцяло бяла кола, продавана официално на пазара, е Oldsmobile 88 Series от 1952. Бялото е избрано от гения на дизайна Харли Ърл за дебюта на първия Chevrolet Corvette; в изцяло бял Cadillac Eldorado маха на тълпите и Дуайт Ајзенхауер при встъпването му в длъжност като американски президент.

Откриването на промишлен метод за използване на титановия диоксид е научен пробив, сравним с бума на химията през XIX век, казва Нараян Кандекар, ръководител на Центъра за консервация и технически проучвания към Харвардския университет в разговор с R&T. В средата на XIX век поредица открития в химията създават цветовете, направили възможна поява на импресионизма. Появява на чисто бял промишлен оцветител през 50-те години има също такъв преобразяващ ефект върху леката и хранителната промишленост.

БЯЛОТО, НЕПОСТИЖИМО ЗА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ готозава, бързо се превърна

в най-желания и привлекателен цвят: от бялото BMW 507 на Елвис Пресли до белия цвят, който направи iPhone толкова желан аксесоар и направи от Apple струваща трилион долара компания.

Днес титановият диоксид е огромна индустрия, произвеждаща по 6 милиона тона годишно от оцветителя (90% от добива на този метал отива именно за тази промишленост, и само около 8% - за свърхяки титанови сплави, използвани в области като космонавтиката и авиацията). Титановият диоксид далеч не се ползва само за боядисване на обекти в бяло; той се добавя и в много по-тъмни цветове, за да ги накара да изпъкнат.

Вероятно бихте си казали, че технология, появила се на пазара преди повече от 70 години, вече би трябвало да е общоизвестна. Но всъщност не е съвсем така. Известна е най-общо последователността на процесите: титановата руда (или пясък с високо съдържание на титан от плажове на ЮАР) се подава в реактор, наричан "хлоринатор", където се смесва с хлор и кокс, и се нагръва до около 1000 градуса по Целзий. Това отсява желязото и останалите примеси на по-леки метали. Получава се газ, който се дестилира до жълтеникава на цвят течност - чист титанов тетрахлорид (наричат го tickle, гъдел, но не защото предизвиква смях, а просто защото химическата му формула е $TiCl_4$). После този газ се изгаря в кисло-

родна среда, при което хлорните атоми в молекулата се заместват от два кислородни - и се получава титанов диоксид.

ТОВА Е ТЕОРИЯТА, КОЯТО ОТДАВНА ВЕЧЕ СЕ ЗНАЕ от всички. Но в практиката има много въпросителни: точно какви са са температурите, какъв да е размерът на частиците от получената фина пудра, как точно да се превърне в боя - отговорите на тези въпроси все още са ревниво пазена тайна от гъщерната компания на DuPont, която се занимава с производство на бели бои - Chetours. Тайна, която преди няколко години един американски гражданин, на име Уолтър Лию, се опита да открадне в полза на Китай. Китай в наши дни е най-големият световен производител на множество ключови суровини, и титановият диоксид не е изключение. Но китайското производство разчита на остарелия сулфатен процес от 1916, и е с по-ниско качество.

СПОРЕД РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ РАЗСЛЕДВАНЕТО, Лию е бил вербуван от китайците още на един банкет в Пекин през 1991. Макар и американец по паспорт, той е роден в Малайзия и е с китайски корени. За да разкрие тайната на DuPont, Лию се свързал с двама бивши инженери от компанията, Тим Спитлер и Робърт Мигърли. От Спитлер придобил чертежите за оригиналната фабрика в Едж Муур, където DuPont започва производството на титанов диоксид още в края на 40-те. Мигърли му дава чертежите за планирания и впоследствие отменен нов завод на компанията в Тайван, в който самият Мигърли трябвало да е шеф. Лию предоставя информацията на едно гъщерно поделение на китайския гигант Rapang Group, и благодарение на това събира за китайците поръчки на стойност над 28 млн. долара. Планирано е строителството на нова фабрика в Чонкин. Rapang е наела австралийска консултантска компания, която предупреждава шефовете на групата, че се опитват да продават интелектуална собственост на DuPont. Китайците игнорират предупреждението, но анонимни писма известяват DuPont и по молба на американците ФБР започва разследване. През 2011 офисът на Лию е обискван от ФБР, скоро той и съпругата му са арестувани и са им повдигнати серия обвинения. Малко по-късно един от информаторите на китайския шпионин, Тим Спитлер, се самоубива. Лию е осъден на 15 години затвор по Закона за икономическия шпионаж от 1996, и на 27.8 милиона долара глоба. Мигърли, тогава вече 78-годишен, е осъден на две години и половина затвор. Лию бе освободен пред-

БЕЛИ ЛЕГЕНДИ

MERCEDES-BENZ S-SERIES (W06) е легендарна поредица състезателни модели на германците от края на 20-те и началото на 30-те години, наричани "Белите слонове", заради необичайното си боядисване. Но технологията на бялата боя още не е усъвършенствана, тя пожелтавя много бързо и от компанията решават да сменят състезателния си цвят на сребристосив - така се раждат митичните "Сребърни стрели".

КОЛАТА НА АЙЗЕНХАУЕР. През 1953 Харли Ърл, главният дизайнер на GM, представя своите "Коли на мечтите": три модела, боядисани в новополучените отсенки на белия цвят. Една от тях, Cadillac Series 62 Eldorado, е избрана за церемонията по въстъпването в длъжност на новоизбрания президент Дуайт Айзенхауер. В бяло дебютира и легендарният Chevrolet Corvette малко след това.

BMW-ТО НА ЕЛВИС. Кралят на рока е имал най-различни бляскави автомобили, но самият

той най-много ценя този: рядко BMW 507, което откупува по време на военната си служба в Германия от пилота Ханс-Йоахим Цук. Цветът тук е Federweiss, но не е толкова съвършен отпънк като тези, постигнати от новата технология на DuPont. Преди няколко години BMW успя да я издири, откупи и да я възстанови в оригиналното ѝ състояние.

FERRARI 12CILINDRI. Когато Ferrari представя своя нов супер турър 12Cilindri, избира за премиерата изключително модния цвят Bianco Artico. Подобно решение вероятно е накарало Енцо Ферари да се върти с 9000 оборота в минута в гроба - покойният основател на компанията бе фанатичен привърженик на червения цвят и се съгласяваше колите му да не бъдат червени само в отделни случаи и с много специални клиенти (както Марадона например). "Дайте на едно дете лист хартия, няколко цветни моливи и го накарайте да нарисува кола - със сигурност ще я направи червена", казваше Енцо. Не и в наши дни обаче.

срочно през 2020, след като се разболя от Covid-19 и бе поставен на апаратно дишане. За американските власти и магистрати това бе знаков процес - демонстрация на рисковете от икономическия шпионаж, който вече не се извършва за парична облага на компании и частни лица, а в борбата между суперсилите за глобално надмощие.

МЕЖДУВРЕМЕННО ЗНАЧЕНИЕТО НА БЕЛИЯ ЦВЯТ в автомобилната индустрия продължава да расте. До 2010 най-популярният цвят за новите автомобили в света бе сребристият - но през 2011 бялото излезе начело в класацията, и оттогава популярността му не е спряла да върви нагоре. През 2023, по данни на

PPG, цели 35% от продадените нови коли в световен мащаб са били бели. За сравнение черните са едва 18%. Промените в климата и повишаващите се температури на много места правят белия цвят не само естетически, но и практичен избор. Титановият диоксид, дълго използван като оцветител в хранителната индустрия, от 14 януари 2022 година вече е забравен за влагане в храни и напитки на територията на Европейския съюз. Забраната не важи за продукти, които вече са били в търговската мрежа към тази дата. Подозренията - макар и все още недоказани категорично - са, че веществото се натрупва в тялото и води до увреждания на ДНК и до ракови заболявания. ■

THE DARK SECRET OF WHITE PAINT

International espionage, prison, suicide: how the recipe of the seemingly simplest colour was kept

By KALIN ANGELOV / Photography iSTOCK

Today, white colour is as prosaic as possible in the automotive world: most manufacturers will even give it to you for free, unlike more interesting nuances. In Bulgaria, we mostly associate it with police Opel Astras and usually, as soon as we see a white car by the side of the road, we start looking around for a comrade lying in the bushes with a speed camera.

BUT WHITE WAS NOT ALWAYS SO PROLETARIAN. Before it became a symbol of law enforcement and a preferred choice for corporate fleets, for many decades it was actually the most elusive colour in the industry. Finding a solution to the dilemma has created a business worth billions, and attempts to unravel the secret of that solution have led to several outright cases of international espionage that have ended in convictions and prison terms. These days, when companies like Rolls-Royce have over 44,000 colours in their catalogue (and tend to develop new ones, especially for you), we've forgotten how difficult it was to achieve certain colours until recently. At the top of this list is white. Pure white cars practically did not exist until 1952 - when Lili Ivanova, the famous Bulgarian singer, was 13.

The chemical breakthrough that allowed cars to turn pure white is thanks to a substance that's all around us: in the white filling of Oreo cookies, in your toothpaste, in luxury business card paper, in the hulls of billionaire yachts. This substance is titanium dioxide - a titanium compound that you know well under the code E171 in food products. It occurs naturally in nature, and the first patent for its use as a colourant dates back to 1916.

IN THE 1920S, ATTEMPTS WERE ALREADY BEING MADE to use titanium dioxide to paint cars. Early Mercedes racing models aspired to white, as did some overseas Cord models (plus a Duesenberg Model J that made Hollywood history with Ginger Rogers behind the wheel). But all these attempts were doomed to failure: no matter how much titanium dioxide was added to the oil-based paints of that era, they yellowed over time. In addition, the compound reacted poorly with zinc, lead and other pigments, especially at high temperatures. The solution was invented only in the late 1940s by the American concern DuPont. The chemical giant had already revolutionized the automotive industry in the 1920s with the innovative Duco spray-on lacquer. In 1948 came

the second revolution: a special chloride process that produced a dazzling white paint that did not darken over time. It was the brightest, lightest and most reflective coating at the time, and quickly won over manufacturers - starting with Chevrolet and Volkswagen, and ending with Jaguar. The first all-white car to be officially marketed was the 1952 Oldsmobile 88 Series. White was chosen by design genius Harley Earl for the debut of the first Chevrolet Corvette; Dwight Eisenhower was waving to the crowds in an all-white Cadillac Eldorado at his inauguration as US President.

The discovery of an industrial method of using titanium dioxide is a scientific breakthrough comparable to the boom in chemistry in the 19th century, says Narayan Khandekar, director of the Center for Conservation and Technical Studies at Harvard University, in an interview with R&T. In the middle of the 19th century, a series of discoveries in chemistry created the colours that made impressionism possible. The advent of pure white industrial colouring in the 1950s also had a transformative effect on the light and food industries.

WHITE, UNATTAINABLE FOR MANUFACTURERS until then, quickly became the most ►

Твоето мечтано лято без край!

Всяка 10-а трансакция ти носи шанс за участие в томбола за вълнуващи награди – ваучер за мечтаното пътешествие или преживяване в твой стил!

► desirable and attractive colour: from Elvis Presley's white BMW 507 to the white colour that made the iPhone such a desirable accessory and turned Apple into a trillion-dollar company.

Today, titanium dioxide is a huge industry, producing 6 million tons a year of the colourant (90% of the production of this metal goes to this industry, and only about 8% - to ultra-strong titanium alloys used in areas such as aerospace and aviation). Titanium dioxide is far from being used only for painting objects white; it is also added to much darker colours to make them stand out.

YOU WOULD PROBABLY THINK THAT A TECHNOLOGY that appeared on the market more than 70 years ago should be common knowledge by now. But it's not really like that. A general sequence of processes is known: titanium ore (or titanium-rich sand from the beaches of South Africa) is fed into a reactor called a "chlorinator" where it is mixed with chlorine and coke and heated to about 1000 degrees Celsius. This sifts out iron and other impurities of lighter metals. A gas is obtained, which is distilled to a yellowish liquid - pure titanium tetrachloride (they call it tickle - not because it causes laughter but simply because its chemical formula is $TiCl_4$). Then this gas is burned in an oxygen environment, during which the chlorine atoms in the molecule are replaced by two oxygen atoms - and titanium dioxide is obtained. This is the theory that has long been known by everyone. But in practice, there are many questions: exactly what the temperatures are, what the particle size of the resulting fine powder should be, how exactly to turn it into paint - the answers to these questions are still a jealously guarded secret by Chemours - the DuPont's subsidiary company which engages in the production of white paints. A secret that a few years ago an American citizen named Walter Liu tried to steal for China. China these days is the world's largest producer of many key raw materials, and titanium dioxide is no exception. But Chinese production relies on the outdated sulfate process from 1916 and is of lower quality.

ACCORDING TO THE RESULTS OF THE INVESTIGATION, Liu was recruited by the Chinese at another banquet in Beijing in 1991. Although an American on his passport, he was born in Malaysia and has Chinese roots. To uncover DuPont's secret, Liu contacted two former engineers at the company, Tim Spittler and Robert Maegerle. From Spittler he acquired the blueprints for the original Edge Moor factory where DuPont began manufacturing titanium dioxide back in the late 1940s. Maegerle gave him the blueprints for the company's planned and subsequently canceled new plant in Taiwan, of which Maegerle himself was supposed

to be the chief engineer.

Liu provided the information to a subsidiary of the Chinese giant Pangang Group, and thanks to this, collected orders worth more than 28 million dollars for the Chinese. The construction of a new factory in Chongqing was planned. Pangang has hired an Australian consultancy which warned the group's bosses that they are trying to sell DuPont's intellectual property. The Chinese ignored the warning, but anonymous letters notified DuPont and, at the request of the Americans, the FBI began an investigation.

IN 2011, LIU'S OFFICE WAS RAIDED BY THE FBI, and he and his wife were soon arrested and charged with a series of charges. A little later, one of the Chinese spy's informants, Tim Spittler, committed suicide. Liu was sentenced to 15 years in prison under the Economic Espionage Act of 1996, and got a \$27.8 million fine. Maegerle, then 78 years old, was sentenced to two and a half years in prison. Liu was released early in 2020 after contracting Covid-19 and being put on a ventilator. For American authorities and magistrates, it was a landmark trial - a demonstration of the risks of economic espionage, which is no longer carried out for the monetary benefit of companies and individuals, but in the struggle between superpowers for global supremacy.

MEANWHILE, THE IMPORTANCE OF THE COLOUR WHITE in the automotive industry continues to grow. Until 2010, the most popular colour for new cars in the world was silver grey - but in 2011 white came out on top, and since then its popularity has not stopped going up. In 2023, according to PPG data, as many as 35% of new cars sold worldwide will be white. By comparison, blacks are only 18%. Changes in climate and rising temperatures in many places make the colour white not only an aesthetic, but also a practical choice. Titanium dioxide, long used as a colourant in the food industry, from January 14, 2022, has been banned for use in food and beverages in the territory of the European Union. The ban does not apply to products that were already on the market on that date. It is suspected - although not yet conclusively proven - that the substance accumulates in the body and leads to DNA damage and cancer. ■

THE WHITE LEGENDS

Mercedes S-Series

The Mercedes-Benz S-Series (W06) is a legendary series of German racing models from the late 1920s and early 1930s, nicknamed the "White Elephants" because of their unusual paintwork. But the white paint technology has not yet been perfected, it turned yellowy very quickly and the company decided to change its racing color to silver gray - thus the mythical "Silver Arrows" were born.

Eisenhower's car

In 1953, Harley Earl, GM's chief designer, presented his "Dream Cars": three models painted in the newly acquired shades of white.

The Buick Roadmaster Skylark was finished in Majestic White, the Cadillac Series 62 Eldorado was in Alpine White, and the Oldsmobile 98 Fiesta was painted in Polar White. The Cadillac was subsequently chosen for the inauguration of President-elect Dwight Eisenhower.

Elvis's BMW

The king of rock had a variety of flashy cars, but he himself valued this one the most: a rare BMW 507 that he bought during his military service in Germany from pilot Hans-Joachim Stuck. The colour here is Federweiss, but not as perfect a shade as those achieved by DuPont's new technology. The car yellowed over time and the next owner painted it red. A few years ago BMW was able to track it down, buy it back and restore it to its original condition.

James Bond's car

White became more and more fashionable in the 1970s, and the proof is that James Bond himself switched to it. In "The Spy Who Loved Me", Roger Moore's character sits behind the wheel of an elegant white Lotus Esprit - one of the best designs of the legendary Giorgetto Giugiaro.

Lamborghini Countach

The most striking symbol of the 80s, the Countach was produced in 12 units in Bianco Polo colour as part of a limited 25th Anniversary Edition in 1989 and 1990. Martin Scorsese chose this particular car to show the moral and cocaine decline of his character in *The Wolf of Wall Street*. The director contacted the owner of one of the last surviving examples, Joe Eckart, and offered him \$225,000 for the car - well above its market value at the time. However, Eckart refused to sell her and only provided her temporarily for part of the filming. For the scene where Belfort crashed, another Countach was found and repainted.

Ferrari 12Cilindri

When Ferrari presented its new 12Cilindri super tourer, it chose the highly fashionable Bianco Artico colour for the premiere. Such a decision probably made Enzo Ferrari spin at 9,000 rpm in his grave - the late founder of the company was a fanatical supporter of the colour red and agreed that his cars would not be red only on special occasions and with very special customers (such as Maradona for example). "Give a kid a piece of paper, some coloured pencils and have him draw a car - he's sure to make it red," Enzo used to say. Not these days though.

Мулти ПРОБИОТИК за жени

12
щам

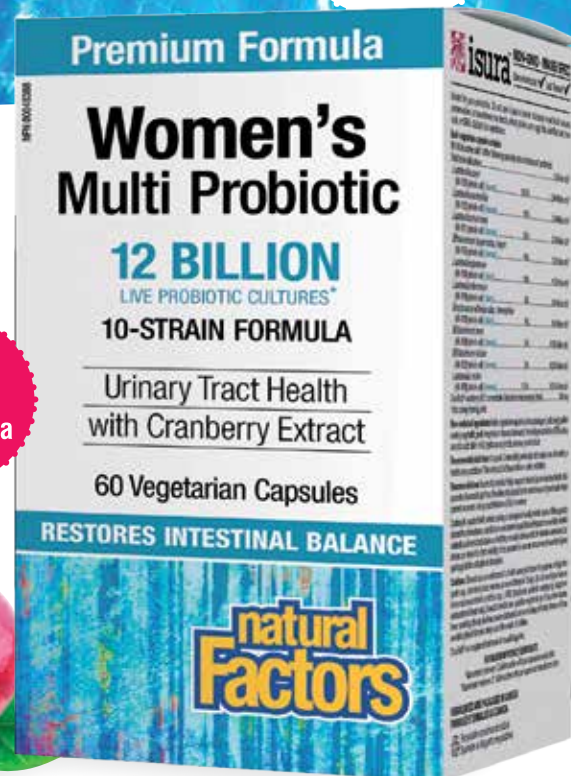
12
млрг.
активни
пробиотици

НАТУРАЛНА И ЕФИКАСНА ЗАЩИТА за вагиналната и уринарна микрофлора

- Поддържа чревната, вагинална и уринарна микрофлора.
- Потиска растежа на патогените G. Vaginalis, C. albicans и E. Coli.
- Подпомага профилактиката и лечението на бактериална вагиноза, кандидоза и цистит.

+

червена
боровинка

Търсете в аптеките и онлайн на www.revita.bg

ТУК ЗАПОЧВА ПЕРФЕКТНОТО ЗДРАВЕ

natural
Factors®

ГРАДСКИ ТАРИКАТ

Новото поколение на MINI Cooper SE носи много плюсове спрямо старото - Включително и по-ниска цена

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография MINI

Едва ли може да има по-сложна задача в света на автомобилния дизайн от тази преди създателите на четвъртото поколение на MINI: как да направят една изцяло нова кола, и в същото време да я оставят абсолютно същата. Ето и резултата от гългите им усилия.

ОЩЕ ПЪРВИЯТ ПОГЛЕД НИ ПОКАЗВА, че задачата е изпълнена. Новото електрическо MINI Cooper SE запазва духа на марката и се разпознава отдалеч. Но междувремето е оставило назад ретро елементите като хромираните пръстени около фаровете или изпъкналите калници. Докато новото поколение на кросоувъра Countryman е пораснало значително и вече е пълноправен член на SUV клуба, тук компактните размери се запазват. Всъщност новият Cooper е дори мъничко по-къс от стария - 3.86 метра.

Предната решетка е вече със специфична осмоъгълна форма. Фаровете имат три различни светлинни подписа, по ваш избор, и изпълняват нещо като малък танц, когато се доближите до колата. Доста по-необичайно изглеждат задните светлини, с тази нова триъгълна форма, но пък те ви дават възможност да избирате каква шарка да показват. Все така има опцията за Union Jack - британския флаг. Отделен е въпросът доколко тази кола има право на него. Защото това електрическо MINI идва не от Оксфорд, а от Чангзяган. В този мъчнопроизносим китайски град е

базиран джойнт-венчърът между BMW и китайската Great Wall. Заводът прави не само новото MINI, но и GWM Ora. Двете коли делят една платформа.

НЕДЕЙТЕ ОБАЧЕ ДА СИ МИСЛИТЕ, че това и Ora са просто два варианта на един и същи автомобил. Двете нямат нищо общо - не само като качество на изработка (което тук е на светлинни години по-високо), но и като пътно поведение. Електрическото задвижване и по-голямата батерия вдигат теглото до рекорд-

ните 1605 килограма - показател, който би накарал покойния създател на Mini сър Алек Исигонис да се задави с чая си. Но инженерите са намерили начини да компенсират това. Новият Cooper SE не просто се усеща динамичен като нормално MINI - той се усеща по-динамичен.

Пъргавината е изумителна, воланът е може би най-директният досега, и в градски условия тази кола е като котка. Теглото е компенсирано и с повече мощност: всъщност тази кола разполага с над 6 пъти повече конски сили от оригиналния проект на Исигонис. Cooper SE има 218 конски сили и 330 Нм максимален въртящ момент. Само за съпоставка, това е повече, отколкото имаше BMW M3 през 90-те години, и точно толкова, колкото развиваше VW Golf R през 2012. С две думи, това е госта динамична кола.

В същото време е станала малко по-комфортна от предишните поколения. Усещането, че карате карт, се запазва, но качването вече не може да бъде използвано за разбиране на бъбречни камъни. Даже върху предлаганите като опция 18-цолови джанти, нашият тестов Cooper SE предлага доста приличен комфорт. А по планинските пътища запазва отлично сцепление и демонстрира много адекватни спирачки въпреки показаното на кантара.

ВПРОЧЕМ НАРАСТВАНЕТО НА ТЕГЛОТО СЪВСЕМ НЕ Е било самоцелно, разбира ►

MINI Cooper SE

218

к. с. максимална мощност
hp maximum power

54,2

кВтч капацитет на батерията
kWh battery capacity

6.7

секунди 0-100 км/ч
seconds 0-100 km/h

170

км/ч максимална скорост
km/h maximum speed

A blue MINI Cooper SE is shown from a front-quarter perspective, driving on a road that curves through a rocky, hilly landscape. The car's license plate reads 'MI NI 637 E'. The background is blurred to suggest motion.

CITY SLICKER

The new generation of the MINI Cooper SE brings many advantages over the old one - including a lower price

Текст KONSTANTIN TOMOV / Фотография MINI

There could hardly be a more difficult task in the world of automotive design than the one faced by the creators of the fourth-generation MINI: how to make an entirely new car while keeping it exactly the same. Here is the result of their long efforts.

EVEN THE FIRST LOOK SHOWS us that the task is accomplished. The new electric MINI Cooper SE retains the spirit of the brand and is recognizable from afar. But in the meantime, it has left behind the retro elements such as the chrome rings around the headlights or the protruding fenders. While the new generation of the Countryman crossover has grown significantly and is already a full-fledged member of the SUV club, here the compact dimensions are preserved. In fact, the new Cooper is even a little shorter than the old one, at 3.86 meters.

The front grille now has a specific octagonal shape. The headlights have three different light signatures, your choice, and they do a little dance as you approach the car. The taillights are a bit more unusual looking, with

this new triangular shape, but they do give you the ability to choose what pattern they display. There is still the option of the Union Jack - the British flag. It is a separate question as to how much this car is entitled to it. Because this electric MINI doesn't come from Oxford - it comes from Zhangjiagang. The joint venture between BMW and China's Great Wall is based in this difficult-to-pronounce Chinese city. The plant makes not only the new MINI, but also the GWM Ora. The two cars share a platform.

DON'T THINK, HOWEVER, that this and the Ora are just two variants of the same car. The two have nothing in common - not only in build quality (which is light years ahead here) but also in road behaviour.

The electric drivetrain and larger battery lift the weight to a record 1,605 kilograms - a figure that would make the late Mini creator Sir Alec Issigonis choke on his tea. But engineers have found ways to compensate for this. The new Cooper SE doesn't just feel as dynamic as a normal MINI - it feels more dynamic.

The agility is astonishing, the steering is perhaps the most direct yet, and in urban conditions, this machine is like a cat. The weight is also offset by more power: in fact, this car has over 6 times the horsepower of Issigonis' original project. Cooper SE offers 218 horsepower and 330 Nm of maximum torque. Just for comparison, that's more than the BMW M3 had in the 90s, and just as much as the VW Golf R was developing in 2012. In short, it's quite a dynamic car.

At the same time, it has become a little bit more comfortable than previous generations. The go-kart feel is retained, but the suspension can no longer be used to break up kidney stones. Even on the optional 18-inch wheels, our test Cooper SE offered pretty decent comfort. Meanwhile, on mountain roads it retains excellent traction and demonstrates very adequate brakes despite what is shown on the scale.

THE WEIGHT GAIN has a logical explanation, by the way. The most significant problem of the previous generation electric MINI was the too-small battery - 33 kWh - which

allowed for a rather meagre range on a single charge. The base version of the new MINI has a lithium iron phosphate battery with a capacity of almost 41 kWh, and the higher level - the one we're driving - has 54 kWh. The range problem is largely solved. On the WLTP cycle, this car can travel 402 km, which is more than enough for a small city car.

I wasn't able to test the mileage in real conditions because our route in the mountains of Catalonia was anything but economical. But in the BMW group, they've always been very conservative with range estimates, so I guess this MINI is capable of more than 400km, especially in the city cycle.

The SE's larger battery is now lithium-ion, and can take a charge of up to 95 kilowatts, giving you a 70 percent charge in 30 minutes. Acceleration from a standstill to 100 kilometres per hour takes only 6.7 seconds - another fact that completely excuses the extra pounds. Especially if we remember that the legendary Mini Cooper with which Paddy Hopkirk won the Monte Carlo Rally in 1964 needed a full 13 seconds.

THERE ARE ALSO SEVERAL simulated sound modes that aim to create more emotion while riding. But here, MINI did not dare to create an imitation of an internal combustion engine, as Hyundai did with the Ioniq 5 N. Here we are talking about completely new sounds - synthetic, futuristic, created by the Italian composer and sound engineer Renzo Vitale. But to be honest, I personally like this car better when it's absolutely silent.

THE INTERIOR IS THE SAME we already know from the Countryman, with the car's first-ever circular OLED display co-created with Samsung. And with textile upholstery that carries a lot of the spirit of the 50s and 60s and the original MINI. The quality of the materials is excellent, as is the resolution of the large multimedia screen. Managing the multimedia in question is a slightly more delicate matter. MINI assures that it is as intuitive and easy as using a smartphone.

And they are right: it feels exactly like when you have to change your smartphone and for a few days you do everything upside down.

After these few days, the MINI system becomes understandable and easy to use. And finally allows you to discover its full capabilities - much richer than those of most competitors. These possibilities include a button with which you can switch between the so-called MINI Experiences, or Experience Modes. This changes not only the graphics on the display, but also, in many cases, the settings of the car. Go Cart Mode, for example, makes it a little faster, tightens the steering wheel, and accelerates the reactions of the gas pedal.

WE LEFT THE NICEST - and most unexpected - feature of this car for last. While in almost all other models on the market the change of generations adds to the price, here the new MINI is actually cheaper than the old one. The base Cooper E starts at BGN 62,000, which is practically identical to the petrol Cooper S. The more powerful Cooper SE starts at BGN 70,800. Not the most affordable small electric car on the European market. But it's certainly the most fun with a five-figure price tag. ■

► се. Най-същественят проблем на досегашното поколение електрическо MINI беше твърде малката батерия - 33 кВтч - което позволяваше един госта оскъден преход с едно зареждане. Базовата версия на новото MINI има литий-желязофосфатна батерия с капацитет почти 41 кВтч, а по-високото ниво - това, което кара ме - има 54 кВтч. Проблемът с обхвата до голяма степен е решен. По WLTP цикъла тази кола може да измине 402 км, което за малък градски автомобил е предостатъчно.

Не успях да тествам пробега в реални условия, защото маршрутът ни в планините на Каталуня бе всичко друго, но не и икономичен. Но в групата BMW винаги са били много консервативни с оценките за обхвата, така че нищо чудно това MINI да е способно и на повече от 400 км, особено в градски цикъл.

По-голямата батерия на SE е вече литиево-йонна, и може да приема заряд до 95 киловата, което ви дава 70 процента заряд за 30 минути.

Ускорението от място до 100 километра в час отнема само 6.7 секунди - още един факт, който напълно извисява наднормените килограми. Особено ако си припомним, че легендарното Mini Cooper, с което Пагу

Хопкърк спечели Рали Монте Карло през 1964, се нуждаеше от цели 13 секунди.

ИМА И НЯКОЛКО СИМУЛИРАНИ ЗВУКОВИ РЕЖИМА, които целят да създадат повече емоция при карането. Само че тук от MINI не са посмели да създадат имитация на двигател с вътрешно горене, както направя Hyundai с Ioniq 5N. Тук говорим за изцяло нови звуци - синтетични, футуристични, създадени от италианския композитор и звукоинженер Ренцо Витале. Но, честно казано, на мен лично тази кола ми допада повече, когато е абсолютно тиха.

ИНТЕРИОРЪТ Е СЪЩИЯТ, който познаваме вече от Countryman, с първия в историята на автомобила кръгъл OLED дисплей, създаден заедно със Samsung. И с текстилна тапицерия, която носи много от духа на 50-те и 60-те години, и на оригиналното MINI. Качеството на материалите е отлично, както и резолюцията на големия екран на мултимедията. Управлението на въпросната мултимедия е малко по-деликатен въпрос. От MINI уверяват, че е толкова интуитивно и лесно, колкото да ползвате смартфон.

И са прави: усещането е точно такова, както когато ви се наложи да смените смартфона си и няколко дни правите всичко наопаки. След тези няколко дни системата на MINI наистина става разбираема и лесна за ползване. И позволява да използвате пълните ѝ възможности - госта побогати от тези на повечето конкуренти. Тези възможности включват един бутон, с който можете да погмените така наречените MINI Experiences, или Experience Modes. Това променя не само графиките на дисплея, но и, в много случаи, настройките на колата. Go Cart Mode примерно я прави малко по-бърза, стяга волана, ускорява реакциите на газта.

НАЙ-СИМПАТИЧНАТА - И НАЙ-НЕОЧАКВАНА - черта на този автомобил оставихме за финал. Докато при почти всички други модели на пазара смяната на поколенията добавя към цената, тук новото MINI е реално по-евтино от старото. Базовото Cooper E започва от 62,000 лева, което е на практика идентично с бензиновия Cooper S. По-мощният Cooper SE започва от 70 800 лева. Не е най-гостеприятният малък електромобил на европейския пазар. Но със сигурност е най-забавният с петцифрена цена. ■

98 | **ГРАДЪТ НА ИЗОБИЛИЕТО**
THE CITY OF PLENTY

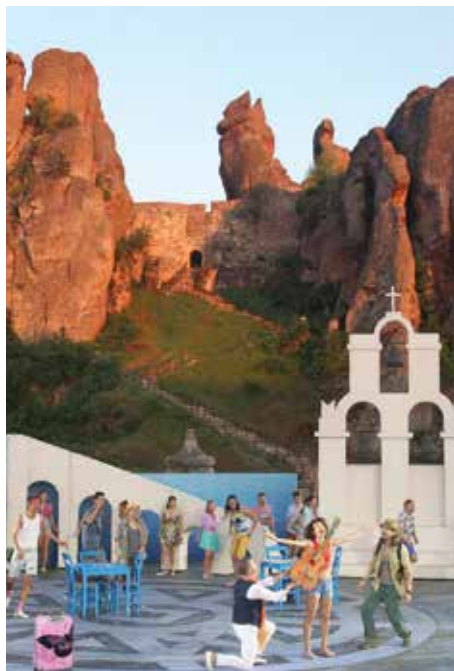
86 | **ИНТЕРВЮ: СЕМИ ШИЛТ**
INTERVIEW: SEMMY SCHILT

92 | **ПАРИЖ 2024**
PARIS 2024

АФИШ

МЮЗИКЪЛ

МАММА МΙΑ! // Съставът на Софийската опера се отдава на по-лежерни спектакли преди началото на новия сезон. На 17 и 18 август, на неповторимата сцена пред Белоградчишките скали, Пламен Карталов поставя Матма Миа, най-нашумелия мюзикъл в света в последните десетилетия. В творбата по музика на АВВА ще чуете някои от най-прочутите песни на легендарната шведска група. Либретото е на Катрин Джонсън, а в ролите са Весела Делчева, Людмила Козарева, Росен Ненчев, Александър Георгиев, Николай Павлов и други.

17-18 август, Белоградчик.

КОНЦЕРТ

ЛЕГЕНДАТА ПИНК ФЛОЙД // Едно от най-любимите събития в богатия календар на Варненската опера е този концерт-трибют към легендарната прогресив рок група. Спектакълът е дирижиран от големия италиански композитор Роберто Молинели, професор в Пармската консерватория. С участието на Паоло Фиорини и Давид Манчинели (китари и вокал) и Даниела Канова (вокал). Режисьор е Сребрина Соколова.

22 август, Летен театър, Варна

СЕРИАЛ

ГРАДЪТ НА БОГА: БОРБАТА ПРОДЪЛЖАВА // Оригиналният "Град на бога" на Фернанду Меирелис от 2002 получи четири номинации за "Оскар" и впоследствие бе класиран от Variety сред 100-те най-велики филма в историята. Сега идва време за продължението, вече като реализиран от HBO Original сериал. Пригответе се за още една солидна доза разтърсващо насилие, докато познатите ни лица си оспорват първенството в търговията с наркотици във фавелите на Рио де Жанейро.

По MAX през август

MUSICAL

MAMMA MIA! // The crew of the Sofia Opera indulges in more casual performances before the start of the new season. On August 17 and 18, on the unique stage in front of the Belogradchik rocks, Plamen Kartalov stages Mamma Mia, the most popular musical in the world in recent decades. During the show, you will listen to some of the most famous songs of the legendary Swedish band ABBA. The libretto is by Catherine Johnson, and the roles are played by Vesela Delcheva, Lyudmila Kozareva, Rosen Nenchev, Aleksader Georgiev, Nikolay Pavlov and others.

August 17-18, Belogradchik

CONCERT

THE PINK FLOYD LEGEND // One of the most interesting events in the rich calendar of the Varna Opera House is this tribute concert to the legendary progressive rock band. The performance will be conducted by the great Italian composer Roberto Molinelli, a professor at the Parma Conservatory. The show features Paolo Fiorini and David Mancinelli (guitars and vocals) and Daniela Canova (vocals). The director is Srebrina Sokolova.

August 22, Summer Theater, Varna

SERIES

CITY OF GOD: THE FIGHT RAGES ON // Fernando Meirelles' original City of God received four Oscar nominations in 2003 and was subsequently ranked by Variety as one of the 100 greatest films of all time. Now it's time for the sequel, this time as an HBO Original series. Get ready for another massive dose of heart-pounding violence as familiar faces challenge each other for supremacy in the drug trade in the favelas of Rio de Janeiro.

On MAX in August

POSTER

КНИГА

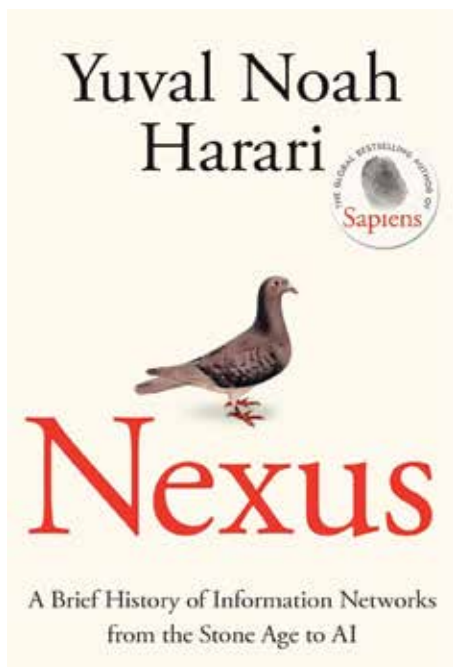
NEXUS // Ювал Ноа Харари, авторът на сензациите Sapiens и Homo Deus, без съмнение е един от най-интересните историци и мислители на нашето време. Новата му книга, с подзаглавие "Кратка история на информационните мрежи от Каменната ера до Изкуствения интелект", се опитва да отговори на въпроса защо, колкото повече увеличаваме уменията си в обмена на информация, в толкова по-голяма опасност се намираме.

Издателство Random House

BOOK

NEXUS // Yuval Noah Harari, author of the sensational Sapiens and Homo Deus, is undoubtedly one of the most interesting historians and thinkers of our time. His new book, subtitled A Brief History of Information Networks from the Stone Age to Artificial Intelligence, attempts to answer the question of why the more we increase our skills in information exchange, the more at risk we are.

Random House Publishing

МЮЗИКЪЛ

ФАНТОМЪТ НА ОПЕРАТА // Прел април една от най-прочутите творби на Анджо Лоуд Уебър гостува в НДК и въпреки обявените допълнителни представления (общо 14), местата не стигнаха за всички желаещи. Затова сега трупата идва отново за девет нови представления в края на август и началото на септември. В ролите са познатите Надим Нааман, Хариет Джоунс, Джорджа Уилкинсън, Дъги Картър, Лара Мартинс, Валери Кутко. Диригент на оркестъра ще е Джон Ригби.

29 август - 5 септември, НДК, София

MUSICAL

THE PHANTOM OF THE OPERA // In April, one of Andrew Lloyd Webber's most famous works visited the NDK, and despite the announced additional performances (14 in total), there were not enough seats for all those who wanted to see it. So now the troupe is coming back for nine new shows in late August and early September. The cast includes the familiar Nadeem Naaman, Harriet Jones, George Wilkinson, Dougie Carter, Lara Martins, Valerie Kutko. The conductor of the orchestra will be John Rigby.

August 29 - September 5, NDK, Sofia

КИНО

ВЪЛЦИ ЕДИНАЦИ // Една от любимите ни кино двойки - Джордж Клуни и Брад Пит - се събира отново на екран 17 години след "Бандата на Оушън 3". В новата лента на Джон Уотс двамата играят "чистачи", чиято работа е да прикриват престъпления. Но съдбата неочаквано ги изправя един срещу друг в ситуация, която става все по-сложна с напредването на действието. Усилията им да преодолеят личната неприязън са само началото на бедите им.

В кината от 20 септември

CINEMA

WOLVES // One of our favorite movie couples - George Clooney and Brad Pitt - reunites on screen 17 years after the "Ocean's Thirteen". In John Watts' new movie, the two play "cleaners" whose job it is to cover up crimes. But fate unexpectedly pits them against each other in a situation that becomes more and more complicated as the action progresses. Their efforts to overcome personal animosity are only the beginning of their troubles.

In theaters from September 20

ГОЛЕМИ МЕЧТИ, ТЕЖЪК ТРУД, ЛЕКИ БИТКИ

Разговаряме с живата легенда на бойните спортове
Семи Шилт прегу SENSHI 23

Текст ДАЯНА ПОПОВА / Фотография SENSHI

В историята на бойните спортове рядко е имало толкова масивна фигура като Семи Шилт - и в прекия, и в преносния смисъл. Този нидерландски гигант, роден на 27 октомври 1973, е почти 2.11 метра висок (оттам - и прякорът Hightower), и до днес си остава единственият кикбоксър, печелил пет големи шампионата в тежка категория. Той е и единственият боец в историята на K-1, печелил световната титла три пъти поред, и дели рекорда за най-много победи за Гранд При с Ернесто Хуст - общо 8. Има и няколко роли в киното, във филми като Transporter 3.

Шилт (оригиналното нидерландско произношение всъщност е Схилт) е президент на KWU SENSHI Европа, член на борда на директорите на KWU SENSHI и един от знаковите инструктори на тренировъчните лагери на нашумялата верига за бойни гала вечери. На 7 септември Шилт ще бъде на плажа в "Св. Св. Константин и Елена" за 23-ото издание на SENSHI, за да реферира битките заедно с други легенди на кикбокса, като Ернесто Хуст, Алберт Краус и Анги Заурър.

Г-н Шилт, започнахте кариерата си в карате, преди да преминете към кикбокс и MMA. Какво първоначално ви привлече към бойните изкуства и как ранният опит с каратето оформи бойния ви стил?
Започнах да се занимавам с бойни изкуства на 8 години. Още оттогава те ме увлякоха силно. Всяка неделя играех със семейството и веднага след като получих свидетелството си за плуване и ми позволиха да спортувам, започнах с карате.

Вие сте единственият кикбоксър, спечелил 5 големи титли в тежка категория, като сте четирикратен K-1 световен шампион от Grand Prix и шампион от Glory Heavyweight Grand Slam. Поглеждайки назад, коя победа изпъква най-много за вас?

Не искам да избирам конкретна победа, която да отлича най-много. Помня първите си битки като каратека, след това започнах да се бия в Rapscage и станах шампион. След това се бих за UFC и Pride FC, след това започнах K-1 и накрая - Glory. Всяка победа имаше своя принос за това кой съм днес в спорта и какъв станах като човек. Всяка загуба ме правеше по-добър боец.

Бяха ли бойните спортове вашият пръв и естествен избор за път в живота?

Не, не бяха първият ми избор. Те някак си се изпречиха на пътя ми и аз приех това. Когато бях малък, майка ми отишла при врачка и тя ѝ казала, че професията ми ще бъде свързана с това да нося бял костюм. Логично майка ми очакваше, че ще стана лекар. Да съм лекар обаче изобщо не влизаше в плановете ми. Учех се за машинен инженер в машиностроенето. Първият ми избор беше да работя с природата - но по това време осъзнах, че холандската природа не е чак толкова интересна. И по-късно... нали знаете - оказа се, че белият костюм е "карате ги" - кимоно.

Какво смятате, че бихте вършил днес, ако не бяхте тръгнал по този път?

Много ми е трудно дори да си го представя... Сигурно щях да стана машинен инженер и да работя в завод за стомана или нещо подобно.

Кои бяха вашите най-големи възхновения и модели за подражание в бойните изкуства?

Баща ми е най-голямото ми вдъхновение! Винаги ме е подкрепял във всяко мое решение. Невинаги беше съгласен с всичко, но мислеше рационално и разглеждаше нещата от всички различни ъгли, преди да реши да говори. Разбира се, имах и филмови идоли като Брус Ли, Чък Норис, Джеки Чан, Долф Лундгрен.

Изправяли сте се срещу страховити противници през цялата си кариера. Кои беше най-трудният?

Винаги казвам, че аз съм най-трудният си противник. Когато се подготвям за битка, мога да бъда толкова строг към себе си, че сам да се победя.

Честно казано, научих най-много неща от загубите си. Научих се никога да не подценявам съперник и да бъда винаги готов с камбаната. Да съм постоянно нащрек, когато се бия. Да визуализирам реалистично и да работя за постигане на тази визия. Винаги има избор. Ето я рецептата: големи мечти, усилена работа, леки битки.

Какво е чувството да се биеш пред милиони очи? Не е ли прекалено голяма отговорност?

Чувството е особено. Опитвам се да не мисля за всички, които ме гледат. Когато съм на ринга, мисля за семейството си, за хората, които обичам, и се фокусирам върху благодарността, че имам възможността да следвам мечтите си. Това е моментът, в който знам, че ще имам страхотна битка. Осу!

Като президент на KWU SENSHI Europe, как виждате развитието на бойните изкуства в бъдеще и кои тенденции смятате, че ще бъдат най-значими?

Бойните изкуства се развиват много, но трябва да опазим корените им. Според мен спортът има нужда от пълен контакт. Живеем в свят, в който всичко трябва да е безопасно и пресметнато, в който хората не поемат рискове. Но ние като бойци трябва да бъдем твърди. Научаваме се да се изправяме след поражение, научаваме се да намираме други начини за постигане на целта. SENSHI дава възможности във всякакъв вид бойно състезание със своите набори от правила: KWU FULL CONTACT, KWU SENSHI и KWU OPEN. Тези правила ще се променят с

времето, но ключът, който ще си остане същият, е пълният контакт. Тренировка с пълна защита и после състезание с минимална защита.

Ако можехте да се върнете назад във времето и да дадете един съвет на вашето по-младо аз в началото на кариерата ви, какъв би бил той?

Чувствам, че имах изключителна кариера и не съжалявам за нищо. Ако мога да дам съвет на младото си аз, той би бил: Следвай сърцето си и разбери какво търсиш.

Ако имате шанса да се върнете на ринга за среща с един-единствен избран противник, кой би бил той?

Винаги съм искал да бъда шампион, така че никога не е имало значение срещу кого се бия. Битката никога не е била лична. Бих искал обаче да имам възможността да тренирам с легендарни бойци в разцвета им. За да назова няколко: Кенджи Куросаки, Тошио Фугживара, Рамон Декерс, Роб Каман, Брус Ли. И разбира се - с нашите собствени SENSHI легенди. ■

DREAM BIG, WORK HARD, FIGHT EASY

Martial arts legend Semmy Schilt talks to Bulgaria ON AIR in the wake of SENSHI 23

BY DIANA POPOVA / PHOTOGRAPHY SENSHI

In the history of combat sports, there has rarely been a figure as massive as Semmy Schilt - both literally and figuratively. This Dutch giant, born on October 27, 1973, is almost 2.11 meters tall (hence the nickname Hightower), and to this day remains the only kickboxer to win five major heavyweight championships. He is also the only fighter in K-1 history to win the world title three times in a row, and shares the record for most Grand Prix wins with Ernesto Hoost - 8 in total. In addition, Schilt has several film roles, in movies such as Transporter 3.

Currently, Schilt is the President of KWU SENSHI Europe, a member of the KWU SENSHI Board of Directors, and one of the signature boot camp instructors of the acclaimed fight gala chain. On September 7, Schilt will be on the beach at St. Constantine and Helena for the 23rd edition of SENSHI to referee the fights alongside other kickboxing legends such as Ernesto Hoost, Albert Kraus and Andy Souwer.

Mr. Schilt, you started your career in karate before transitioning to kickboxing and MMA. What initially drew you to martial arts, and how did your early experiences in karate shape your fighting style?

I started martial arts at the age of 8. I was really drawn to it from back then. Every Sunday I played around with the family and as soon as I got my swimming certificate and was allowed to do sports, I started with Karate.

You hold the distinction of being the only kickboxer to have won 5 major heavyweight tournaments, being a four-time K-1 World Grand Prix Champion and a Glory Heavyweight Grand Slam Champion. Looking back, which victory stands out the most to you and why?

I don't want to choose a particular victory which stood out the most. I remember my first fights as Karateka, then I started to fight in Pancrase and became champion. After that, I fought for UFC and Pride FC, then started K-1 and finally - Glory. Each victory had its

contribution to who I am today in sports and who I became as a person. Every loss made me a better fighter.

Were martial arts your natural, first choice for path in life?

No, they were not my first choice. They came on my path and I embraced that. When I was young my mother went to a fortune teller and she indicated that my profession was going to be connected with me wearing a white suit. Expectedly, my mother thought I would become a doctor. However, being a doctor didn't enter my plans at all. I learned to be a machinist in mechanical engineering. My first choice was to work with nature - but at that time I thought the Dutch nature was not that interesting. And later on... you know - it turned out that the white suit was a karate gi.

What do you think you would do today if you hadn't gone this way?

That is very difficult to imagine... Probably I was going to become a mechanical engineer ▶

ОТДАЙ СЕ НА ЛЯТНО СПОКОЙСТВИЕ

Застраховка „Защитен дом“
с 40% отстъпка.

Армеец

Винаги с вас!

Застраховка „Защитен дом“ от ЗАД „Армеец“ осигурява пълно застрахователно покритие на движимо и недвижимо имущество срещу:

- Пожар, мълния, експлозия
- Природни бедствия
- Земетресение
- Аварии от ВиК
- Късо съединение и токов удар
- Кражба и грабеж, злоумишлени действия на трети лица (вандализъм)
- Други рискове, в зависимост от конкретните нужди на застрахования.

Застраховка „Защитен дом“ е на промоционална лятна цена с 40% допълнителна отстъпка от 1 юни до 30 септември 2024 г. За повече информация посетете интернет страницата на дружеството www.armeec.bg или се обадете на националния ни номер 0700 1 39 39.

► and work in a steel factory or something like that.

Who were your biggest inspirations or role models in martial arts?

My father is my biggest inspiration! He always supported me in every decision I made. He did not always agree on everything, but he was thinking rationally and looking at things from all the different angles, before deciding to speak out.

Of course, I had movie role models, such as Bruce Lee, Chuck Norris, Jacky Chan, Dolf Lundgren.

You have faced many formidable opponents throughout your career. Who was the toughest?

I always say that I am my toughest opponent. When I prepare for a fight, I could be so hard on myself that I could beat myself up.

To be fair, I learned the most things from my losses. I learned to never underestimate an opponent and be ready at the bell. To be always on my guard, when fighting. To visualize realistically and work to achieve my your vision.

There is always a choice. Dream big, work hard, fight easy.

What is the feeling of fighting in front of millions of eyes? Isn't it too much of a responsibility?

It is a special feeling. I try not to think about everyone who is watching me. When I'm on the ring, I'm thinking of my family, the people I love, and I focus on being grateful for having the opportunity to follow my dreams. This is the moment when I know I will have a great fight, Osu!

As president of KWU SENSHI Europe, how do you see the world of martial arts evolving in the future, and what trends do you think will be most significant?

Martial arts are evolving a lot and we have to preserve the lineage. In my opinion, the sport needs full contact. We are living in a world where everything has to be safe and calcu-

"We, as fighters, have to be tough. We learn to stand up after a defeat, we learn to find other ways to reach the same goal"

lated, where people don't take risks. We, as fighters, have to be tough. We learn to stand up after a defeat, we learn to find other ways to reach the same goal. SENSHI gives opportunities in any kind of fighting competition with its sets of rules: KWU FULL CONTACT, KWU SENSHI and KWU OPEN. These rules will change in time, but the key that will stay the same is the full contact. Training with full protection and competing with minimal protection.

If you could go back in time and give one piece of advice to your younger self at the start of your career, what would it be?

I feel I had an outstanding career and I don't regret a thing. If I could give my young self some advice, it would be: Follow your heart and find out what you seek.

Given that you had the chance to get back in the ring and face one more opponent, who would that be?

I always wanted to be a champion, so it never mattered who I was fighting against. Fighting was never personal. However, I wish I had the the opportunity to train with legendary fighters in their prime, to name a few: Kenji Kurosaki, Toshio Fujiwara, Ramon Dekkers, Rob Kaman, Bruce Lee. And of course - with our own SENSHI legends. ■

Ипотечен кредит

ДОМ за теб

- Ниска лихва, без скрити такси и условия
- Безплатна имуществена застраховка

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

*5050
www.ccbank.bg

НАЙ-ПАМЕТНИТЕ СНИМКИ ОТ ПАРИЖ 2024

PARIS 2024 MOST MEMORABLE PICTURES

33-ите Летни олимпийски игри в Париж донесоха много рекорди. Китай изравни САЩ по спечели златни медали. Страни като Албания, Доминика, Кабо Верде и Сейнт Лусия спечелиха първите си олимпийски отличия в историята. България записа най-доброто си представяне от 24 години насам. Но не това е важно. Истински важната част от приключилата вече олимпиада са драмите, емоциите, сълзите и смехът: Всичко онова, което обективът на фотографа Любомир Асенов (или bubachko за потребителите на Instagram) отлично е уловил. Ето кадрите, с които ще започнем летните игри в Париж.

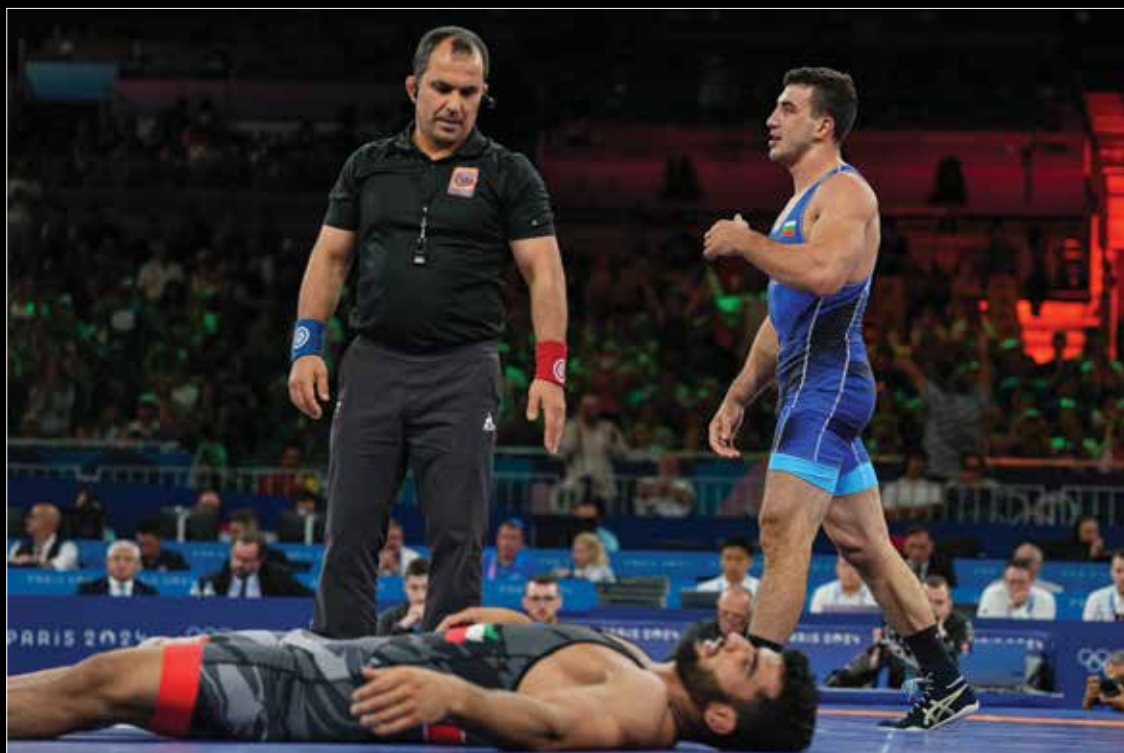
The 33rd Summer Olympics in Paris brought many records. China tied the USA in gold medal wins. Countries such as Albania, Dominica, Cape Verde and Saint Lucia got their first Olympic honours in history. Bulgaria recorded its best performance in 24 years. But that's not the point. The really important part of the already finished Olympics were the dramas, the emotions, the tears and the laughter: all that the lens of the photographer Lubomir Asenov (or bubachko for Instagram users) perfectly captured. Here are the shots with which we will remember the summer games in Paris.

Радостта на шампиона: Карлос Насар спечели олимпийско злато във вдигането на тежести по паметен начин, с нов световен рекорд
Champion's joy: Carlos Nassar wins Olympic gold in weightlifting in memorable fashion, with a new world record

Натурализираният кубинец Хавиер Ибаньес донесе на България бронзов медал в бокса
The naturalized Cuban Javier Ibáñez brought Bulgaria a bronze medal in boxing

Семен Новиков (в синьо) до победения си противник. Роденият в Украйна Новиков даде на България първо злато в борбата от 24 години насам
Semyon Novikov (in blue) next to his defeated opponent. Ukraine-born Novikov gave Bulgaria its first wrestling gold in 24 years

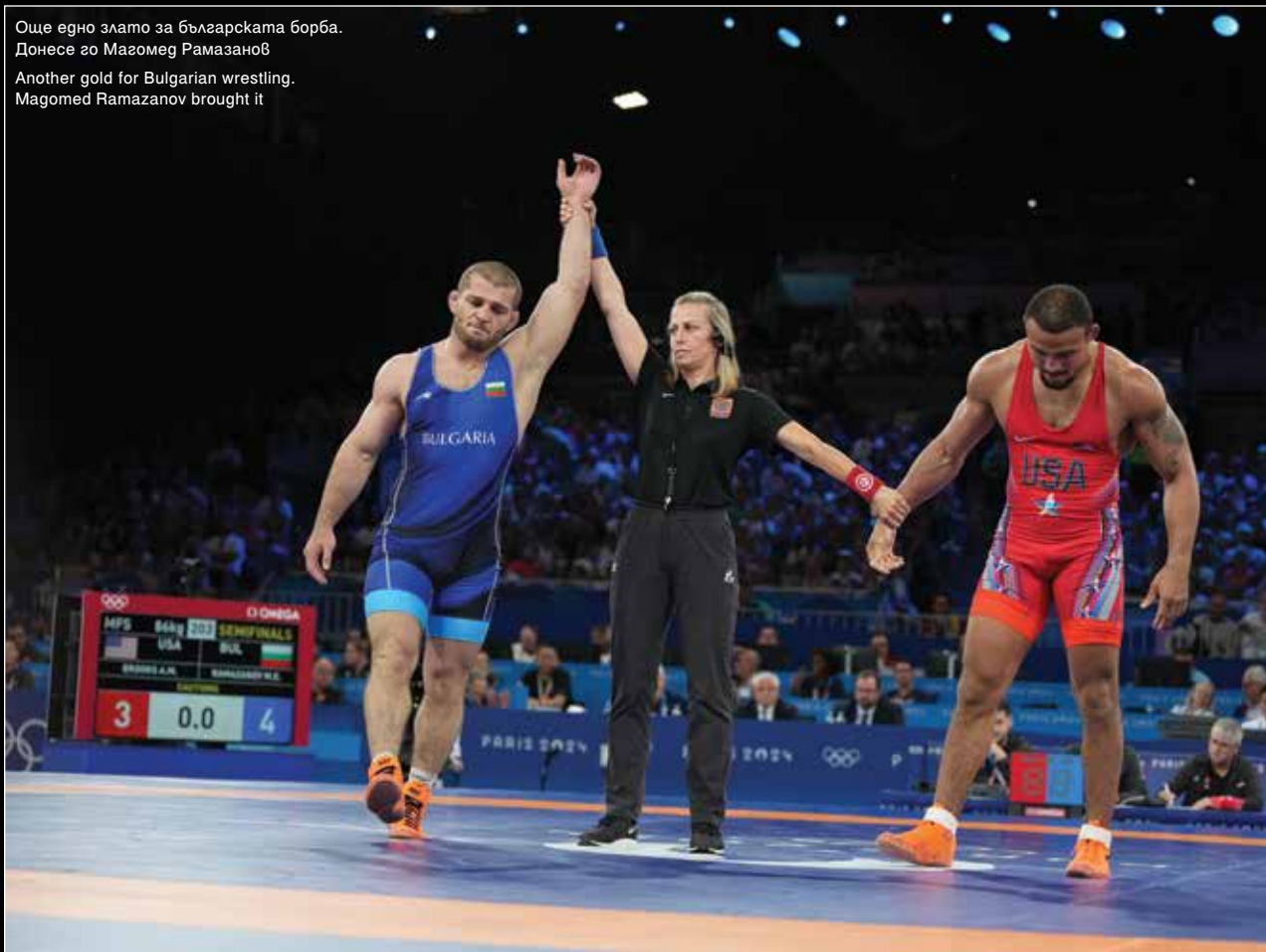
Боряна Калејн спечели сребро в художествената гимнастика - први индивидуален медал за Бугарија в този спорт от Сеул през 1988

Boryana Kalein won silver in rhythmic gymnastics - the first individual medal for Bulgaria in this sport since Seoul in 1988

Още едно злато за бугарската борба.
Донесе го Магомед Рамазанов

Another gold for Bulgarian wrestling.
Magomed Ramazanov brought it

Тук Любомир Асенов е уловил излитания от цевта куршум. За съжаление Антоанета Костадинова нямаше късмета да добави нов медал към този от Токио

Here Lyubomir Asenov caught the bullet flying out of the barrel. Unfortunately, Antoineta Kostadinova was not lucky enough to add another medal to the one from Tokyo

Злощастна грешка в съчетанието с обръчи остави българския ансамбъл по художествена гимнастика без медал. Момичетата обаче получиха най-високата оценка въобще за съчетанието с ленти и топки.

An unfortunate error in the hoop combination left the Bulgarian rhythmic gymnastics ensemble without a medal. The girls, however, received the highest score overall for the combination of ribbons and balls.

Раздуханите от медиите съмнения за половата принадлежност на двете състезателки в женския бокс предизвикаха най-шумните спорове в Париж. Тук българската Светлана Каменова показва знака на женските хромозоми след загубата си от тайванката Лин

Media-blown doubts about the gender identity of two women's boxers have caused the loudest controversy in Paris. Here, Bulgaria's Svetlana Kamelova shows the sign of the female chromosomes after her loss to Taiwan's Lin

Съвсем младата Валентина Георгиева завърши пета в състезанието на прескок. От 32 години българка не бе попадала във финалите в гимнастиката

The very young Valentina Georgieva finished fifth in the vault competition. For 32 years, a Bulgarian woman had not reached the finals in gymnastics

Българските бадминтонистки Габриела и Стефани Стоеви завършиха пети в Париж, като загубиха единствено от бъдещите шампионки и вицешампионки
 Bulgarian badminton players Gabriela and Stephanie Stoevi finished fifth in Paris, losing only to the future champions and runners-up

Удивителният Новак Джокович спечели златото в тениса - единственото отличие, което досега липсваше в колосалната му колекция
 Amazing Novak Djokovic wins tennis gold - the only accolade missing from his colossal collection

РОГЪТ НА ИЗОБИЛИЕТО

Корига, фламенко, вино и тапас, спокойни дни и безкрайни нощи - Магрид е събрал есенцията на цяла Испания, и я сервира в големи порции

Текст КАЛИН НИКОЛОВ / Фотография ISTOCK

Нашата епоха на все по-тясна специализация не прощава на никого, дори и на туристическите дестинации. В Испания например, ако искате да усетите всички автентични черти на страната, ще трябва доста да пообиколите - за коридо до Севиля и Ронда, за фламенко и сарацински блясък - до Гранада, за фюжън кухня и буен нощен живот - до Барселона, за модерно изкуство - до Билбао, за вино - до Логроньо, за истински добро мезе - чак до Сан Себастиан...

Или пък, ако нямате толкова време, можете просто да посетите Мадрид.

Испанската столица е събрала на едно място най-добрите черти на страната, и то далеч не по досадния принцип "от всичко по малко". Мадрид е град на изобилието.

ПОД И НАД ЗЕМЯТА. Напоследък все повече хора - сред тях и авторът - предпочитат спокойствието и автентичната атмосфера на по-малките градове пред шума, космополитността и неизбежната склонност на метрополиите да привличат всички човешки пороци. Но Мадрид е едно приятно изключение, поне що се отнася до шума. Испанската столица бе - и всъщност продължава да е - арена на едно от най-скъпите и забележителни градски преустройства, при което основни пътни артерии се вкарват под земята, а на мястото на някогашните загръстени булеварди се появяват пешеходни зони, паркове и дори езерца. В същото време подземните тунели направиха чудеса с трафика и днес наистина си струва да се замислите дали да се подлагате на мадридския градски транспорт (който е съвсем приличен), или направо да си вземете кола под наем - услуга, която е много популярна и приятно евтина в Испания. Изобщо мадридският опит би бил подчертано полезен за София, стига да има кой да го почерпи. Само да добавим, че лъвският паи от милиардите евро, отишли за споменатите преустройства, гоише от европейските фондове.

ФУТБОЛНИ ПОКЛОНЕНИЯ. Щом веднъж се доберете до сърцето на града, се из-

правяте пред тежък избор - какво развлечение да изберете. Възможностите са много и никога не е за изпускане.

Ако обичате киното, можете да се разходите по стъпките на известните герои на Педро Алмодовар - няколко компании предлагат специални обиколки из местата, където най-прочутият испански режисьор е снимал филмите си.

Ако се интересувате от футбол, тук е едно от светите места - "Сантяго Бернабеу", стадионът на "Реал" (Мадрид), където можете с очите си да видите Килиан Мбапе, Лука Модрич и Джуд Белингъм... Или пък, ако не ви допада надменността на "галактическият" отбор, отскачете до "Метрополитано", новия стадион на "Атлетико", където още помнят с добро Любослав Пенев. А най-добре, за да усетите неподправената атмосфера на испанския футбол, изберете скромния "Райо Вайекано" - отбор от работническо кварталче, чийто предишен президент си тръгваше порано от работа, за да изпере грехите на тринайсетте си деца. И въпреки това г-жа Тереса Риверо се справяше толкова добре, че в един момент това малко отборче бе на четвъртфинал за Купата на УЕФА. След известен престой в долните дивизии, "Райо" се върна в елита и дори стартира много силно този сезон.

Другият кандидат за ролята на малкия голям отбор в Испания е "Хетафе", тим от едноименното южно предградие на Мадрид, в което живее по-голямата част от българската колония в града (на една от указателните табели Getafe някой старателно е добавил със спрей "Шумен"). Хетафе е също работнически квартал, но в испанския смисъл на думата - симпатични четириетажни тухлени блокчета, безброй градини и улични барчета, където по-възрастните жители всяка вечер сядат да изпият чаша вино, старателно издокарани в най-хубавите си костюми.

Колкото до богаташките квартали, в Мадрид те са на север - кокетни предградия със скъпи фамилни къщи, в които животът тече с (поне привидно) ненарушимо спокойствие. ▶

18

20

► **ИЗТОЩИТЕЛНО ИЗКУСТВО.** Но ако наистина искате да се насладите на испанската столица, няма да имате време за предградия. Самото сърце на града предлага толкова много, че в един момент ще трябва безмилостно да задрасквате цели точки от предварителния си план. Освен ако нямате на разположение няколко седмици. Дори и да не сте отявлени почитатели на изкуството, да подминете Златния триъгълник - трите най-прочути музея на Мадрид - ще е културно престъпление. В знаменития "Прадо" са предимно шедьоври на испанските майстори - Гоја, Веласкес, Ел Греко; в Музея на Кралица София ще намерите "Герника" на Пикасо и някои от най-добрите неща на Салвадор Дали и Жоан Миро; в Музея Тисен е колекцията на покойния барон Тисен, в която има платна на Каналето, Рубенс, Дега, Пикасо, Шагал, Клее... Трите музея са буквално залепени един за друг на Пасео дел Арте, но може би е добра идея да ги разделите на поне две посещения - за веднъж впечатленията може да ви дойдат в повече. Съвсем наблизо е и нашумялата СаixaFoguit - една стара фабрика, превърната наскоро от швейцарците Херцог и Де Мьорон в шедьовър на модерната архитектура. Заг музеите пък е паркът Виен Retiro (на добрия отгъх) - прелестна градина във френски стил от XVII век с ефектна растителност и прекрасни алеи.

DOLCE VITA ПО ИСПАНСКИ. След толкова храна за гушата не е зле да обърнете малко внимание и на тялото. Мадрид с право

се слави като една от световните кулинарни столици - акцентираща не толкова върху новаторството и експерименталната кухня като Лондон и Токио, колкото върху традициите и изпитаните ястия. Големият плюс тук е, че заведенията никога не са само за туристи. В места като Ронда, Севиля и дори Барселона има класически капани, където никои уважаващ себе си местен не би седнал и където качеството на храната е обратнопропорционално на големината на окачените британски, американски и шведски знамена. В Мадрид подобна сегрегация не съществува. Което впрочем се отразява приятно и на цените - в безбройните симпатични ресторантчета от среден клас спокойно можете да хапнете и да пинете бутилка чудесно вино за не повече от 25-30 евро. Между другото по силата на един любопитен закон дори най-изисканите ресторанти са длъжни да предлагат обедно меню през работната седмица - три ястия на гостъпна цена. Това е отличен шанс да се докоснете до висшата кулинария, без да инвестирате прекалено много. В Мадрид времето тече по средиземноморски бавно и никои не би бързал до степен да не отдели гостатъчно внимание на обяда си. Ако все пак ви се наложи, можете да хапнете нещо на крак, примерно традиционния сандвич с пържени калмари (bocadillo de calamares). Недалеч от централния площад Пласа Майор се намира пазарът Сан Мигел, посветен предимно на деликатесите и добрите напитки. Непременно се отбийте, за да пинете чаша

пенливо вино с няколко пресни стриги.

МАДРИДСКИ НОЩИ. Привечер е добра идея да заложите на някои от безбройните вино барове. За разлика от някои разглезени от пороя туристи градчета, тук най-често ще ви сервират тапас (тоест мезето) като комплимент към пиетието - независимо дали ще е нещо завързано, резен хамон, тоест пушен бут, парче тортииа (картофен омлет), или просто няколко зелени маслини. Ако се колебаете какво да поръчате, смело попитайте на съседните маси - мадридчани по правило са сърдечни и общителни хора. Само имайте предвид, че английският език не е неописуемо популярен.

После вече идва време за нощния живот. Голяма част от него е съсредоточена в стария квартал Ла Латина - тесни улички и високи къщи, повечето от които са превърнати в барове и клубове. Популярни места в Мадрид са José Alfredo, барът на някогашен бордей, а също и класическият Chicote, където, поне според легендата, някога пиели заедно Франк Синатра и Ава Гарднър. Дълги години много модно място бе Demodé, но напоследък дискотеката оправда името си и в момента е затворена. Голяма атракция напоследък е седеметажният клуб Kapital. Тук нощният живот е наистина нощен - клубовете рядко затварят преди изгрев слънце. Но може би е добре да не оставяте да проверите лично - в края на краищата ви очаква новият ден. А в Мадрид има още толкова много за виждане и опитване. ■

ВРЕМЕ ЗА СМЕСТА

Всеки ще ви каже, че е лудост да отидете в Мадрид точно в разгара на лятото. Но много често нещата, които "всеки знае", не са съвсем верни. Първо, не забравяйте, че самият начин на живот в Испания е съобразен с климата и ако го следвате – тоест вършите повечето неща сутрин и вечер – няма да имате никакви проблеми. И второ, през август Мадрид е спокоен - с почти ежедневни улчни фестивали, с достатъчно места в хотелите и без колосални опашки в музеите. Затова смело се присмейте на общоприетата "мърдрост". И позволете да ви покажем испанската столица в най-добрата ѝ светлина.

БЪЛГАРИЯ ЕР каца на летище Баракс, на около 12 км от центъра. Можете да го стигнете с такси (фиксирана цена от 30 евро), с метро (5 евро) или влак (от Терминал 4 до гарите Atocha или Chamartin). Има и 24-часови автобусни линии (5 евро).

ИНТЕРЕСНИ АДРЕСИ

Plaza Mayor

Създаден през XVII век, Главният площад на града е жив свидетел за онази златна епоха, в която Испания е владеела почти половината свят. Съседният Plaza de la Rája е идеално място да изпие едно кафе.

Museo del Prado

Един от най-забележителните музеи в целия

свят, с изумителна колекция, простираща се от Рафаел, Тициан и Ел Греко до секващите гръх "черни картини" на Гойя (вход – 15 евро, след 6 часа следобед можете да видите постоянната експозиция безплатно).

Paseo del Prado

Reina Sofia Museum

Тук акцентът е повече върху модерното изкуство. Главната атракция несъмнено е "Герника" на Пикасо, но не пропускайте също богатите колекции на Дали и Миро (вход – 12 евро).

Calle Santa Isabel 52

Thyssen-Bornemisza Museum

Музеят излага фантастичната колекция на едноименното аристократично семейство, който включва шедеври от Тициан и Дюрер до Дега и Кандински (вход – 13 евро, в понеделниците е безплатно).

Paseo del Prado 8

Caixa Forum

Частен музей за съвременно изкуство, прочут най-вече с "Висящата градина" на Патрик Блан, която украсява едната му фасада.

Paseo de Prado, 36

Mercado de San Miguel

Закрит пазар, построен през 1913, където можете да си купите (или просто да опитате) всеки деликатес, който се произвежда в Испания.

Plaza de San Miguel

Buen Retiro Park

Паркът "Добра почивка" (Buen Retiro) е една от

най-приятните части на Мадрид – обширни и много красиви алеи, езеро с лодки и около гузни приятни кафета. Отворен е до полунощ.
Plaza de la Independencia

Palacio Real

Домът на испанското кралско семейство също напомня на музей с богатата си колекция от картини и скулптури (вход – 10 евро).
Calle Bailen

Plaza de Cibeles

Тук е Фонтанът на Кибела (посветен на малоазиатската богиня на плодородието) – един от символите на Мадрид.

От юг площадът е затворен от Palacio de Cibeles с фантастичната му фасада.

Templo de Debod

Този дребен египетски храм, на възраст над две хилядолетия, е дарен на Испания заради помощта, която испански археолози оказват при спасяването на прочутите гробници Абу Симбел от наводняване.

Чудесно място да посрещнете залеза и да си направите снимки за спомен. Отворен е от 10:00 до 14:00 и от 18:00 до 20:00 часа.

Paseo del Pintor Rosales 2

Santiago Bernabeu Stadium

В странната религия, наречена футбол, това е еквивалентът на катедралата "Свети Петър". В музея на стадиона можете да видите всички трофеи на "Реал", включително рекордните 15 Купи на европейските шампиони (билетът за тура струва 35 евро, три пъти повече от билета за "Прадо". Но все някой трябва да плаща заплатата на Мбапе).
Avenida de Concha Espina 1

Virgen de La Paloma

Най-автентичният и най-големият фестивал в Мадрид се провежда от 14 до 17 август в квартала Ла Латина, с главна точка на Plaza de la Rája. По Carrera de San Francisco са навилоните с деликатеси.

San Lorenzo El Escorial

Наполовина дворец, наполовина манастир, Ел Ескориал е впечатляващ паметник на богатството и величието на Испания през XV век. На около час път с автобус или влак.

Calle de Preciados (24) е улицата за мода и маркови стоки. По Calle Toledo (25), южно от Plaza Mayor) ще откриете малки магазинчета за еснадри и други традиционни испански занаятчийски стоки. На хълма Ribera de Curtidores (26) всяка неделя се провежда битпазар.

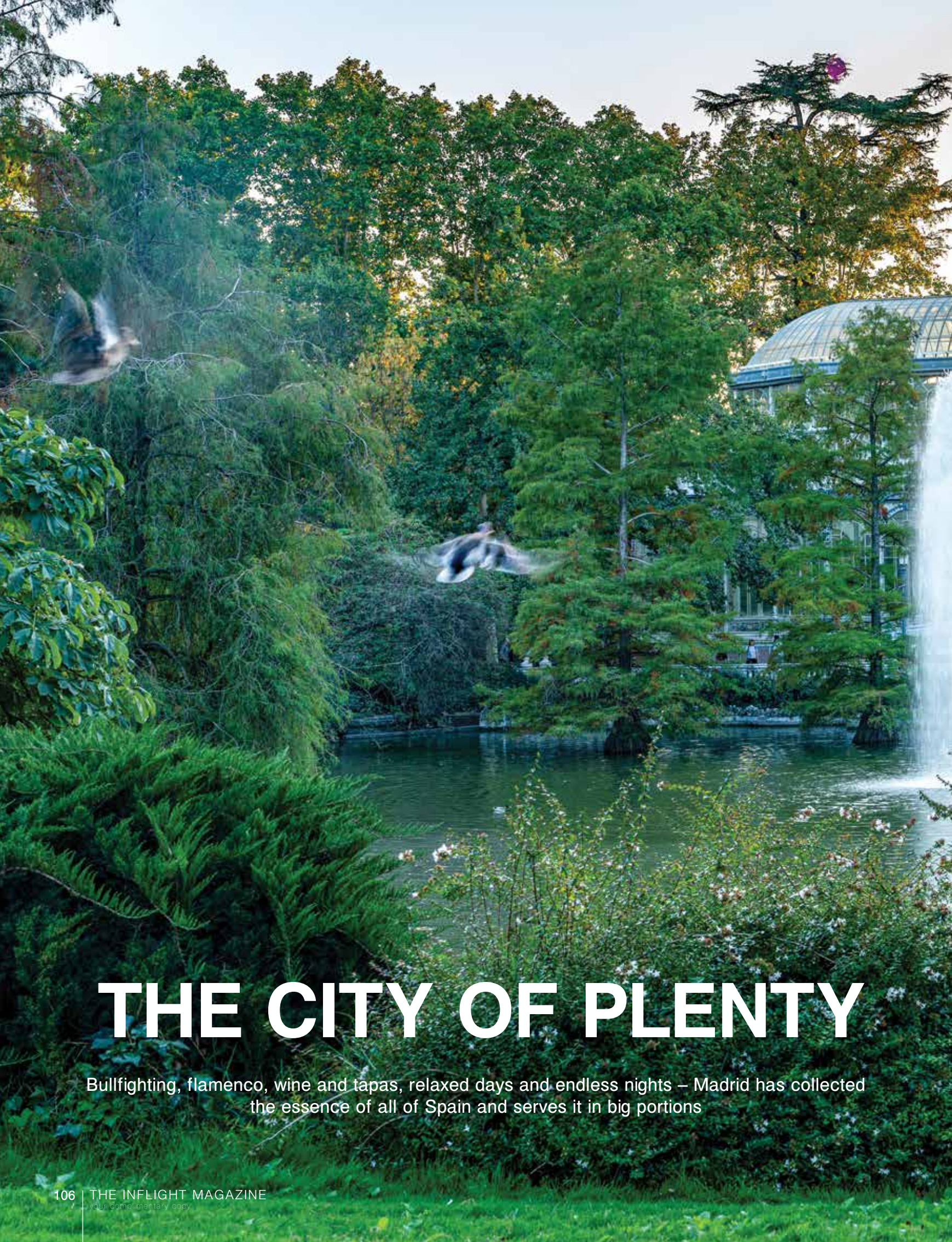
ОТСКОЧЕТЕ ДО ТОЛЕДО

HOP OFF TO TOLEDO

Един от най-живописните средновековни градове на Испания, обезсмъртен от прочутия пейзаж на Ел Греко, се намира на около 70 км от Мадрид. Най-лесно ще стигнете с влак от гара Atocha (30 минути). Можете да си купите ножове от знаменитата толедска стомана - на цена като за туристи, разбира се.

One of the most picturesque medieval cities of Spain, immortalized by the famous landscape of El Greco, is located about 70 km from Madrid. The easiest way to get there is by train from Atocha station (30 minutes). You can buy knives made of the famous Toledo steel - at a tourist price, of course.

THE CITY OF PLENTY

Bullfighting, flamenco, wine and tapas, relaxed days and endless nights – Madrid has collected the essence of all of Spain and serves it in big portions

BY KALIN NIKOLOV / PHOTOGRAPHY ISTOCK

Our era of ever-greater specialization has not passed anyone by, not even tourist destinations. For example, in Spain, if you want to sense the authentic features of the country, you will have to travel quite a bit: for bullfighting – to Seville and Ronda, for flamenco and Moorish glamour – to Granada, for fusion cuisine and elegant nightlife – to Barcelona, for modern art – to Bilbao, for wine – to Logroño, and for really good appetizers – all the way to San Sebastian...

Yet, if you do not have the necessary time, you can just visit Madrid. The Spanish capital has collected everything the country has to offer in one place and it is far beyond the boring 'a-little-piece-of-everything' principle. Madrid is a city of abundance.

BELOW AND ABOVE GROUND. Recently more and more people – including this author – prefer the relaxation and authentic atmosphere of smaller towns to the noise, cosmopolitan spirit and inevitable tendency of the metropolis to attract all human vices. Yet, Madrid is one pleasant exception, at least when it comes to noise. The Spanish capital was – and actually still is – the arena for one of the most expensive and remarkable city reorganizations, where the main road arteries are moved underground and passenger's zones, parks and even lakes appear in place of the former jammed boulevards. At the same time, the underground tunnels do miracles for traffic and, nowadays, it is really worth thinking whether you should opt for Madrid's public transport (which is rather decent) or if you should rent a car – a service that is quite popular and pleasantly affordable in Spain. As a whole, Madrid's experience could obviously be helpful for Sofia, but there would have to be someone to make use of that experience. As an aside, the lion's share of the billions of euros that went into the aforementioned reorganization, came from EU funds.

FOOTBALL GENERATION. Once you have reached the heart of the city, you will face a hard choice – what type of entertainment to choose. There are many possibilities and none are to be missed.

If you like the cinema, you could go for a walk in the steps of the famous characters of Pedro Almodóvar; several companies offer special tours of the places where the most famous Spanish director shot his films. ▶

► If you are interested in football/soccer, one of the sports holy places, Real's Santiago Bernabéu stadium, is found here. You can watch Mbappe, Modric and Bellingham live. Or if you do not like the snobbishness of the "galactic team," visit Athletic's new Metropolitano stadium, where they still have fond memories of Lyuboslav Penev. In order to feel the authentic atmosphere of Spanish football, it would be better to choose the humble Rayo Vallecano – a team from a working class neighbourhoods, whose previous president used to leave work early, in order to wash the clothes of her thirteen children. Yet, Mrs. Teresa Rivero must have managed quite well, for at one point this little team was in the UEFA Cup quarterfinals. Another candidate for the role of Spain's small big team is Getafe, coming from the southern suburb of Madrid of the same name, where the larger part of the Bulgarian colony in the city lives (on one of the signs pointing to Getafe somebody has diligently sprayed the word "Shumen"). Getafe is also a working class area, but in the Spanish sense of the word – four-floor blocks of brick flats, innumerable gardens and street bars, where elderly citizens can be seen every evening having a glass of wine, dressed meticulously in their best suits.

As far as the areas of the well-to-do are concerned, you can find them in the northern part of Madrid – coquettish suburbs with expensive family houses, where life goes on (at least on the surface) in peaceful tranquillity.

EXHAUSTING ART. If you really want to enjoy the Spanish capital, you will not have much time for the outskirts. The very heart of the city offers so much that, at one point, you will discover you must mercilessly cross off whole points from your preliminary list. That is, of course, if you do not have several weeks available.

Even if you are not a keen fan of art, it would be a cultural crime to miss the Golden Triangle of Art – the three most famous museums in Madrid. The famous Prado has mainly masterpieces by the Spanish masters – Goya, Velasquez, and El Greco. In Reina Sofia's galleries you will find "Guernica" by Picasso and some of the best works of Salvador Dalí and Joan Miró. The Thyssen Museum hosts the collection of the late Baron Thyssen, and you can find there works of Canaletto, Rubens, Degas, Chagall, and Kleé. The three museums are literally glued to each other on Paseo del Arte, but maybe it is a good idea to split them into at least two visits – the various strong impressions might be too much at one time. The famous CaixaForum is also nearby – an old factory that was recently turned into a masterpiece of modern architecture by the Swiss architects Herzog and de Meuron. The Park of Buen Retiro (good rest) is behind the museums; it is a wonderful garden in 16th Century French style, with impressive greenery and lovely alleys.

DOLCE VITA SPANISH-STYLE. After so much food for the soul, it would not be a sin to pay some attention to the body. Madrid rightfully has the reputation of one of the world's culinary capitals – focusing not so much on innovation and experimentalist cuisine (like London and Tokyo), but on tradition and time-tested dishes.

The big plus here is that the restaurants are never aimed solely at the tourists. In places like Ronda, Seville and even Barcelona there are classic traps, where no self-respecting local would sit and where the quality of the food is inversely proportionate to the size of the British, American and Swedish flags hanging outside. Such segregation does not exist in Madrid, which, by the way, affects the prices positively – in the innumerable pleasant, average class restaurants you could easily eat and finish off a bottle of great wine for no more than 25-30 euros. By the way, on the basis of some weird law, even the most stylish restaurants are obliged to offer a three-course lunch menu during the working week – three dishes at an affordable price. This is an excellent way of trying top cuisine, without investing too much.

In Madrid time passes slowly, in the Mediterranean way, and nobody hurries so much that they cannot pay the necessary attention to their lunch. Yet, if you need to rush after all, you can have a takeaway sandwich – for example, the traditional sandwich with fried calamari (bocadillo de calamares). Not far away from the central Plaza de Mayor square you can find the Market of San Miguel, which is

mainly devoted to delicacies and good drinks. You should definitely stop by to have a glass of fizzy wine with some fresh oysters.

MADRID NIGHTS. At dusk, it is a good idea to visit one of the innumerable wine bars. Unlike some towns, spoiled by the flow of tourists, here they will most often serve you tapas (appetizers) as a compliment to your drink – it does not matter whether it is something complicated, a slice of jamón (that is, dry-cured pork ham), a piece of tortilla (potato omelette), or just a handful of green olives. If you are not sure what to order, be brave and ask the people at the tables around you – as a rule, the people of Madrid are warm and communicative. Just bear in mind that English is not particularly popular here. Then comes the time for night life.

The majority is concentrated in the old quarter of La Latina – narrow streets and tall houses, most of which have been turned into bars and clubs. Popular places in Madrid are José Alfredo, the bar of a former brothel owner, as well as the classic Chicote, where, at least according to legend, Frank Sinatra and Ava Gardner used to drink together. Demodé used to be very modern, contradicting its own name, but is nowadays closed. The seven-floor high Kapital night club is still a big attraction though. Night life is truly night life here – clubs rarely close before sunrise. Yet, maybe it is not a good idea for you to stay up to see for yourself – after all, there is a new day dawning and Madrid has many more things to see and try. ■

SIESTA TIME

Everyone will tell you that it's crazy to go to Madrid right in the middle of summer. But very often the things that "everyone knows" are not quite true. First of all, remember that the way of life in Spain itself is adapted to the climate, and if you follow it - that is, do most things in the morning and at night - you will not have any problems. And secondly, in August Madrid is calm - with almost daily street festivals, with enough places in the hotels and no colossal queues in the museums. So feel free to laugh at the conventional "wisdom". And let us show you the Spanish capital in its best light.

BULGARIA AIR lands at Barajas Airport, about 12 km from the centre. You can reach it by taxi (fixed price of 30 euros), by metro (5 euros) or by train (from Terminal 4 to Atocha or Chamartin stations). There are also 24-hour bus lines (€5).

INTERESTING ADDRESSES

Plaza Mayor

Created in the 17th century, the Main Square of the city is a living witness to that golden age in which Spain ruled almost half the world. The neighbouring Plaza de la Paja is an ideal place to have a coffee.

Museo del Prado

One of the most remarkable museums in the entire world, with an astonishing collection ranging from Raphael, Titian and El Greco to Goya's breathtaking "black paintings" (entrance - 15 euros, after 6 pm you can see the permanent exhibition for free).
Paseo del Prado

Reina Sofia Museum

Here the emphasis is more on modern art. The main attraction is undoubtedly Picasso's Guernica, but don't miss the rich collections of Dali and Miro (entrance - 12 euros).
Calle Santa Isabel 52

Thyssen-Bornemisza Museum

The museum exhibits the fantastic collection of the eponymous aristocratic family, which includes masterpieces from Titian and Dürer to Degas and Kandinsky (admission - 13 euros, free on Mondays).
Paseo del Prado 8

Caixa Forum

A private contemporary art museum, most famous for Patrick Blanc's "Hanging Garden" which adorns one of its facades.
Paseo de Prado, 36

Mercado de San Miguel

An indoor market built in 1913 where you can buy

(or just try) every delicacy that is produced in Spain.

Plaza de San Miguel

Buen Retiro Park

The Park "Good Rest" (Buen Retiro) is one of the most pleasant parts of Madrid - extensive and very beautiful avenues, a lake with boats and about a dozen pleasant cafes. It's open until midnight.

Plaza de la Independencia

Palacio Real

The home of the Spanish royal family also resembles a museum with its rich collection of paintings and sculptures (entrance - 10 euros).
Calle Bailen

Plaza de Cibeles

Here is the Cybele Fountain (dedicated to the Asia Minor goddess of fertility) - one of the symbols of Madrid. From the south, the square is closed by the Palacio de Cibeles with its fantastic facade.

Templo de Debod

This ancient Egyptian temple, over two millennia old, was donated to Spain for the help Spanish archaeologists provided in saving the famous Abu Simbel tombs from flooding. A great place to welcome the sunset and take photos as a memory. It is open from 10:00 to 14:00 and from 18:00 to 20:00.

Paseo del Pintor Rosales 2

Santiago Bernabeu Stadium

In the strange religion called football, it is the equivalent of St. Peter's Cathedral. In the stadium museum, you can see all of Real's trophies, including a record 15 European Champions Cups (a tour ticket costs €35, three times more than a Prado ticket. But someone has to pay Mbappe's salary).

Avenida de Concha Espina 1

Virgen de La Paloma

Madrid's most authentic and largest festival takes place from August 14 to 17 in the La Latina neighbourhood, with the Plaza de la Paja as its focal point. Along Carrera de San Francisco are the delicatessen kiosks.

San Lorenzo El Escorial

Half palace, half monastery, El Escorial is an impressive monument to the wealth and grandeur of fifteenth-century Spain. About an hour away by bus or train.

Calle de Preciados (24) is the street for fashion and branded goods. Along Calle Toledo (25), south of Plaza Mayor) you'll find small shops selling espadrilles and other traditional Spanish handicrafts. A flea market is held every Sunday on the Ribera de Curtidores hill (26).

НОВИ КРИЛЕ, НОВИ ПРИКЛЮЧЕНИЯ

Полет от ново поколение с Airbus A220

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

www.air.bg

180 DEGREES

Kabakum | Varna | Bulgaria

Luxury Seaside Properties for Sale

Learn more +359 888 323 432

www.my-home.bg

**ASTOR GARDEN
HOTEL**

Sts. Constantine and Helena Resort

www.astorgardenhotel.com

**ASTOR GARDEN
HOTEL**

Sts. Constantine and Helena Resort

www.villachinka.com

ensana
AQUAHOUSE HOTEL

ensanahotels.com

AZALIA
HOTEL BALNEO & SPA

www.azaliahotel.com

**HOTEL
PRIMORSKI**

www.hotelprimorski.com

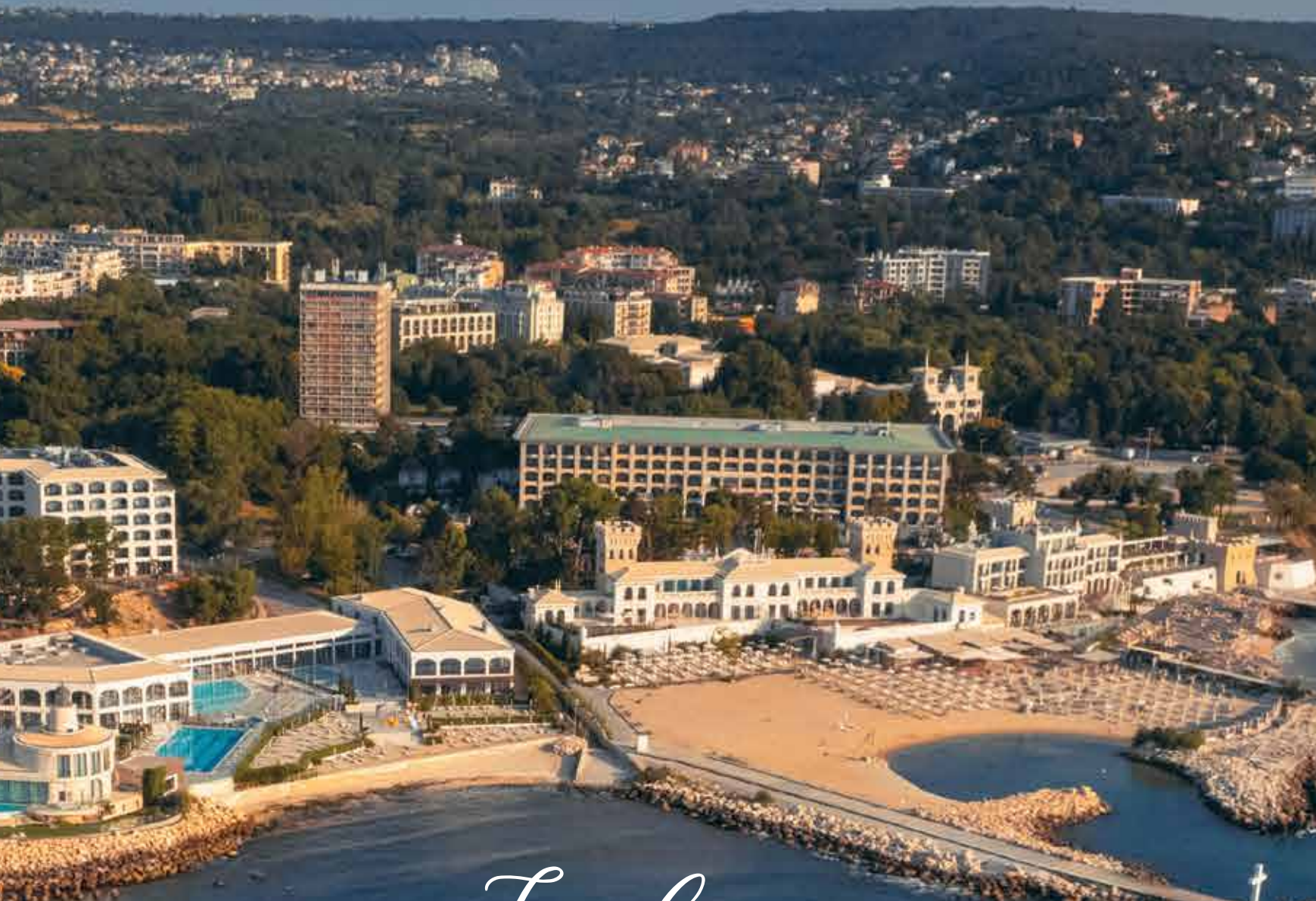
THERMAL & BEACH

www.aquahouse.bg

SEA. SPA. CULINARY
DESTINATION.

Find us

www.visitstconstantine.bg

Sts. Constantine and Helena Resort | Varna | Bulgaria | 0700 70 799

ВКУСЪТ НА РЕАБИЛИТАЦИЯТА

Дълго презирана и пренебрегвана, днес гръцката рецина отново излиза на мода

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография iSTOCK, АРХИВ

Първият сблъсък с тази напитка рядко остава приятни спомени. Неочакваният и госта силен привкус - на някои хора им напомня на терпентин и даже на мухъл - не е от нещата, които се харесват бързо. Но ако упорствате и дадете на рецината втори шанс, има голяма вероятност това да се окаже "началото на едно красиво приятелство", както казваше героят на Хъмфри Богарт в "Казабланка". И то ще съвпадне отлично с момента, в който това ароматизирано вино, дълги години отхвърляно като "питието на дяволците", отново излиза на мода.

РЕЦИНАТА Е ЕДНО ОТ НАЙ-ДРЕВНИТЕ ВИНА, оцелели до наши дни. Съществувало е още преди Христа, родено първоначално от суровата необходимост. Преди откриването на стъклени бутилки виното се държало в керамични амфори, трудни за запечатване. В резултат вътре често прониквал въздух и виното се окислявало. Затова някой неизвестен гений измислил амфорите да се запечатват със смола от разпространения из цялото Средиземноморие аленски бор (*Pinus halepensis*).

През I век след Христа римският писател Луций Юний Модерат Колумела описал в детайли процеса по използване на смолата - но препоръчал горещо най-добрите вина да не се подлагат на него. Причината е ясна: смолата придавала на виното специфичния си аромат. Но пък го опазвала от развала. А после, след като римляните въвели по-модерните бъчви и нуждата от смолата изчезнала, се оказало, че много хора са обикнали вкуса и не искат да се разделят с него. Сред почитателите бил и Плиний Стари, който отбелязал в своята *Naturalis Historia*, че смолата от планинските райони има по-добър аромат в сравнение с онази в низините.

РАЗБИРА СЕ, РЕЦИНАТА СИ ИМАЛА И СЪЩО ТОЛКОВА ЗАКЛЕТИ ВРАГОВЕ. Франкският епископ Лиутпранд, изпратен като дипломат на Свещената римска империя в Константинопол през X век, се обидил до гъното на душата си, че му дават да яде агнешко, пълнено с лук, и да пие вино със смола в него. Епископът даже се

оплакал, че българските пратеници в двора на императора получавали повече внимание от него, на което ромейските му домакини отвърнали, че това си е в реда на нещата и в Константинопол българите имат предимство пред франките.

КОЛКОТО И ПАРАДОКСАЛНО ДА Е, РЕЦИНАТА, успешно оцеляла при всевъзможни завоеватели и при неособено толерантната към алкохола Османска империя, накрая едва не загива при досега на Гърция със западната цивилизация. След освобождението в Гърция се случва същото, което и в България по-късно: започва да се оформя един проевропейски елит, който гледа с презрение на местните традиции, напитки и храни. Новоизпечените винени сноби бърчат нос при вида на "плебейското" местно вино. Има и друг проблем: силният аромат на смолата е способен да прикрие дори сериозни недостатъци на виното. Много производители се изкушават да го ползват, за да спасяват опропаствени реколти - горедолу по начина, по който у нас белият пелин (*Artemisia absinthium*) често се използва, за да замаскира най-лошите вина на пазара. Комбинацията от тези два фактора за десетилетия тласка рецината към гъното на социалната йерархия: евтина напитка, сервирана най-вече в най-простоватите таверни и предпочитана от възрастните хора - често разрежена с кока-кола или фанта.

Но през 90-те години на XX век в Гърция започва да се възражда интересът към традиционните вина и към местните сортове. Вносни сортове като каберне совиньон и мерло, завладели цяла Европа - благодарение и на силното френско влияние при оформя-

нето на Общата селскостопанска политика на ЕС и програмите за субсидиране - започват да отстъпват на загеден план. Възкресяват се хилядолетни гръцки сортове. Дори такива, които са смятани за изчезнали (впрочем нещо подобно се наблюдава днес и в българското винарство - след залитането към мерло, сира, малбек и совиньон блан, днес все по-голям интерес предизвикват сортове като мавруд, димият, рубин).

НАКРАЯ ТОВА ГРЪЦКО "ВИНЕНО ВЪЗРАЖДАНЕ" стига и до рецината. Доскоро евтина напитка за простоложието, днес тя се произвежда в някои от най-реномираните винарни на Гърция. Традиционно използваният за нея сорт саватиано - богат откъм добуви, но беден на аромати - постепенно се облагородява с асиритико и родитис, или изцяло се замества от тях. Gaia, винарна от Пелопонес, прави рецина от виреещия по планините сорт родитис. На остров Лемнос използват александрийски мускат. Другите добавят смолата и към розе от сорта ксиномавро.

Освен че освежава в горещините, гъхът на смола прави рецината много подходяща за богатата на вкусове гръцка кухня. Нормални бели вина биха се загубили при изобилието от чесън, лимон, риган и други подправки. Но рецината удържа фронта с чест и чудесно подчертава тези вкусове. Върви добре дори с агнешко.

ТРЯБВА ДА ИМАТЕ ПРЕДВИД САМО ДВА ДЕЛИКАТНИ МОМЕНТА. Първият е, че рецината непременно трябва да се пие студена - идеалната температура е около 10 градуса. Ако се затопли, ароматът се променя и става откровено неприятен. В този смисъл традиционните ниски чашки, които ще ви дават с бутилката Malamatina в някоя крайбрежна таверна, не са особено подходящи - в тях напитката твърде бързо се затопля от топлината на ръката ви. Чаша със столче е по-подходяща. Втората специфика е, че рецината, подобно на португалското *vinho verde*, не старее добре. Не я оставяйте да отлежава твърде дълго. Впрочем това добре подхожда на гръцкия мироглед като цяло: не отлагайте за утре удоволствието, което можете да изпитате днес. ■

THE TASTE OF REHABILITATION

Long despised and neglected, today Greek retsina is once again in fashion

By KONSTANTIN TOMOV / Photography iSTOCK

One's first encounter with this drink rarely leaves one with pleasant memories. The unexpected and rather pungent taste – some people are reminded of turpentine and even mould – is not something people take an instant liking to. However, if you push through and give retsina a second chance, it is likely to be “the beginning of a beautiful friendship”, as Humphrey Bogart said in *Casablanca*.

And this would be just in time for the fragrant wine's return to popularity, after many years of rejection as “an old folks' drink”.

RETSINA IS ONE OF THE MOST ANCIENT WINES that have lived to see modern times. Born out of brute necessity, its existence preceded even Christ himself. Before the invention of glass bottles, wine was kept in ceramic amphoras which were difficult to seal. As a result, air would often get inside and the wine would oxidize. So some unknown genius decided that the vessels should be sealed with resin taken from the Aleppo pine, which was ubiquitous across the Mediterranean region (*Pinus halepensis*).

During the first century A.D., the Roman writer Lucius Junius Moderatus Columella described in detail the process of using the resin, but he highly recommended that the best wines are not put through it. The reason was clear: the resin lent its specific fragrance to the wine. On the other hand,

it did protect it from spoilage. Later, after the Romans introduced the more modern wood barrels and resin was no longer needed, it turned out that many people had grown to love the taste and would not part with it. One of its fans was Pliny the Elder, who remarks in his *Naturalis Historia* that mountain resin actually has a better aroma than that found in the flatlands.

NATURALLY, RETSINA HAD ALSO MADE MANY SWORN ENEMIES. The French bishop Liutprand, who was sent as a diplomat from the Holy Roman Empire to Constantinople in the 9th century, was horribly insulted by being served onion-stuffed lamb and resinated wine. The bishop even complained that the Bulgarian dignitaries in the court of the Emperor were receiving more attention than he was, to which his Romaic hosts responded that this was all within reason and that in Constantinople, Bulgarians had precedence over Franks.

IRONICALLY, RETSINA HAS SUCCESSFULLY LIVED THROUGH all kinds of conquerors, as well as the alcohol-intolerant Ottoman Empire, finally nearly dying out when Greece came into contact with western civilisation. After the Greek liberation, the same happened as in Bulgaria a while later: a pro-European elite began forming that had contempt for local traditions, beverages and food. The newly qualified wine snobs would wrinkle their nose at the sight of the “plebeian” local

wine. But there is another problem: the strong fragrance of the resin is capable of concealing even substantial faults in the wine. Many producers are tempted to use it in order to save failed crops – more or less in the same manner as white wormwood wine (*Artemisia absinthium*) is frequently used to mask lesser-quality wines on the market. The combination of these two factors have been pushing retsina to the bottom of the social hierarchy for decades: a cheap beverage served mostly in simpleton taverns and preferred by the elderly, which in addition is often mixed with Coca Cola or Fanta.

But during the 1990s, interest for traditional wines and local varieties began growing in Greece. Imported varieties such as Cabernet Sauvignon and Merlot which had taken over all of Europe due to the strong French influence in the formation of the EU's common agricultural policy and the subsidy programmes, began taking a back seat. Thousand-year-old Greek varieties went through a Renaissance. Even varieties that were once considered extinct (we are seeing something similar in Bulgarian winemaking where after an infatuation with Merlot, Syrah, Malbec and Sauvignon Blanc, today we are seeing interest shift towards grapes such as Mavrud, Dimyat and Rubin).

FINALLY, THIS WINE RENAISSANCE SPREAD TO THE RETSINA. What was until recently a cheap beverage for the masses is now produced in some of the most renowned wineries in Greece. The traditionally used variety Savatiano, which is rich in yield, but poor in fragrance, is gradually improved by adding Assyrtiko and Rhoditis or completely replaced by them. Gaia, a winery on the Peloponnese peninsula, is making retsina from the Rhoditis variety found in the mountains. The Lemnos island uses the Alexandrian muscato variety. Other places add resin to rosés from the Xinamavro variety.

Apart from being very refreshing in the summer heat, the aroma of resin makes this beverage very suitable for the flavourful Greek cuisine. Traditional wines would be lost in the abundance of garlic, lemon, oregano and other spices. But retsina holds the fort beautifully and does wonders to accentuate these flavours. It even goes with lamb. There are two things you should be rather cautious of, however. First, retsina must always be consumed at low temperatures, ideally around 10 degrees. If it becomes warm, the taste changes and becomes distinctly unpleasant. This means the traditional short glasses you would be served with a bottle of Malamatina in some tavern on the coast would not do the trick – the beverage would quickly take in the heat from your hand. Stemware would be more appropriate.

Secondly, much like the Portuguese vinho verde, retsina does not age particularly well. So do not let it sit for too long. Actually, this is very appropriate considering the Greek perspective as a whole: do not put off pleasure you can experience today for tomorrow. ■

POSOKA.COM

Португалия

Знаеш ли, че
най-старата
книжарница в света
се намира
в Лисабон?
Виж Португалия
през нови очи.

Резервирай
своето
вълнуващо
пътуване на
www.posoka.com
или се свържи с нас
на **0700 17 107**

ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Всички пътници на „България Еър“ имат право на превоз на безплатен ръчен багаж 10 кг + дамска чанта/лаптоп в салона, а в зависимост от избраната класа и тарифа и на регистриран багаж (в багажника на самолета). Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на „България Еър“ които трябва да имате предвид. Авиокомпания „България Еър“ спазва системата PIECE CONCEPT, базирана на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage 10 kg + personal item/laptop, as well depending on the chosen class of service and fare to a checked baggage (in the luggage compartment of the airplane). Baggage transportation on regular flights is based on some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider. Bulgaria Air baggage policy complies with the **PIECE CONCEPT** system based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

ПРЕВОЗ НА БЕЗПЛАТЕН БАГАЖ В ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Всички пътници на България Еър имат право на превоз на безплатен ръчен багаж в салона и регистриран багаж /в багажника на самолета/, в зависимост от избраната тарифа. Безплатните норми за брой и тегло на багажа могат да бъдат различни, в зависимост от класата на пътуване /бизнес или икономична/, както и от тарифата, по която е издаден билетът. Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на България Еър, които трябва да имате предвид.

ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИ, ИЗПЪЛНЯВАНИ ОТ БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Авиокомпания България Еър въвежда по линиите си правила за превоз на багаж за билети, издадени след 2 май 2011г. Системата PIECE CONCEPT е базирана на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

ТАРИФИ БЕЗ РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен само ръчен багаж, има право да превози в кабината на самолета безплатен багаж, както следва:

Класа на обслужване – икономична класа

Набор на безплатен багаж - 1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 дамска чанта/лаптоп.

*Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/. При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.

ТАКСИ ЗА БАГАЖ

Първи брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*:

Такса 30 EUR – Тел Авив (30 USD), Лондон (30 GBP), Магруд, Малага, Палма де Майорка, Барселона, Лисабон, Амстердам, Брюксел, Париж (Шарл дьо Гол), Москва (Шерметиево)

Такса 20 EUR – Франкфурт, Берлин, Цюрих (20 CHF), Прага, Виена, Рим-Фiumicino, Милано, Ларнака, Родос, Хераклион, Корфу, Атина

Такса 15 EUR – Варна, Бургас

> В случай на по-тежък, по-обемнен или допълнителен чекиран багаж се прилагат стандартните условия на България Еър.

> Регистриран багаж може да бъде закупен преди полет на летище или чрез издателя на билета.

> Сумата, доплатена за регистриран багаж за билети, издадени по тарифа без регистриран багаж, не подлежи на възстановяване.

> Притежанието на карти CCB Club, карта Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен чекиран багаж по тарифа без багаж.

*Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/.

При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.

ТАРИФИ С РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен регистриран багаж, има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж, както следва:

ПО МЕЖДУНАРОДНИ И ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

КЛАСА НА ОБСЛУЖВАНЕ – БИЗНЕС КЛАСА

Норма на безплатен багаж - 2 броя ръчен багаж с общо тегло до 15 кг. (размери 55x40x23см Всеки) и 1 дамска чанта/лаптоп, 2 броя регистриран багаж, до 32кг и до 158 см* Всеки

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage and checked baggage (in the luggage compartment of the airplane) depending on the chosen fare. Free allowances for pieces and weight of baggage may vary depending on the travel class (business or economy) and the fare on which the ticket has been issued. Baggage transportation on regular lines also conforms to some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider.

BAGGAGE POLICY ON FLIGHTS OPERATED BY BULGARIA AIR

Bulgaria Air introduces rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued after May 2, 2011. The PIECE CONCEPT system is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

FARES WITHOUT CHECKED BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a fare that includes only a hand baggage carriage, is allowed to transport in the cabin free baggage allowance as follows:

Class of service – Economy class

Allowance for free of charge baggage - 1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag.

Fees for checked baggage carriage:

First piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*:

Fee 30 EUR - Tel Aviv (30 USD), London (30 GBP), Madrid, Palma de Mallorca, Barcelona, Lisbon, Amsterdam, Brussels, Paris (Charles de Gaulle), Moscow (Shermetievo)

Fee 20 EUR - Frankfurt, Berlin, Zurich (20 CHF), Prague, Vienna, Rome-Fiumicino, Milan, Larnaca, Rhodes, Heraklion, Corfu, Athens

Fee 15 EUR - Varna, Burgas

> In case of heavier, above volumes or additional piece of checked baggage, the standard conditions of Bulgaria Air apply.

> Checked baggage can be purchased before the flight at the airport or through the issuer of the ticket.

> The amount paid for checked baggage for tickets issued at a fare without checked baggage is non-refundable.

> Possession of CCB Club card, Visa Platinum card from CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and FLY MORE gold card does not entitle free checked baggage on tariff without baggage.

*The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.

When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or Heraklion) checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

FARES WITH CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a fares that includes checked baggage, is allowed to transport in the luggage compartment of the airplane free baggage allowance as follows:

INTERNATIONAL AND DOMESTIC FLIGHTS

CLASS OF SERVICE - BUSINESS CLASS

2 pieces hand baggage with a total weight up to 15 kg (dimensions 55x40x23cm each) and 1 personal item/laptop bag, 2 pieces checked baggage, up to 32kg and 158 cm* each.

CLASS OF SERVICE - ECONOMY CLASS

1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag, 1 piece checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*.

*The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.

When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or

КЛАСА НА ОБСЛУЖВАНЕ – ИКОНОМИЧНА КЛАСА

Норма на безплатен багаж - 1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 дамска чанта/лаптоп, 1 брой регистриран до 23 кг и до 158 см*

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

Златна карта FLY MORE - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За билети заплатени с карта VISA Platinum от ЦКБ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За билети заплатени с кобрандирана карта България Еър и ЦКБ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За членове на програмата „CCB Club“ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

Моряци - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки***

Бебето от 0-2 години - В случай, че тарифата, по която е издаден билета на възрастният, придружаващ бебето, позволява 1 брой чекиран багаж до 23 кг, то бебето има право на 1 брой чекиран багаж до 10 кг. Превозът на бебешки колички се извършва безплатно, но те следва задължително да се предават и получават непосредствено при качване/слизване на/от самолета. Авиокомпанията не носи отговорност за щети в резултат на транспортиране по багажните ленти в случай, че количката не е предадена/получена на/от самолета.

*Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/. Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане. Трети багаж се таксува по таксата за трети свръхбагаж.

** Ако билетите Ви са заплатени в сайта на компанията, както и в случаите на: притежание на златна карта FLY MORE, членство в програмата CCB Club, или за билети, заплатени с кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър или карта Visa Platinum от ЦКБ, е необходимо да се свържете с нас на тел +359 2 4020 400 или на е-мейл callfb@air.bg за преиздаване на билета с право на 2 броя безплатен багаж.

*** За да се възползвате от условията ни за превоз на моряци е необходимо билета да бъде издаден в по специална моряшка тарифа. За повече информация и резервация можете да се обърнете към Центъра за обслужване на клиенти на тел +359 2 4020 400 или на е-мейл callfb@air.bg, бората на авиокомпанията в страната и чужбина, както и чрез агентската мрежа.

Притежанието на карти CCB Club, Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен допълнителен чекиран багаж по тарифа без багаж.

Правото на два броя багаж за притежатели на златна карта FLY MORE и CCB Club и за билети, заплатени с кобрандирана карта България Еър и ЦКБ, както и карта Visa Platinum от ЦКБ, е само за полети, при които опериращ превозвач е авиокомпания България Еър.

ТАКСИ ЗА СВРЪХБАГАЖ - МЕЖДУНАРОДНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг - цена 50 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдрик, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 60 EUR.

За големина на багажа между 158 см* и 203 см* - цена 70 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдрик, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 80 EUR.

За големина на багажа между 203 см* и 280 см* - цена 100 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдрик, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 120 EUR.

Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см* - цена 50 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдрик, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 60 EUR

Допълнителна бройка - трети багаж до 23 кг до 158 см* - цена 100 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдрик, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 120 EUR.

*За пътуване от Лондон посочените тарифи са съответно в GBP и от Тел Авив в USD.

При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) допълнителен регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.

ТАКСИ ЗА СВРЪХБАГАЖ - ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг - 15 EUR.

За големина на багажа между 158 см* и 203 см* - 40 EUR.

За големина на багажа между 203 см* и 280 см* - 60 EUR.

Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см* - 30 EUR.

Допълнителна бройка - трети багаж до 23 кг до 158 см* - 60 EUR.

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

В случай, че билетът дава право на безплатен превоз на два броя регистриран багаж, а пътникът превозва три броя регистриран багаж - третият багаж е в категория „Допълнителна бройка- трети багаж до 23кг до 158 см“.

За повече информация относно всички видове специален багаж, моля посетете интернет страницата на България Еър www.air.bg.

Heraklion) checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

EXCEPTIONS

Gold card FLY MORE - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For tickets paid with VISA Platinum card by CCBank - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For tickets paid with co-branded card Bulgaria Air / CCBank - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For members of the 'CCB Club' programme- free checked-in baggage - 2 pieces of 23 kg.

Third piece is charged as third excess baggage**

Seamen - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each***

Infants 0-2 years of age - If the fare of the ticket of the adult who is accompanying the baby allows 1 piece checked baggage up to 23 kg, the baby is entitled to 1 piece checked baggage up to 10 kg.

Transportation of baby carriages is free of charge, but it is mandatory to hand them over/to receive them immediately before embarkation / disembarkation of the aircraft.

The aviation company shall not be responsible for damages resulting from transportation on baggage belts, in case the carriage has not been handed over/received at the aircraft.

* The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.

** If your tickets are paid in the company's website, as well as in the cases of: possession of gold card FLY MORE, membership in CCB Club, or tickets paid with co-branded card from CCB and Bulgaria Air or Visa Platinum card from CCB you need to contact us by phone +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg to reissue the ticket entitled to free 2 pieces of luggage.

*** In order to take advantage of our conditions for the transportation of seamen, the ticket must be issued at a special seaman fare. For more information and reservations, please contact the Customer Service Center at +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg, any of the Bulgaria Air offices or through the travel agent network.

Possession of card CCB Club, Visa Platinum CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and Gold Card FLY MORE does not entitle the additional free checked baggage on tariff without luggage.

The right to two pieces of luggage for holders of Gold Card FLY MORE and CCB Club and tickets paid with co-branded card CCB and Bulgaria Air and Visa Platinum card from CCB is only on flights where the operating carrier is Bulgaria Air.

EXCESS BAGGAGE FEES – INTERNATIONAL FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg – 50 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 60.

For luggage sizes between 158** cm and 203 cm** - 70 EUR

For the following destinations: Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 80

For baggage size between 203 **cm and 280 cm** - 100 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 120

Extra piece – second bag up to 23 kg x 158 cm** - 50 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 60

Extra piece – third bag up to 23 kg x 158 cm** - 100 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 120

* For travel from London these fares are respectively in GBP and from Tel Aviv in USD.

**The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.

EXCESS BAGGAGE FEES – DOMESTIC FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg – 15 euros

Baggage dimensions between 158 cm* and 203 cm* – 40 euros

Baggage dimensions between 203 cm* and 280 cm* – 60 euros

Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm* – 30 euros

Extra piece – third bag up to 23 kg up to 158 cm* – 60 euros

Baggage with weight over 32 kg may only be carried as cargo.

In case the ticket entitles a free carriage of 2 pieces of checked baggage and the passenger carries 3 pieces of checked baggage - the third luggage is in the category " Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm**.

*The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.

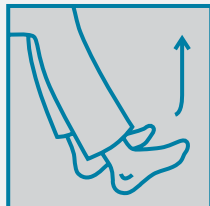
For more information please check Bulgaria Air's website www.air.bg.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

FIT TO FLY

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

ХОДИЛА

10 пъти

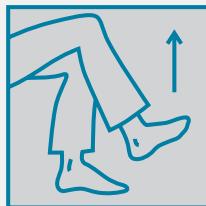
Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

ГЛЕЗЕНИ

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

КОЛЕНЕ

30 пъти

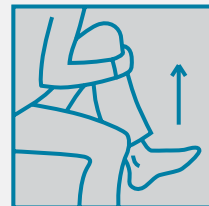
Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

РАМЕНЕ

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

КРАКА

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Задръжте така 15 секунди.

ГРЪБ И РЪЦЕ

15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стезнете корема. Навеждайте се напред, докато ръцете Ви не опрат пръстите на краката.

FEET

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

ANKLES

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

KNEES

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

SHOULDERS

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

LEGS

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

BACK AND ARMS

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

ДА СЕ ЛЕТИ НЕ Е СТРАШНО

Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности. Екипажът на Вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит. Самолетите на „България Еър“ са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция.

Опитайте да се отпуснете – вдишвайте дълбоко през носа и задържайте въздуха няколко секунди, преди да го издишате.

RELAX!

Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives. The crew in control of the plane is highly trained and experienced. Bulgaria Air aircrafts are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence

Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly.

ПО ВРЕМЕ НА ПОЛЕТ

Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага.

Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета. Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението. Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките. Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе.

DURING THE FLIGHT

Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum.

Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching. Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation. Removing your shoes may provide you with more comfort. Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee.

КАК ДА СЕ ПРИСПОСОБИМ ПО-БЪРЗО КЪМ ЧАСОВИТЕ РАЗЛИКИ

Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата Ви дестинация, като вечерта преди полета си легнете един час по-рано или по-късно.

Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета. Яжте богати на протеин храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието.

Когато пристигнете на избраната от Вас дестинация, направете си кратка разходка. Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина.

REDUCING JETLAG

Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later.

Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol. Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone.

At your destination, take light exercise – such as a walk. Spend at least 30 minutes in daylight.

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

„България Ер“ Ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността Ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета с „България Ер“.

ВАШЕТО ЗДРАВЕ

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да Ви предложат лекар-ства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, който е най-подходящ за Вас.

ВАШИЯТ БАГАЖ

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма Ви. Да седнеш в креслото уморен и задъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще Ви трябва по време на полета.

СРОКЪТ ЗА ЯВЯВАНЕ НА ЛЕТИЩЕТО

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставете си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

ВАШАТА СИГУРНОСТ

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте. Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж. Не оставяйте багажа си без надзор. Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния Ви багаж, летищните служби за сигурност ще Ви забранят да ги качите в самолета.

ВАШИЯТ РЪЧЕН БАГАЖ

Сложете тежките предмети под седалката пред Вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

ПУШЕНЕТО

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички полети на „България Ер“. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

УПЪТВЕНИЯТА ЗА БЕЗОПАСНОСТ

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на „България Ер“ ще Ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за Вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред Вас.

КАБИНЕН ЕКИПАЖ

Кабинният екипаж на „България Ер“ се грижи да Ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото Ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги уведомявате за потребностите си.

ПРИ ПРИСТИГАНЕ

Пазете багажните си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flight deck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

YOUR HEALTH

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always to consult a doctor to determine which are suitable for you.

YOUR LUGGAGE

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

YOUR CHECK IN DEADLINE

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check-in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

YOUR SECURITY

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

YOUR HAND LUGGAGE

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

SMOKING

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

THE SAFETY BRIEFING

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

YOUR CABIN CREW

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

AT THE DESTINATION AIRPORT

Have your luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

От 6 ноември 2006 г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100 мл всяка и общо до 1 л, поставени в самозапечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, аримове, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, пена за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля, консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004 г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

всякакви видове огнестрелно оръжие / катапулти и харпуни / имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски изарачки /оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане / пожарозащитни / електрошокери уреди / брадви, секири, сатъри, томахакиви / лъкове, къси копия / всякакви заострени метални предмети, които могат да послужат за нараняване / ножове, независимо от предназначението им /саби, мечове / бръсначи, скалпели / ножици, с режеща част, по-дълга от 6 см / бормашини, отвертки, клещи, чукове / кънки за лег / всички видове спортни стикове, бухалки, шекли и тояги / всички видове оборудване за бойни спортове / амунizioni, дрзанами, мина, военни експлозиви / детонатори / газ и азоти контейнери / всякакви пиротехнически средства / хлор, парализиращи спрейове, сълзотворен газ / терпентин, разредител и аерозолна боя / напитки с над 70% съдържание на алкохол.

From November 6, 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

all types of firearms / catapults and harpoons / replica or imitation firearms, toy guns /component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices) / fire extinguishers / stun or shocking devices / axes, hatchets, meat cleavers, machetes / arrows and darts / any type of sharpened metal objects, which could cause injury / all types of knives / sabers, swords / open razors and blades, scalpels / scissors with blades more than 6 cm in length / drills, screwdrivers, crowbars, hammers / ice skates / any type of sport bats, clubs, / sticks or paddles / any martial arts equipment / ammunition, grenades, mines, explosives and explosive devices / detonators / gas and gas containers / any pyrotechnics / chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas / turpentine and paint thinner, aerosol spray paint / alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

Защото знаем, че те са част от Вашето семейство – възползвайте се от услугата ни за превоз на домашни любимци!

При превоза на домашни любимци в пътническата кабина /PETC/ максималното допустимо тегло на животното и клетката е 8 кг, а размерите на клетката 48 x 35 x 22 см. За услугата се заплаща такса от 60 евро в посока.

При превоз на домашни любимци в багажното отделение /AVIH/ няма ограничение в теглото

на животното, а максималните размери на клетката са 110 x 65 x 70 см. При общо тегло до 32 кг се заплаща такса 100 евро, а над 32 кг – 140 евро в посока.

Превозът на домашни любимци задължително подлежи на потвърждение от Авиакомпанията.

Могат да бъдат превозвани само кучета и котки, като единствено го и от Великобритания не се предлага услугата превоз на животни.

Бодните и опасни породи се приемат за превоз само като карго.

Пътниците, които желаят да пътуват с домашен любимец (куче или котка), предварително трябва да се запознаят с инструкциите за превоз на домашни любимци на авиакомпанията на www.air.bg и да спазват всички условия на регламент 576/2013. Регламентът е задължителен за всички страни членки на ЕС. По време на check-in документите на любимеца, ще бъдат обстойно проверени. Паспортът трябва да отговаря на общоприетия международен образец.

Because we know they are part of your family – take advantage of our service for animal transportation!

When transporting pets in the passenger cabin /PETC/ the maximum weight of the animal and the cage is up to 8 kg and the maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm. A fee of EUR 60 per direction applies.

When transporting pets in the luggage compartment /AVIH/ there are no limitations in the weight of the animal. The maximum dimensions of the

container are 110 x 65 x 70 cm.

At the weight of the animal and container up to 32 kg, a fee of EUR 100 per direction applies, if the weight is over 32 kg – EUR 140 per direction applies.

Pets' transportation is a subject to compulsory confirmation from the Airline.

Only dogs and cats are accepted for transport. Animal transportation to and from Great Britain is not allowed.

The fighting and dangerous breeds are accepted for carriage

only as cargo.

Passengers willing to travel with a pet (dog or a cat), should get acquainted in advance with the airline's instructions for traveling with pets on www.air.bg as well as to observe and follow all the conditions of Regulation 576/2013. The regulation is mandatory for all EU member countries. During check-in the pet's documents will be thoroughly checked. The passport must comply with the generally accepted international model.

Upgrade to business classa, за да е перфектно

„България Еър“ Ви дава възможност да повишите комфорта на своето пътуване благодарение на услугата Upgrade to business classa.

Upgrade може да бъде закупен от 24 часа до 40 минути преди излитане, при наличие на свободни места. Освен удобство и комфорт, услугата Ви носи още редица предимства

като приоритетни чекиране и качване в самолета, допълнителен багаж, достъп до бизнес салоните на летищата и бизнес класа кетъринг. Ако сте член на програма FLY MORE, печелите и повече точки.

Важно е да се отбележи, че при полет с прекачване трябва да се спазва разрешението за превоз на багаж и на друката превозвач. Съветваме Ви да заявите UPGRADE минимум 2 часа преди излитане на полета от София, за да се насладите и на кетъринга като част от

всичките предимства. Таксата за услугата Upgrade е 50 евро* в посока по вътрешни линии и 100 евро* в посока по международни линии.

Можете да закупите Upgrade чрез Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Еър“, чрез издателя на билета или на летището преди полет.

*За отсечката Лондон – София таксата е 100 паунда.

Upgrade to business class to be perfect

Bulgaria Air gives you the opportunity to increase the comfort of your trip with the Upgrade to the business class service.

The Upgrade may be purchased from 24 hours to 40 minutes before scheduled departure in case of availability.

By choosing it you get not only comfort and convenience, but also

priority check-in and boarding in the airplane, additional baggage, access to airport business lounges and business class catering. If you are a member of our frequent flyer program FLY MORE, you earn more points as well.

Please note that in case of a connecting flight, the luggage permit of the other carrier must be checked and observed with.

We also advise you to request UPGRADE at least 2 hours before the departure from Sofia in order

to enjoy catering as part of all the benefits of the service. The Upgrade fee is EUR 50 in direction for domestic flights and EUR 100 in direction for all international flights.

Upgrade can be purchased at our Customer Service Center: +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callfb@air.bg, and also in the Bulgaria Air offices, through the ticket issuer or at the airport before the flight.

Добавете повече удобство към Вашето пътуване!

Как? Като запазите своето място с допълнително пространство и повече комфорт срещу такса от 20 евро на посока, или изберете своето предпочитано място, близо до изхода, срещу такса от 10 евро на посока. Услугата е налична за директните полети, изпълнявани от авиакомпанията. Сега можете с повече пространство и комфорт са разположени на 3 ред и аварийен изход, а тези на 4 ред

можете да резервирате като предпочитан, поради близостта им до изхода и възможността бързо да се отправите към крайната точка или трансферния си пункт. Можете да заявите и заплатите своето място чрез Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Еър“, чрез издателя на билета и на летището преди полета. Съветваме Ви да заявите услугата предварително, за да си гарантирате налично

място и да спестите време на летището. Следва да се има предвид, че има пътници, които не могат да бъдат настанявани на аварийни изходи, например хора с физически, психически и служебни увреждания, възрастни хора, деца и бебета (със или без придружител) и пътници с наднормено тегло.

* За Тел Авив таксата е в шатски долара, за Лондон в паунда, за Цюрих в швейцарски франка.

Travel even more comfortable

Bulgaria Air gives you the opportunity to guarantee more in-flight comfort! How? Just book your seat with extra space and more comfort for 20 EUR per flight or book your preferred seat near the exit for 10 EUR per flight. The service is available for all direct flights operated by Bulgaria Air. Seats with extra space are located on the 3rd row and emergency exit, while those at 4th row can be booked as a

preferred due to their proximity to the exit point and the availability they provide for the passenger to head straight to his final destination or transfer point. You can request and prepay your seat by contacting our Customer Service Center at +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callfb@air.bg, as well as in the Bulgaria Air's offices, through the ticket issuer and at the airport prior to the flight. We recommend you to request the service in advance to make sure we have an available seat

for you and to save time at the airport. It should be considered that here are passengers who cannot be seated in an emergency exit row (some of the seats with extra leg space are situated next to these exits) such as people with physical, mental and hearing impairments and limitations, elderly people, children and babies (including unaccompanied minors (UMNR) and overweight passengers.

* For Tel Aviv the fee is in USD, for London in GBP, for Zurich in CHF

Пътуване на деца без придружител

Доверете се на услугата на „България Еър“ за превоз на непридружени деца и бъдете спокойни за своето дете по време на полет!

• За деца на възраст между 3 и 5 г. осигуряваме ескорт – стюард, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, да го придружи по време на всички летищни процедури до качване в самолета, да се погрижи лично за спокойното му пътуване и да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаление, плюс 50%

от еднопосочната тарифа в M класа и двупосочни летищни такси за стюарда-придружител.

• За деца между 5 и 11 г. се осигурява служител, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, както и такъв, който да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаление, плюс UM такса в размер на 50 евро на отсечка за международни полети и 30 евро за вътрешни полети. За София – Лондон таксата е 60 евро, а за Лондон – София е 60 паунда.

• По желание на родителите, деца от 12 до 18 г. могат също да се възползват от услугата

срещу заплащане на UM таксата. На тях се предоставя същата услуга като за деца между 5 и 11 г. За да се възползват от услугата, е необходимо да отправите запитването си поне 2 седмици преди полета на callfb@air.bg.

Детето Ви задължително трябва да носи със себе си валиден паспорт.

Една стюардеса може да придружава две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно. За тях се заплаща една UM такса.

Unaccompanied minors flying

Trust the Bulgaria Air service for unaccompanied minors and let them flying without any worries!

• For children between 3 and 5 years old we provide an escort – flight attendant who will pick up the child from the person who is escorting him/her at the departure airport, will be next to the child during all airport procedures until boarding the plane, personally take care of the child's safe journey during the flight and will hand him/her over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus 50% of the

one-way fare in the M class and two-way airport taxes for the escort flight attendant.

• For children between 5 and 11 years old a staff member is provided to welcome the child from the escorting person at the departure airport, as well as a person to hand him over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus a UM fee of EUR 50 in direction for international flights and EUR 30 in direction for domestic flights. For Sofia – London the fee is EUR 60 and for London – Sofia is GBP 60.

• Per parents request, children between 12 and 18 years old could also take advantage of

the service, against payment of the UM fee. They are provided the same service as for children between 5 and 11 years of age.

In order to take advantage of the service, you should make your inquiry at least two weeks prior to the flight at callfb@air.bg

Your child must carry a valid passport with him/her. One flight attendant can accompany two children from the same family – brothers and sisters who travel together. For them is paid a single UM fee.

THE FACE OF

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

Airbus A220-300

Airbus A220-100

Airbus A320-214

Airbus A320-214

Airbus A319-112

Boeing 737-300

Embraer 190-100

CODESHARE PARTNERS

Codeshare partnerships are an integral part of Bulgaria Air route portfolio. They enable the airline to provide its customers more frequencies to a particular destination as well as to widen its destinations list at facilitated booking procedure.

SOFIA – MADRID
MADRID – LAS PALMAS / TENERIFE

Sofia – Doha / Bucharest / Varna / Burgas

A STAR ALLIANCE MEMBER

SOFIA – ATHENS / LARNACA / VARNA / BURGAS
ATHENS – BEYRUT / TEL AVIV / EREVAN / NICE / TBILISI
LARNACA – TEL AVIV

SOFIA – BELGRADE / TEL AVIV / LARNACA / VARNA
BELGRADE - GENEVA

SOFIA – PARIS / VARNA
PARIS – NICE / LYON / BORDEAUX

SOFIA – AMSTERDAM

SOFIA – ROME / MILAN / VARNA / BURGAS
ROME – MILAN / TURIN / FLORENCE / GENOVA / NAPLES / PIZA / VENICE / BOLOGNA / TRIEST / VERONA / CATANIA / BARI / PALERMO / LAMECIA TERME / BRINDIZI / REGGIO CALABRIA / MADRID / BARCELONA / AMSTERDAM / LONDON / PARIS / BRUSSELS / PRAGUE / GENEVA / MALTA

VARNA/BURGAS – SOFIA – BUCHAREST

VARNA/ BURGAS/ SOFIA – RIGA
RIGA – OSLO/STOCKHOLM/COPENHAGEN/HELSINKI

SOFIA – BAKU

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, представящ на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговорят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

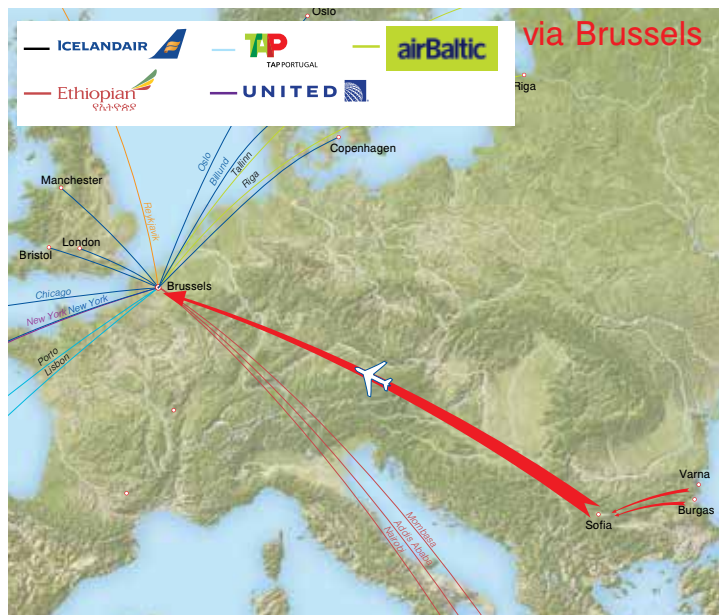
INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

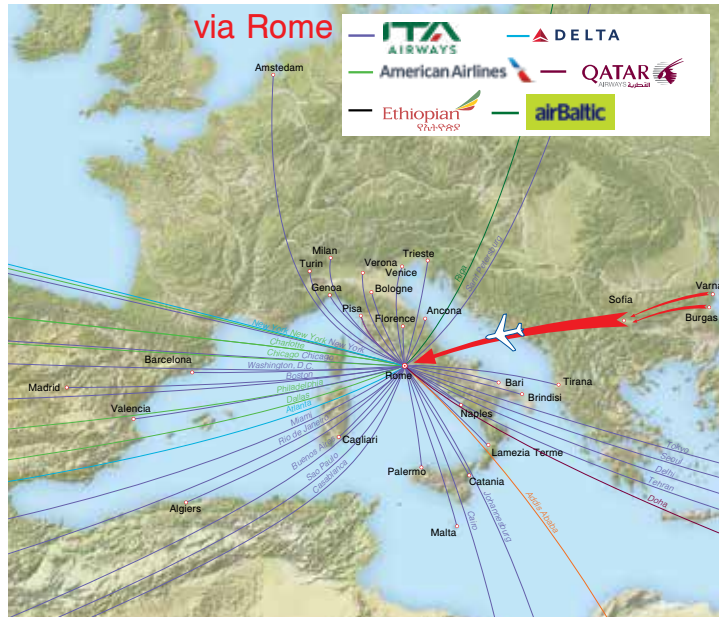
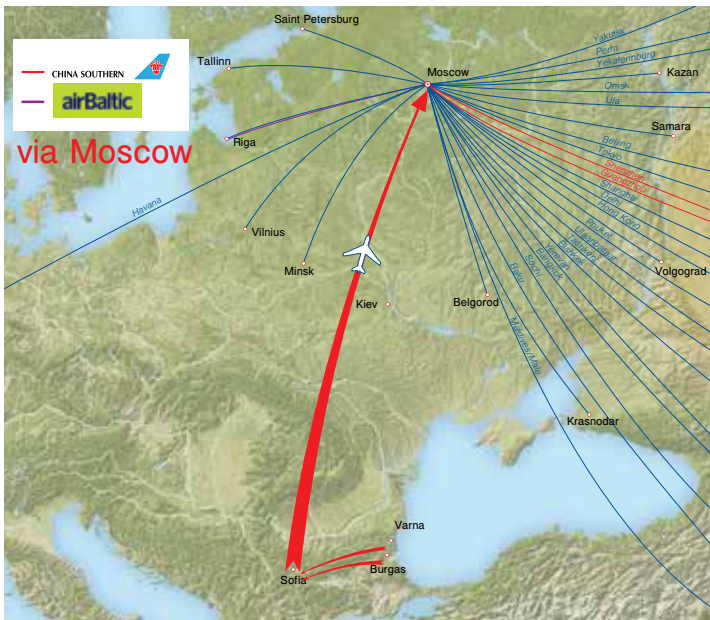
Летете до Всяка точка на света с България Еър и партньори. Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до всяка точка на света с България Еър и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕЪР: Къде га ни намериме?

BULGARIA AIR: Where to find us?

<p>SOF BOJ VAR</p> 	<p>Customer Service Center</p> <p>1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> Every day 08:00-20:00 Local Time</p> <p>phone: +359 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg www.air.bg</p>
	<p>Head office</p> <p>1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> Monday - Friday 09:00-17:30 Local Time</p> <p>fax: +359 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg www.air.bg</p>
	<p>Sofia City Office</p> <p>2 Ivan Vazov Street <i>Working hours:</i> Monday - Friday 09:00 - 17:30 Local time</p> <p>phone: +359 2 402 03 93 e-mail: tickets1@air.bg www.air.bg</p>
	<p>FLY MORE Office</p> <p>1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 Every day: 9:00 a.m. to 5:00 p.m. (lunch break - 12:00 p.m. to 1:00 p.m.)</p> <p>+359 2 984 02 96 e-mail: flymore@air.bg www.air.bg</p>
	<p>Varna Airport Office</p> <p>Varna Airport Terminal 2, Departures <i>Working hours: Opens 2 hours prior to scheduled departure</i></p> <p>phone: +359 52 573 321 fax: +359 52 501 039 e-mail: varna@air.bg www.air.bg</p>
	<p>Varna City Office</p> <p>55, 8-mi primorski polk blvd <i>Working Hours:</i> Monday - Friday 09:00 - 17:00 Local time (lunch break: 12:30 p.m. - 1:30 p.m.)</p> <p>phone: +359 52 651 101 e-mail: varna_city@air.bg www.air.bg</p>
	<p>Shumen City office</p> <p>Shumen, Patleyna 10 str. Monday-Friday: 09:00-17:00</p> <p>phone: +359 887 84 01 71 e-mail: shumen@air.bg www.air.bg</p>
<p>BER</p> 	<p>Germany, Berlin</p> <p>Bulgarian Air Tour Leipziger str 114-115, 10117 Berlin, Germany <i>Working hours:</i> Monday - Friday 09:00-18:00 Local Time</p> <p>phone.: +49 30 2514405 +49 30 2514460 fax: +49 30 2513330 e-mail: info@berlin-bat.de www.air.bg</p>

<p>LON</p> 	<p>United Kingdom, London</p> <p>Airport office Heathrow Ticket Pod 3 (Zone G) Terminal 4 Heathrow Airport TW6 3FB <i>Working hours:</i> Monday - Friday 09:30 - 17:30 Local Time</p> <p>phone: +44 208 745 9833 +44 788 966 4174 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk www.air.bg</p>
<p>MOW</p> 	<p>Russia, Moscow</p> <p>City Office 3 Kuznetzkiy Most Str., Moscow, 125009, Russia <i>Working hours:</i> Monday - Friday: 09:00-13:00/14:00-18:00 Local Time Saturday: 10:00-14:00 (between June and September) Temporarily closed</p> <p>phone: +7 49 5789 9607 e-mail: ticketmow@air.bg moscow@air.bg www.air.bg</p>
	<p>Airport office Sheremetyevo airport, Terminal F, fl. 2, ticket desks 10 and 14 <i>Working hours:</i> Opens 2 hours before flight Temporarily closed</p> <p>e-mail: svoapfb@mail.ru www.air.bg</p>
<p>TLV</p> 	<p>Israel - Tel Aviv</p> <p>Open Sky LTD 25 Ben Yehuda Str. Israel 63806, Tel Aviv <i>Working hours:</i> Sunday - Thursday: 09:00-17:00 Local Time</p> <p>phone: +972 379 51 355 fax: +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il www.air.bg</p>
<p>USA</p> 	<p>Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 <i>Working Hours:</i> Monday - Friday 9am - 5pm, Saturday - Sunday 9am - 1pm (EST)</p> <p>phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com www.air.bg</p>
<p>VIE</p> 	<p>Austria, Vienna</p> <p>Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien, Austria <i>Working Hours:</i> Monday - Thursday 09:00-17:30 Local Time Friday 09:00-17:00 Local Time</p> <p>phone: +43 1 5352550 0 900 220013 (domestic line) fax: +431 5352552 e-mail: intervegereisen@aon.at office@intervega.at www.air.bg</p>

LUXURY
HOLIDAYS

бутикови програми, луксозни хотели
и сватби на екзотични дестинации

ЕКЗОТИЧНИ ДЕСТИНАЦИИ

**200 ЛВ.
ОТСТЪПКА**
С ПРОМОКОД BGR200

**ТОП ОФЕРТА ОТ 5980 ЛВ.
КАРНАВАЛ В РИО ДЕ ЖАНЕЙРО**
С ВКЛЮЧЕНИ БИЛЕТИ И ВОДАЧ ОТ БЪЛГАРИЯ!

БРАЗИЛИЯ, АРЖЕНТИНА, УРУГВАЙ - от 5980 лв.

КУБА - ПУРИ, РОМ И КРИСТАЛНИ ВОДИ - от 4680 лв.

ЯЖ, МОЛИ СЕ И ОБИЧАЙ НА ОСТРОВ БАЛИ - от 4805 лв.

ИНДИЯ, НЕПАЛ, БУТАН - от 3174 лв.

Екзотична ваканция или романтична сватба на Мавриций,
Малдиви, Сейшели или друга галечна дестинация.

СВЕТЪТ Е ПРЕД ТЕБ С LUXURY HOLIDAYS

Адрес: гр. София, ул. Уилям Гладстон 32, ет. 2, офис 7

☎ 0894 650 370

📷 luxuryholidays.bg

📘 LuxuryHolidays.bg

✉ info@luxuryholidays.bg

Summer
Perfection!

FOLLOW US

VIEW CATALOG